

**Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta**

 # DUNA J

Zuzana Karlíková

**Teoretická bakalářská práce
2022**

#DUNAJ Zuzana Karlíková
#DANUBE

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

obor: Tvůrčí fotografie

vedoucí bakalářské práce: doc. Mgr. Josef Moucha

Opava 2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2021/2022

- Zadávací ústav:** Institut tvůrčí fotografie
- Studentka:** Mgr. Zuzana Karlíková
- UČO:** 46013
- Program:** Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
- Obor:** Tvůrčí fotografie
- Téma práce:** T: #Dunaj
- Téma práce anglicky:** T: #Danube
- Zadání:** Esej o motivu řeky Dunaje od Černého lesa po Černé moře v tvůrčích fotografických projektech, v beletristických obrazech a v mé vlastní fotografické tvorbě.
- Literatura:** Flusser, Vilém, Za filosofii fotografie, Praha: fra, 2013.
Magris, Claudio, Dunaj, Praha: Odeon, 1992.
Wittgenstein, Ludwig, Tractatus logico-philosophicus, Praha: OIKOYMENH, 2017.
Morath, Inge, Donau, Salzburg/Wien: Otto Müller Verlag, 1995.
Kuneš, Aleš – Pospěch, Tomáš, Teorie fotografie, Opava: Institut tvůrčí fotografie, 2003.
Berger, John, O pohledu, Praha: fra, 2009.
Müller-Pohle, Andreas, The Danube River Project, Berlin: Peperoni Books, 2007.
Musil, Robert, Muž bez vlastností, Praha: Argo, 2008.
- Vedoucí práce:** doc. Mgr. Josef Moucha
- Datum zadání práce:** 21. 3. 2021

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

ABSTRAKT / ABSTRACT

Tato esej slouží k uspořádání mých vlastních úvah o přístupu k fotografii jako prostředku komunikace. Vybrala jsem si k tomu jedno ústřední téma, řeku Dunaj. Reflexe rozličných přístupů několika vybraných autorů mě nasměrovala k vlastní cestě. Fotografie z této cesty esej obrazově doplňují.

This essay serves to think about an approach to photography as a means of communication. I chose the Danube River as the central theme. Reflections on the different attitudes of several selected authors assured me on my way. Photos from my journey complement the essay visually.

KLÍČOVÁ SLOVA / KEY WORDS

Dunaj, Claudio Magris, Inge Morath, Magnum Photos, Inge Morath Award, Andreas Müller-Pohle, vizualismus, facebook, tag, mapa, písmo, obraz, jazyk, svoboda

Danube, Claudio Magris, Inge Morath, Magnum Photos, Inge Morath Award, Andreas Müller-Pohle, visualism, facebook, tag, map, writting, picture, language, freedom

Zuzana Karlíková, ve Zlíně 9. dubna 2022

© Zuzana Karlíková, Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem pouze citované zdroje, které uvádím v bibliografických odkazech.

SOUHLAS SE ZVEŘEJNĚNÍM

Souhlasím, aby tato bakalářská práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

PODĚKOVÁNÍ

Díky Josefovi jsem dokázala věřit ve smysl této práce, díky Markétě jsem dokázala po prvních neuspokojivých verzích textu stále věřit ve smysl této práce, díky Davidovi jsem mohla snadno realizovat své představy o podobě této práce, díky Otovi jsem své představy o podobě upravila ku prospěchu celé práce. Srdečně děkuji.

Děkuji Rampovi, že se mnou putuje.

Život je řeka.

Voda v korytě se vlní a čeří, šplouchá o břehy.

Když se z břehů vylije, vsákne se do půdy nebo vypaří.

Do moří donese vodu jen silný proud.

Tak přemýšlím o řece já.

Řeka je život.

Když teče řeka pomalu a máme k dispozici dobré kolo nebo koně,
je možné do stejné řeky vstoupit dvakrát

(nebo dokonce třikrát, podle individuálních hygienických potřeb).

Tak přemýšlí o řece Augusto Monterroso¹

OBSAH

17	Úvod Část, ve které položím a zodpovím otázky, jak jsem dospěla k fotografickému námětu řeky a proč je tou řekou Dunaj.
26	Claudio Část, ve které požádám Claudia Magrise o osobní fotografii z putování podél Dunaje a smeknu před jeho literárním obrazem řeky.
34	Inge Část, ve které si prohlížím fotografickou esej Donau od Inge Morath vytvořenou z lásky k vodě, z lásky k legendám a z lásky k putování.
60	Osm žen Část, ve které osm žen vezou fotografie zpět k lidem.
96	Andreas Část, ve které prostřednictvím vizualismu z fotografií Andrease Müller-Pohleho šplouchá voda.
106	Masa a Dunaj Část, ve které mapové zobrazení využívá fotografické zobrazení.
120	Atlas Část mapová, zobrazující působení vody v prostoru Dunaje společně s fotografiemi, které nevidíme.
138	Závěr Už vím, proč fotím (Dunaj).
146	Seznam vyobrazení
147	Užitá literatura
147	Poznámky
151	Jmenný rejstřík

ÚVOD

K Dunaji mě přivedla Vltava. Geografický paradox, který je současně pravdivým tvrzením. Veřejnoprávní rozhlasová stanice Vltava, tradiční garant šíření kultury éterem, nese krásné jméno po české národní řece. V roce 2017 připravovala cyklus pořadů *Rakouský rok* věnovaných rakouské kultuře. Měla jsem možnost poslouchat sobotní dopolední příspěvky, ve kterých Martin C. Putna nezářka citoval z díla Claudia Magrise. Osudová setkání mají tisíce podob. Byl červenec a já jsem poprvé otevřela Magrisovu knihu *Dunaj*. Vypůjčila jsem si ji ve zlínské knihovně, protože druhé vydání českého překladu z roku 2010 bylo dávno beznadějně vyprodáno. Literární cestopis řeky! Má dobrodružná povaha posílená o akademické vzdělání v oblasti geografie a kartografie, víra ve schopnost literatury pozitivně usměrňovat vývoj lidstva a posedlost obrazy dostaly nový podnět. Za pár dní se ukázalo, že přečíst Magrisův *Dunaj* je pro mě obtížné. Moje představivost vířila neutěšeně nad všemi těmi fakty a Magrisovými úvahami jako vrtulníček se semínkem javoru zvolna se snášejíci ke svému cíli, brzděný neznalostí spousty jmen, které Magris do podunajského prostoru zasadil a s jejichž pomocí nakreslil obraz střední Evropy a historie jejích národů. S přestávkami na život jsem se knihou prokousávala další dva roky, zaměšťovala přitom webové vyhledávače a svoji imaginaci. V červenci roku 2019 na střední Evropu padla vlna veder, vzduch v kanceláři se stal nedýchatelným a nedostatek kyslíku občas popoždě dlouho odkládaná rozhodnutí. Nastal čas koupit jízdenku na vlak a odcestovat do Černého lesa. Do míst, kde pramení Dunaj, vidět prostor řeky na vlastní oči. V podvědomí jemně svrběla zvědavost, nakolik bude mé vidění ovlivňovat počáteční impuls Magrisovy knihy.

Několik dní jsem se toulala v oblasti zrodu Dunaje, věnovala pozornost všem místům považovaným za pramen řeky, neboť korektnost je moderní. Ty dny se staly začátkem nové reality, která bude

naplňovat po neurčitelný čas můj život. Zakrátko po návratu zpět do reality rytmu, domu, kanceláře, pravidelné teplé stravy, peřin, čajů a hovorů se známými lidmi se totiž přihlásila dost hlasitě o slovo objevená realita řeky, pěší cesty, absolutní svobody, samoty s pouhopouhou blízkostí mého psa, nepravidelné stravy ze supermarketů, západů a východů slunce nad řekou a hovorů s neznámými lidmi. A tak teď jezdím k řece. Až jednou dojdu k Černému moři, v duši zůstane z cesty obraz.

Existuje něco jako „obraz řeky“? Jaký přístup v oblasti média fotografie dokáže zpracovat záhadu smyslu viditelnosti? Pokusím se otázku prozkoumat a budu se držet pouze Dunaje. Kdo a jak sledoval tuto řeku pomocí fotografie přede mnou? Fenomén Magrisova cestopisu nepřehlédnutelně vyčnívá mezi literárními díly, která se drží linie řeky. Obdobně bylo podél této linie pořízeno četné množství fotografických záběrů, ať s uměleckým záměrem, přírodovědného nebo dokumentárního charakteru, nejvíce těch pro zachycení osobních zážitků. Do kulturní historie řeky se ale významně zapsaly tři fotografické projekty. Stejně jako slavný rodák z Terstu vykreslují její obraz souvisle od pramene až po vyústění do moře. Dunaj byl prostorem celoživotních návratů Inge Morath, aktérem zkoumání využití média fotografie v konceptuálním projektu Andream Müllera-Pohleho a červenou nití propojující fotografickou tvorbu osmi žen, pro které se stala fotografie náplní života.

Já osobně se do světa Dunaje nořím pomalou chůzí po březích, pozorováním okolí a jeho citováním v obrazech. Putuji podél řeky vždy jen tolik dní, kolik chci. Vracím se vždy tam, kde jsem dříve skončila. Dvě reality od sebe odděluje jen pár hodin cesty vlakem. V realitě s naprosto odlišně plynoucím časem musí nutně fungovat odlišně i vidění. Vidění zaznamenám fotoaparátem. Snímky vyseknu z prostoru a času pomocí přírodní linie, která je zároveň součástí nekonečného koloběhu. Budu loupat slupky viditelného světa ležící na kilometrech přede mnou, postupně, po proudu, metodikou Magrisem

citovaného profesora Gottfrieda Benna z Tübingenu, připomínajícího Hegelovu myšlenku, že metoda je konstrukce zkušenosti.² Budu si s tou myšlenkou hrát jako kočka s myší, s naivním dětským zápalem ze hry, bez jakékoliv potřeby myš usmrtit. Na cestu jsem se vydala s hypotézou, že metoda je konstrukce fotografie. Prozkoumám ji na vlastních snímcích, porovnáám ji s přístupy autorů tří zmiňovaných projektů a vytvořím díky ní obraz fotografií shromažďovaných ve virtuálním prostoru internetu – slepou mapu zobrazující snímky, které neuvidíme.

Na metodu nebudu nahlížet ve smyslu technologického řešení vzniku (výběr média pro zaznamenání obrazu, výběr fotoaparátu, parametry objektivu, závislost na světelných podmínkách, způsob snímání, zpracování syrového obrazového záznamu). Má rozvaha nad metodou nespočívá v parametrech, s jejichž pomocí fotograf fyzicky stvoří výřez reality pro sdílení s dalšími lidmi, tak jako malíř zaplní své „bílé“ plátno vybranou technikou ke sdělení své iluze. Uvažovaná metoda jako konstrukce fotografie je souborem způsobů chování, přemýšlení a tvoření předcházejících samotnému otevření závěrky. Tak se může stát, že fotografie vzniká „zvolna, zvolna, třeba kolik měsíců, třeba kolik let,“ jak trefně popsal František Drtikol.³

DS

DS

DS

CLAUDIO

Vážený pane Magrisi,

po dlouhé rozvaze jsem se rozhodla požádat Vás o jednu osobní fotografii z Vašeho putování kolem Dunaje.

Nejprve se představím. Jmenuji se Zuzana Karlíková, pocházím z České republiky, z města Zlína, které leží na východě Moravy, protéká jím řeka Dřevnice a ve světě ho proslavila rodina Baťů. Povoláním jsem kartografka. Komunikace pomocí technického obrazu, pozorování světa a snaha jej vizualizovat mě poutá také k fotografii.

Váš výjimečný cestopis o Dunaji vzbudil před pár lety mou touhu prohlédnout si tento lán světa osobně. Odjela jsem k pramenům a nyní už třetím rokem kráčím podél řeky. Řeka se do mě otiskuje a já to zrcadlím do fotografií. Napadlo mě totiž, jak by taková literární esej, která zároveň zrcadlí autora a zobrazuje události navštívených míst – to jsou Vaše slova, vypadala ve vizuálním pojetí. Čím déle jsem na cestě, tím víc souzním s vyjádřením Diotimi, že „světové události jsou jen trochou povyku kolem naší duše“⁴ a v tomto rozpoložení fotografuji.

Když jsem se pustila do dobrodružství cesty, zajímaly mě také fotografické projekty, jejichž ústředním motivem se stal Dunaj. Takové, které se zabývaly celou řekou od pramene k ústí. Tři mě zaujaly natolik, že o jejich příbězích píšu esej. Možná je znáte, neboť Vaše kniha byla u zrodu každého

z nich. Inge Morath popsala svou lásku k řece klasickou dokumentární fotografií, Andreas Müller-Pohle použil osobitý konceptuální přístup a projekt *Danube Revisited* jako kolektivní dílo autorek z agentury Magnum je reprezentantem soudobé snahy propojení uměleckých procesů s veřejným prostorem. Ty tři projekty vystihují vývoj přístupu k fotografickému obrazu na konci 20. století a počátku století následujícího a v jeho středu leží Dunaj.

Chtěla bych se Vás zeptat na spoustu věcí týkajících se Vašeho putování (a teď mám na mysli samotný průběh cestování kolem Dunaje), ale neudělám to. Přála bych si znát odpověď na jedinou otázku: fotografoval jste cestou?

Pokud ano, mohl byste mi dle vlastního uvážení jednu fotografii z dunajského alba poskytnout, abych ji použila jako ilustraci k první části mé eseje, která se zabývá Vaším textem? Žádám Vás o výběr takové, která je pro Vás nějakým způsobem zásadní, rád se k ní vrátíte, prohlížíte si ji a, tak jak to s osobními obrazy bývá, vyvolá emoce spojené s Dunajem. John Berger ve svém pojednání k funkcím fotografie říká, že „v soukromém využívání fotografie je kontext zaznamenaného okamžiku zachován a snímek tak žije ve spleti trvajících souvislostí.“⁵ Uvedením Vaší soukromé fotografie mohu tu myšlenku podpořit.

Esej je mou závěrečnou prací v bakalářském studiu fotografie na Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě. Pomůžete mi, prosím?

Odesláno na domovskou adresu Claudia Magrise 29. 9. 2021. Odpověď nedorazila.

Úvaha o fotografických putováních podél Dunaje začíná v literatuře kvůli souvislostem, kterými esej *Dunaj* napsaný Claudio Magrisem v polovině 80. let 20. století provázal mnou zkoumané fotografické projekty vytvořené na břehu hlavní středoevropské řeky.

Claudio se stal díky habilitačnímu eseji *Habsburský mýtus v moderní rakouské literatuře* sám mýtem. Napsat knihu o řece jej napadlo při návštěvě Slovenska. Popisuje ten okamžik jako „vskutku nádherný den, řeka se blyštěla tak, že nebyl vidět její konec, panovala atmosféra naprosté odevzdanosti a radost z přítomnosti přátel.“ Tehdy narazil na malé Muzeum Dunaje na rakouských hranicích, dostal chuť doplnout po řece až do Černého moře a své putování otisknout do textu. To ještě netušil, jakou formu textu dá. Jak uvádí, esejista si svou cestu vytváří při aktu psaní a své téma znovu objevuje.⁶ Na Dunaji začal postupovat z říše historie do říše beletrie vytvořením originální literární formy na pomezí eseje, románu, deníku, cestopisu. Připomíná mi to Aristotelovo tvrzení, že umělecké líčení historie se jeví pronikavějším než exaktní dějepisectví. „Básnické umění jde totiž na kořen a podstatu věci, kdežto exaktní popis řadí jen jednotlivosti jednu za druhou.“⁷ Jaká je analogie k fotografickému vyprávění?

Magris vytvořil psychologický rozbor míst propojených tokem řeky a stal se postmodernistou. Autorem naplňujícím svým dílem smysl tohoto označení. Postmoderna je mnohoznačnost. Text o Dunaji je jejím obrazem. Prvně svojí formou: rám je vyroben fyzicko-geografickým vymezením prostoru, základní skicu utváří zásadní události historického vývoje, vlastní děj rozehrávají skutečné životní příběhy, nálada je dokreslována osudy fiktivních postav literárních děl a bohaté polotóny, které výslednému obrazu vtiskly charakter, se přelévají do textu z pisatelova niterného vnímání světa. Za druhé svým obsahem: postavy a události defilují čtenáři před očima. Podle vlastní erudice vzniká osobitý

vjem. Magris protíná reality, aby mohl objevit podstatu života v nejvšednějších každodennostech. Jeho poselství je obdobou poselství výstavy *Lidská rodina* z roku 1955, nejznámější fotografické výstavy v dějinách vůbec. Edvard Steichen pomocí fotografií sesbíraných po celém poválečném světě zobrazil lidstvo jako jednu velkou rodinu. Výsledek však působil sentimentálně. Opomenul fakt, že většina fotografií, na kterých vystupují lidé, poukazuje na utrpení, a to utrpení je plodem lidských skutků.⁸ Magris před podivnostmi lidského rodu oči nezavírá.

Po přečtení poslední řádky a zaklapnutí knihy mě napadá, že tíha nesmyslných krutostí se dá kompenzovat teplem doteku, který ovšem musí hřát, nikoliv spalovat. Claudio Magris cestou formuloval myšlenku, že izolace a svébytnost jednotlivých národů je dlouhodobě neudržitelný stav. Dunajská půda, na které k mísení různě horké krve dochází už celá staletí, je příkladným územím, kde se tento vývoj dal pozorovat a popsat. Plynoucí čas mu stále dává za pravdu. Postmodernista, který klasickým příkladem analogie řeky a života poukázal na fakt, že svět se sice vyvíjí, ale zároveň opakuje v pozměňných cyklech. Aby tuto myšlenku náležitě formuloval, převyprávěl historická fakta, roztavil je v jednom kotli s vlastními pocity i příběhy literárních postav a vytvořil babylón bytí. Ponaučení z dějin a dřívějších životů Magris konfrontuje s prožitky lidí v jeho okolí a snaží se sám pro sebe najít návod na život. „Nakonec nezbyde než příběh, tajemství, a ten je čistý a pravdivý jako pohádka, která nemá žádné vedlejší záměry, chce pouze vyprávět.“⁹

www.heidreick.de

NICHT GUTES BR...

INGE

Láska k vodě (přesněji k proudící vodě), láska k legendám a láska k putování.¹⁰ Tímto vyznáním začíná Inge Morath v závěru své knihy *Donau* zamyšlení nad vztahem k fotografické eseji o této řece. Inge byla ženou, která intuitivně následovala záblesky svých rozhodnutí. Každému člověku je dána v počátku jeho prožití do dění schopnost vidět, slyšet a cítit. Během celoživotního vývoje svých já lidé schopnosti ztrácí kvůli oslepujícím, ohlušujícím a emočním vlivům. Když se však silná odolnost proti životní erozi nesená atraktivním tělem, ženským tělem, vyvíjí uprostřed extrémně dravého proudu dějin, svět dostává do své kolektivní paměti bytost, která má schopnost umělecky ztvárnit to, co vnímá.

Inge Morath svůj potenciál rozvinula psaním žurnalistických příspěvků do poválečných periodik. Vyjadřování pohledu textem nikdy neopustila a s citem pro neformální popis událostí s podmanivou jiskrou naplnila deníky, které si celý život vedla. Žila s láskou k umění, obdařena talentem k cizím řečem. Žurnalistická praxe ji přivedla k fotografii, a tím objevila **jazyk nový**. Naučila se jím mluvit. Našla ve fotografii využití své schopnosti vidět, fotografie jí vracely poznání, že díky nim si svou schopnost může plně uvědomovat a radovat se z ní. Fotografie jí nabídly svět.

Budu o fotografii přemýšlet jako o jazyku, protože dnes je fotografie základní univerzální jednotkou lidské komunikace. Zkusím do ní promítnout úvahu o jazyku, kterou se zabýval Ludwig Wittgenstein. Podle něj tvoří jazyk „obrázky“ světa řídicí se pravidly logiky, logické syntaxe.¹¹

Wittgenstein hledal hranice našeho myšlení a domníval se, že je lze vymezit pouze v jazyce. „Hranice mého jazyka znamenají hranice mého světa.“¹² Pokusil se proto definovat ideální jazyk, takový, který by se řídil logikou. Na rozdíl od něj totiž přirozený jazyk hovoří nejasně, a tím vznikají omyly. Fotografie je v tomto směru jazykem přirozeným. Má však potenciál komunikovat smysluplně, stát se jazykem ideálním a rozšiřovat hranice světa. Jak toho dosáhnout?

Inge začala ve svém životě fotografovat až ve chvíli, kdy se ocitla přímo v samém středu říše fotografie. Když začala žurnalistickou kariéru, střetla se s fotkou z důvodů zajišťování obrazové přílohy k publikovaným textům. Na této cestě se setkala s Ernstem Haasem a jejich úspěšná spolupráce oba přivedla do agentury Magnum. Fotografická agentura přivítala schopnosti fotografa, ale nenabízela dostatečné využití schopností talentované novinářky. Na Inge zbyla pozice asistentky, k jejímž úkolům kromě administrativního zajišťování běhu agentury patřila také práce na editaci fotografií – zkoumání, posuzování, vybírání. Začala si uvědomovat, že jí to ze všech svěřených úkolů baví nejvíc. Ale k naplnění potřeby vyjadřování to nestačilo.¹³ Hledala se, prošla jedním nevydařeným manželstvím, a nakonec se osmělila vzít také do rukou fotoaparát.

Přemýšlím o vzniku osobnosti fotografa v souvislostech teoretické úvahy Johna Bergera Primitiv a profesionál.¹⁴ Berger v ní rozlišuje na půdě výtvarného umění dvě, respektive tři oblasti tvorby. Profesionály vidí jako umělce s odborným výcvikem, díky kterému si osvojili konvenčně vymezené dovednosti a patří k „vládnoucí“ vrstvě. Amatér pochází (většinou také) z kultivovaných vrstev a z podstaty věci se drží příkladu profesionálů. Třetí je primitiv, který „začíná v osamění – není dědicem žádné praxe [...] neužívá obrazovou abecedu tradice, a je tedy negramotný. Neosvojil si technické dovednosti, jak se vyvinuly současně s konvencemi, a je tedy naivní [...] jeho vlastní žitá zkušenost,

ta, která ho žene k umělecké tvorbě, nemá v této tradici místa“.¹⁵ Bergrovu úvahu lze v přeneseném smyslu aplikovat na fotografy. Konvence přijala dávno fotografii do světa umění, hranice mezi uměleckou a „ostatní“ fotografií je rýsována profesionály. Je to ale hranice účelová, nikdo není povinen ji respektovat. Mně definice profesionála a primitiva dobře poslouží pro charakteristiku vztahu Inge Morath k jejímu projektu *Donau*.

Jakmile Inge vzala do rukou fotoaparát, stala se profesionálem. Propojila svou schopnost vidět s dovedností umět si pro fotku zajít, vyhledat ji a počkat si. Pomohl jí s tím Simon Guttmann, zakladatel fotografických agentur Dephot a Report, u kterého byla rok v učení. Tehdy žila v Londýně s prvním manželem Lionelem Birchem. Studovala také u dobrých učitelů na půdě agentury Magnum. Agentura se stala na čas její rodinou a Inge se v ní postupně fotograficky rozmluvila. Jak to bývá, od každého člena rodiny si vzala něco, ale nejvýrazněji ji do umění vizuálního zachycení děje zasvětil Henri Cartier-Bresson. Ovlivnil Inge nejen jako důsledný učitel, který se s ní otevřeně dělil o své zkušenosti, ale byl také jejím dobrým přítelem a občasným milencem. Fotografie naplňovala tou dobou všechny oblasti jejího života. Inge přeskočila fázi samostudia techniky, stejně jako fázi hledajícího se amatéra, nebyla ani primitivem. Začala jako profesionál, kterého neutkala umělecká škola, ale samotná praxe provozovaná nejlepšími profesionálními fotografy pohybujícími se v oblasti reportážní a dokumentární fotografie. Když jí Robert Capa s křehkou důvěrou svěřil první zakázku, nezklamala a písčící Inge ustoupila Inge fotografující. Významná periodika tehdejšího světa (Holiday magazin, Life) otiskla její první fotoreportáže.

Myšlenka cesty sledující tok Dunaje od jeho pramenů k vyústění do moře přišla jednoho dne uprostřed května v roce 1958. Inge věděla, že už nezmizí a že podvědomě se na toto putování připravuje

celý život.¹⁶ Bylo jí 35 let, byla nezávislá žena, jedna z takových, co svým osobním příkladem bez jakékoliv angažovanosti ve feministických hnutích posunují vývoj k rovnoprávnému vnímání lidí na světě. Již tři roky byla členkou v zásadě mužské agentury Magnum. Její první dlouhé putování ale proběhlo koncem druhé světové války a zažila při něm osudové drama.

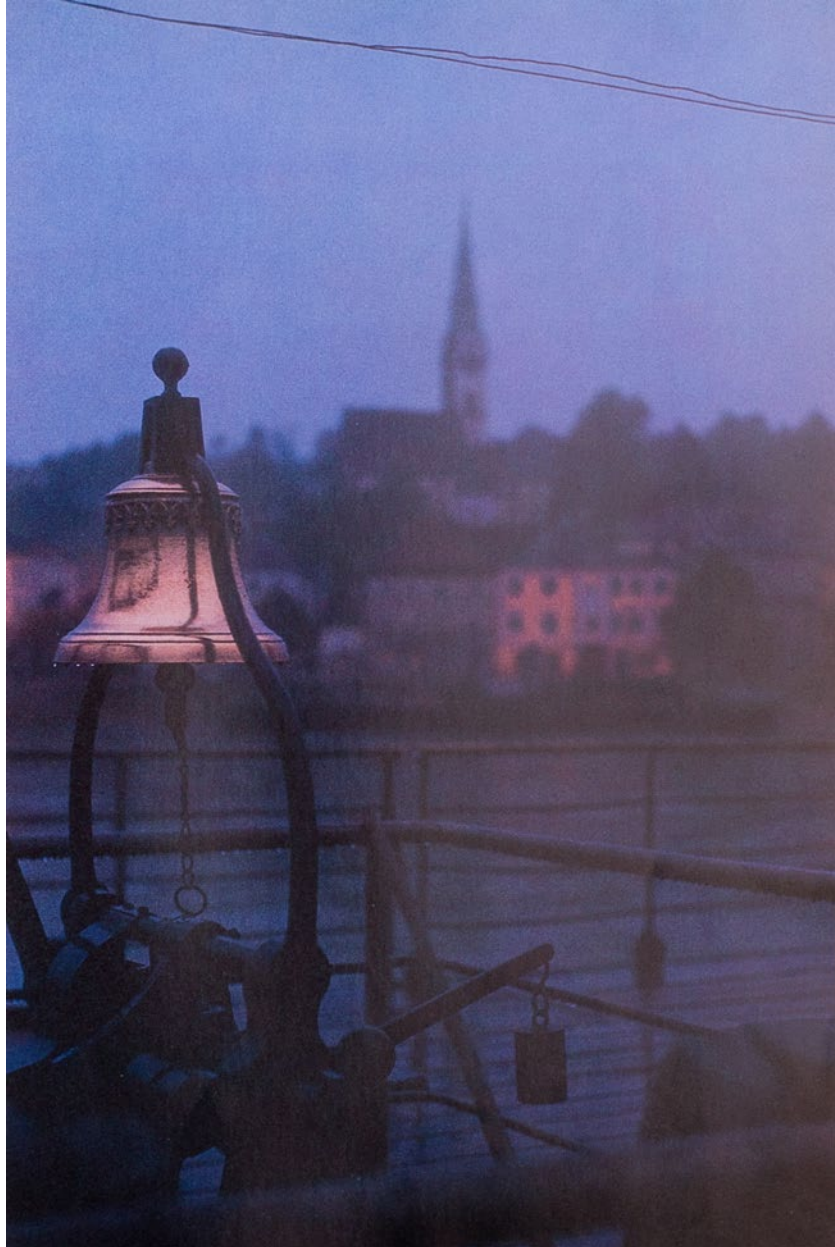
K cestě z Berlína, kde během války žila, za rodiči do Salcburku, se rozhodla v jednom okamžiku při bombardování města v dubnu 1945. Cestou ji obrovské utrpení přivedlo k zoufalému rozhodnutí vše ukončit skokem z mostu do řeky. V tu chvíli se objevil jednonohý voják a její odchod z tohoto světa zmařil. Byl pro Inge záhadnou osudovou postavou. Došli společně až do cíle. V Salcburku zůstal s Inge, dokud nenašli dům jejich rodičů, a potom navždy zmizel.¹⁷ Taková zkušenost posiluje víru v život. Inge ji pak už nikdy neztratila, stejně tak ani víru ve své rodiče, i když se v době nacistické třetí říše odklonila od jejich vnímání světa. Vybuodovala si své vlastní a s vášní jej svěřovala textům a fotografiím.

Metoda: Etnografická ilustrace

Inge Morath se u Dunaje nenarodila. Na břehu řeky začala žít na konci 40. let. Místem setkání se stala Vídeň. Doputovala tam s Americkou informační službou, pro kterou tou dobou pracovala. Třicetileté výročí zániku rakousko-uherské monarchie zastihlo bývalou metropoli v troskách. Energie vlnění světových dějin se tady právě odrážela ode dna a hybnou silou byli mladí lidé toužící zanechat bolest druhé světové války minulosti. Břehy řeky nabídly prostory k zapomínání a novému životu. Inge podnikala s přáteli výlety k vodě. „Jezdila jsem do Lobau plavat, jíst ryby, za romantickými procházkami [...] v Hainburgu jsme prohlíželi zbytky římských staveb, z vrcholu Braunsbergu jsme pozorovali trojmezí Rakouska, Maďarska a Československa.“¹⁸

obr. 3

obr. 4

Právě tehdy začal prostor kolem Dunaje vytvářet magnet, který fotografku po deseti letech přitáhl. Bujará uvolněnost tryskající z touhy žít, radost, co se objeví, jakmile duše vyjde z tmavého tunelu na světlo. Inge poválečné přívaly kladné energie prožívala tady u vody. **(obr. 3)** Dunaj vytvořil silné plus.

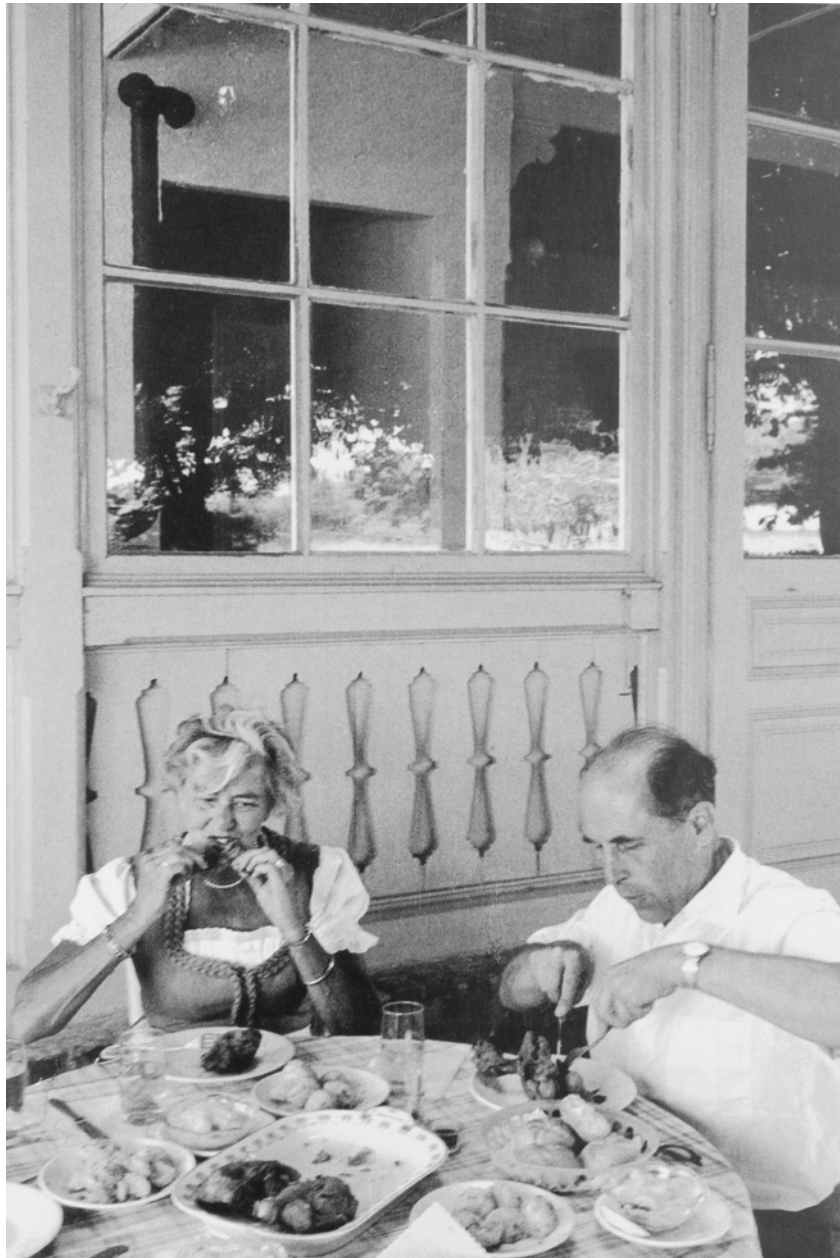
Trauma z prožité války však nikdy nezmizí. Každá žitá zkušenost se ukládá, bolesti zavíráme do krabic a zasouváme je pod postel, kde, když máme štěstí, zůstanou a lapají prach, který je časem udusí. Ale jsou tam. A někdy se duši připomenou díky sdíleným zážitkům čteným v románech či v novinách, viděným na obrazech, ve filmech nebo fotografiích, poslouchaných v písních. Inge se paměť války u Dunaje připomínala na přívozu nedaleko bývalého koncentračního tábora v Mauthausenu, při četbě autobiografie *Větší naděje* vídeňské židovské spisovatelky Ilse Aichinger. Vnímala, že břehy Dunaje si do sebe uložily spousty bolesti. **(obr. 4)**

V podvědomí řeka probouzela silné, kladné i záporné, emoce. Do magnetu je propojil její rodinný původ zasahující širší prostor Dunaje. Inge se narodila pět let po rozpadu monarchie, její kořeny prorůstaly od Rakouska do dnešního Slovinska a Maďarska. V roce 1958 již žitá zkušenost fotografky obsahovala záznamy z různých koutů světa, uměla vyprávět slovem i obrazem a věřila tomu. Přejmenovala se z Mörath na Morath, což nebyla natolik drastická změna jako u jejích přátel fotografů pocházejících ze střední a východní Evropy, ale stejně jako u nich praktická pro užívání v anglickém prostředí. Formálně tím opustila svůj germánský původ a přijala Evropanství.¹⁹ Pocitově byla její rodnou vlastí střední Evropa, proto o ní zatoužila vyprávět. Byl to její prostor, její zájem, její posedlost. Žádná zakázka. Dunaj. Ten, kdo se dívá, hledá, co bude pozorovat. Osudový magnet přitáhl její pozornost.

Držím v rukou knihu *Donau* vydanou v roce 1995 nakladatelstvím Otto Müller Verlag. O dva roky dříve nabídli Inge Kurt Kaindl s Brigitte Blüml, kurátory salcburské galerie Fotohof, upřádání výstavy jejích fotografií od Dunaje. Oslovili ji s myšlenkou propojit obrazově celý dunajský prostor. Obdobně jako to provedl Claudio Magris pomocí historických či literárních postav a událostí. Začít vyprávění u pramene a skončit v Černém moři. Kurt Kaindl právě Magrisův cestopis navrhl jako předlohu pro tento projekt a s Brigitte Blüml se společně postarali o finanční zajištění realizace.²⁰ Sedmdesátiletá Inge, žena s věčnou touhou objevovat svět a držet v rukou fotoaparát, příležitost přivítala. Šlo o srdeční záležitost. Claudio Magris v zastoupení Kurta Kaindla ovlivnil završení dlouhodobého projektu, který začala fotografovat před více než třiceti lety z podvědomého nutkání a z osobní posedlosti svobodná žena bez valných finančních prostředků, ale s o to větší mírou intuitivní přirozenosti.

Na první „dunajskou“ cestu se vypravila 16. května 1958.²¹ Metoda přístupu odrážela zkušenosti z její dosavadní fotografické praxe dokumentárního charakteru. Inge před každou zakázkou věnovala pečlivou pozornost přípravě. Nastudovala si dostupné informace k tématu, seznamovala se s životy portrétovaných osobností, učila se jazykům zemí, kde fotografovala. Byla profesionál. Proto první kroky k Dunaji zacílila na Rumunsko. Bukurešť totiž dobře znala, strávila zde rok na univerzitních studiích, ovládala rumunštinu, měla povědomí o rumunské kultuře a literatuře. A dostala vízum (což nebyla v jiných komunistických zemích u Dunaje samozřejmost). Teoreticky tedy mohla vyhledávat fotografie navyklym způsobem. Jenže realita východní Evropy sešněrovaná dohledem komunistických vlád nastavila jejímu přístupu nepřekonatelná omezení. Dostávala přiděleny tlumočnický. Průvodci zároveň dohlíželi na její pohyb. Prozrazují to zápisy z cestovních deníků.²² Později však v textu ke knize *Donau* popsala Inge své počáteční hledání cesty k metodě fotografování řeky jinak. Přiznává

obr. 5

obr. 6

zde otevřeně znepokojení: „How will I photograph this river?“, které ji zachvátilo cestou k pramenům v Donaueschingen. Vzápětí si vysvětlila, že řeka je víc než jen voda a břehy řeky do sebe vsáklly příběhy generací. Profesionál v ní se rozhodl ponořit do zachycování obrazu etnografické rozmanitosti četných regionů, kterými nejdelší evropská řeka protéká.

Pokud Inge podle deníků na první cestu vyrazila do Bukurešti, je v nejistotě otázky na cestě k prameni řeky, položené v závěrečném textu knihy jako prvotní úvaha nad metodou, cítit rozpor. Rozpor, který potvrzuje, že Inge k Dunaji od počátku přistupovala, i když připravena, spíše nekonzistentně. Pocitově. Dunaj v ní probudil primitiva čerpajícího z žité zkušenosti. Konstatování v doslovu knihy je účelové, aby připomnělo počáteční tápání tvůrce, který živelně naskočí do své práce a bez předem narýsované přesné konstrukce se nechá unášet proudem urputnosti svého tvoření, nechá se otisknout do projektu. Připomíná to konstatování Claudia Magrise, jak se řeka otiskla do stylu jeho psaní a vznikl těžko zařaditelný literární útvar.

Nakonec je vždy důležitý pouze výsledek. Výsledek fotografického projektu má mnoho podob. Pro autora je to pocit z prožité zkušenosti. Je nejcennější, jednoho dne však zmizí spolu s jeho bytostí. Pokud k sobě autor zůstane upřímný, získá ryzí zkušenost, a ta je potom ve viditelném výsledku jeho díla uložena. Dílo Dunaj od Inge Morath bylo prezentováno v esejích otištěných v časopisech (první vyšla v roce 1959 ve francouzském *Paris Match*)²³, na řadě výstav po celém světě. Trvalým výsledkem projektu je kniha *Donau*.

O knize

Nechala jsem si ji poslat před dvěma lety k Vánocům. Když byla doručena, vyprostila jsem ji z přepravních kartonů a s velikým očekáváním, které často doprovází zdržování dechu a tím ovlivní první

dojem, ji otevřela. Úvodní esej „Die Lehre der Donau“ nebo také „The Teaching of the Danube“ napsanou Karlem-Markusem Gaußem si přečtu později, v němčině jí totiž neporozumím a na angličtinu potřebuji více klidu. Netrpělivě se nořím přímo do eseje fotografické. Univerzální jazyk. Doposud neznám správné slovo, jak tehdejší prvotní zážitek nazvat. Byla jsem nadšená? Ne. Byla jsem zklamaná? Snad. K té knize mě něco přitahuje a něco mi v ní chybí. Protože hledám cestu, jak vytvořit „obraz řeky“, musím najít odpověď, co to je a proč tomu tak je.

Vydavatelství Fotohof připravilo z díla Inge Morath čtyři fotografické publikace, o kterých Linda Gordon v biografii fotografky napsala, že právě ony patří mezi množství jejích knih ke kurátorsky a esteticky nejlépe připraveným.²⁴ Hodnocení designu knihy podléhá subjektivnímu názoru, v případě fotografických publikací ale můžeme vnímat, nakolik estetická stránka podpoří výsledný vjem, chuť ulpívající po prolistování v myšlenkách čtenáře. Vjem vytváří obrazové vyprávění, o které usiluje kurátorský přístup výběrem a rozmístěním fotografií. Fotografická esej *Donau* je předkládána čtenáři žurnalistickým stylem. V tomto duchu její design souzní s kurátorským záměrem dobře. Příčina mého neuspokojení z knihy spočívá jinde. Něco mi říká, že klíč k záhadě skrývají deníky fotografky.

Karl-Markus Gauß napsal efektní úvodní text, filozoficky nahlížející na historii a geografii prostoru řeky. Skvělý žurnalistický pohled, který se publikovaných fotografií nedotýká. Myslím, že zdárně koresponduje s jedním z aspektů kurátorského výběru – se zobrazením zkušenosti nastudované, načtené. Aspekt vlastivědné popisnosti. Filozofické zkoumání fotografie Rolandem Barthesem tento aspekt nazývá studium: „studium [...] znamená pozornost k něčemu [...] jakýsi všeobecný zájem, který je sice starostlivý, ale nikterak akutní“.²⁵ Druhým aspektem, který se objevuje, jsou obrazy z osobní prožité zkušenosti Inge. Koresponduje s tím, co Barthes nazývá punctum: „tento prvek studium vyostřuje.

obr. 7

obr. 8

Ted' jej nevyhledávám, ale tento prvek je sám součástí scény, je jako šíp, který mě zasahuje".²⁶ Po bližším prozkoumání datace fotografií jsem objevila skutečnost, že většina z těch, které pro mě vyzařují ono punctum, byla vyfotografována v první fázi projektu, kdy Inge z vlastních vnitřních pohnutek začala podnikat cesty k Dunaji. Záběry byly viděny okem primitivního fotografa, který přesně neví, co hledá, nechává se vést intuicí a svou schopností vidět.

Kniha je poskládána z fotografií pocházejících ze dvou časových období: z let 1958–1959 (45 fotografií) a z let 1993–1995 (80 fotografií). Další 2 jsou z roku 1961, 2 z roku 1975 a 2 z roku 1980. Jejich řazení sleduje místopis po proudu, posloupnost ale není striktně dodržena. V Německu se rázem cestou po řece vrátíme o pár desítek kilometrů zpět. Tuto skutečnost zachytí pouze čtenář obeznámený s podrobnou geografíí Dunaje. Čtenář znalý Magrisova Dunaje si ale nemůže nepovšimnout velmi podobného schématu. Jde o výběr některých (Magrisem) popisovaných – (Inge) fotografovaných míst. Cestou na východ, po vstupu na území bývalé Jugoslávie, se ve fotografické eseji dostáváme chvílemi daleko, daleko od Dunaje. Magrisovo rozšíření dunajského prostoru na podstatnou část východní Evropy není dozajista patentem, ale pro kurátory mohlo být inspirativní.

Kniha je založená na textu. Fotografie jsou řazeny na dvoustrany tematicky, u každé z nich je uvedeno místo (státní území, název obce), rok vzniku, s doplněním historického, místopisného nebo etnografického popisu, u portrétů najdeme jména. Pár fotografií doprovází příběh z pozadí dané fotografické situace. Jeho čtení mě často zaujme více než popisovaný snímek. Inge nikdy nepřestala být novinářkou, a proto ani Dunaj není svým provedením výjimečný mezi jejími [ostatními knihami](#). Koncept rozložení informace do textů a fotografií používala velmi často, stejně jako kombinaci černobílých a barevných fotek. Díky textům a záměru ukázat se stejnou pozorností všechny oblasti kolem řeky

má kniha cennou esteticko-informační hodnotu. Když se však zaměřím na samotné fotografie, cítím jakýsi nesoulad. Kniha v sobě totiž spojuje dvě odlišné metody přístupu, kdy by se pozorný čtenář/divák mohl zeptat: fotografoval jen jeden autor? Ano. Jenže projekt vznikl třicet let a nebyla to kontinuální práce. Může být příčinou odlišného působení fotografií z konce 50. let ve srovnání s většinou fotografií z let 90. jakási změna vidění?

Za výjimečnou považuji její knihu *In the country*, kterou připravili společně s Arthurem Millerem. Oba vlastním, fotografickým a literárním, vyjádřením pocitů k domovu sestavili neuvěřitelně poutavý, zábavný a melancholický obraz Connecticutu. Je vyprávěna soukromými fotografiemi, kde kontext zaznamenaného okamžiku zůstal zachován. Snímky jsou proto dodnes pro čtenáře živé.

Inge po prvních dvou letech práce na tomto tématu odvál osud do Ameriky, kde potkala svého životního partnera. Nebránila se, když láska nasměrovala celou její energii do společného života po boku manžela Arthura Millera. Usadili se na farmě v Roxbury, odkud podnikali společné pracovní cesty. On kvůli svým divadelním hrám, ona jej provázela jako fotografka. Do Evropy se vraceli často. Do dunajské eseje je zařazeno několik fotografií z let mimo dvě stěžejní období projektu (1961, 1975, 1980). Všechny pochází z okolí Vídně. Kvůli jejich datu a obsahu mě napadá, že nebyly pořízeny cíleně pro dunajský projekt. Dokumentují čas návštěv u rodičů či přátel. V eseji na mě působí jako živá voda. **(obr. 5)** Mají v sobě ono punctum, co mě zasahuje a vtáhne do děje, kterého jsem se nezúčastnila. Jde převážně o momentky z prožívané situace, nejsou výsledkem úsilí, jsou výsledkem vidění: rodiče v Maria Lanzendorf na předměstí Vídně, práce na vinici, vídeňský drožkář, pohled do tanečního sálu vídeňské radnice při plese Concordia, zpívající herečka Erika Pluhar, památník Heldenberg. Posledně zmíněná fotografie byla zařazena na tematickou dvoustranu spolu s fotografií ze hřbitova bezejmenných, kterou

obr. 9

obr. 10

obr. 11

obr. 12

vidím (stejně jako fotografii rodičů pojídajících vídeňské smažené kuře) jako jednu z nejsilnějších v celém příběhu. Fotografie místa, kde jsou pohřbeni lidé utonulí v Dunaji, mi dokáže zprostředkovat bezejmennost mrtvých. Inge tam fotila v roce 1959. Hřbitovu věnoval kapitolu i Claudio Magris. **(obr. 6)**

Snímky z počátku projektu (1958–1959) jsou v knize zastoupeny slabší polovinou, objevují se na území Německa, Rakouska, dnešního Srbska, Kosova a Rumunska. Inge už tou dobou pracovala s barevnými filmy a stejně jako v jejích předchozích knihách, ani zde je neváhala použít k doplnění většiny černobílých záběrů. Žádná z vybraných barevných fotografií není v knize nepostradatelná. Zdá se, že většina z nich nepříjemně tříští vjem z plynutí převážně černobílého obrazu. Jen jedna z té doby mě více zaujme, vytváří totiž pohádkovou dvoustranu: zobrazuje krajinářskou scénu s památníkem Walhalla na pozadí, společně s černobílou, až divadelně působící fotografií z interiéru Befreiungshalle u Kelheimu. **(obr. 7, obr. 8)** Další černobílé fotografie z tohoto období mají v sobě zvláštní živost. Jistě musím zvážit fakt, že delší časový odstup úměrně zvyšuje atraktivitu dobového záznamu, ale v tomto případě vnímám v obsahu fotografií ještě jeden zásadní, pro výsledný snímek podstatnější faktor. Je jím svobodný pohled fotografky nezakalený představou finální podoby projektu. Inge tehdy cestovala sama, jak to jen šlo: pěšky, autem, stopem, vlaky, přívozy, parníky, na lodích...²⁷ Itinerář jejího focení podléhal jejímu entuziasmu, entuziasmus usměrnil energii vidění a okolní realita se odkrývala v zajímavých souvislostech. Inge potkávala pro své fotografie správná místa ve správný čas, se správnými lidmi a jejich příběhy. Vznikaly fotografie, které čtenáře zasahují. Inge je totiž odžila. Nepřemýšlela tehdy nad profesionálním vytěžením příběhu, chtěla poznávat. **(obr. 9, obr. 10)**

Fotografie z let 1993–1995 vznikaly v jiném myšlenkovém zázemí. Jednak impulz znovu procestovat místa kolem Dunaje přišel zvenku. Inge byla k focení vyzvána. Společně s lidmi, kteří se stali

jejími nejbližšími přáteli, podnikla opět s velkou dávkou entuziasmu novou cestu. Jenže ta cesta měla pevný řád, knižní předlohu a záměr její finální prezentace. Inge nikdy nepřestala vidět, což dokládá spousta fotografií z této etapy, nicméně do knihy byly zřejmě na základě počáteční kurátorské představy zařazeny fotografie, které jsou jen obrazovým popisem, studiem. Svým obsahem vystačí jen s několika náměty: po Bělehrad jsou to přívozy, parníky, obsluha v pohostinstvích, interiéry kostelů, sochy, portréty osobností, ve východní části povodí se objevuje více krajiny. Magris je tu pro mě chvílemi velmi zřetelný. Dokazuje to fotografie z Györu (která je zároveň dobrým příkladem pouhé obrazové ilustrace) na dvoustraně s fotografií zavařenin pořízené na maďarských hranicích. Tvoří spoluvtipný a barevně propojený vjem „žluté“. Barvou zdejší typické barokní architektury, žlutou, vykreslil Maďarsko také Magris. (obr. 11, obr. 12)

Čím více knihu prohlížím a přemýšlím nad ní, uvědomuji si, že kdyby mě osobně nehnavy toulavé boty pravidelně k Dunaji, asi bych jí věnovala jedno prolistování. Jenže toto téma mě nechce opustit, proto ani já nemohu jen tak knihu odložit. Po hodinách prohlížení a přemýšlení jsem si k ní cestu našla. Chtěla jsem. Tomuto příběhu by ale slušelo vystavět jej poutavěji. Archiv fotografky obsahuje značné množství snímků, jenže jejich výběr do knihy nebyl proveden šťastnou rukou. Můj vnitřní pocit mluví o vstupu spolupracujících editorů do projektu, který začal jako ryze osobní cesta. Je to nepodložená smyšlenka, o těch se nedá mluvit. Přikláním se opět k Wittgensteinovi. „O čem se nedá mluvit, o tom se musí mlčet.“²⁸ Osobnost autora je stejně důležitá jako jeho práce. Inge Morath byla upřímnou autorkou a pro fotografii důležitou ženou. Její energie se neztratila. Vrátila se v odkazu jejího dunajského díla po několika letech zpátky k řece.

OSM ŽEN

<https://www.facebook.com/danuberevisited>

„As I continued taking photographs, I grew happier. I knew I could express the things I wanted to say by giving them form through my eyes. /Fotografování jsem se stávala šťastnější. To, co jsem chtěla říct, jsem dokázala vyjádřit, zarámovat svým pohledem.“ Bílý text na černém pozadí uvádí desetiminutovou slideshow *Danube Revisited Night Projection*.²⁹

Pochází z deníků Inge Morath, které se v projektu *Danube Revisited* staly základním studijním materiálem pro osm žen. Jsou fotografkami. Nebo se patří napsat fotografie? Získaly cenu Inge Morath Award. Oficiální text na webových stránkách www.ingemorath.org odůvodňující ocenění uvádí, že cena je určena ženám ve věku do třiceti let, aby podpořila dokončení jejich dlouhodobého dokumentárního projektu. Angličtina upřesňuje cílovou skupinu jako „a woman or nonbinary photographer.“³⁰ A to proto, že angličtina sama o sobě neřeší gender rozlišováním statusů lidí na ženský a mužský rod. Důraz na označení mladých talentových žen a nebinárních fotografů je přímým pokračováním životního postoje Inge Morath. Její odkaz patří k těm, co směřují k širokému uvědomění, že v prvním řádu je každý z nás člověk. Až v druhém se dále měníme na ženy nebo muže nebo jedince s přechodnou formou vnímání své osobnosti. Inge vždy směřovala ke světu, ve kterém záleží na tom, jak se dokáže člověk prosadit mezi lidmi, ne jak se dokáže žena prosadit mezi muži.

Danube Revisited. Od chvíle, kdy jsem se poprvé setkala s tímto fotografickým projektem, mluvím o něm a nazývám jej jeho anglickým jménem. Uvážím-li jeho podstatu, název přeložen do českého jazyka zní: „Zpět u Dunaje.“ Inge se k Dunaji vrátila fotografovat devět let před svou smrtí. Když v lednu roku 2002 zemřela, agentura Magnum se rozhodla uctít památku Inge, vůbec první ženy, která

do rodiny agentury neodmyslitelně patřila. Poté uplynulo v řece vody jako za deset let a Emily, Lurdes a Olivia, mladé fotografky podpořené cenou Inge Morath Award, zahájily v galerii Fotohof v Salcburku výstavu svých oceněných fotografických prací. Byl duben 2012. Výstava zprostředkovala jejich osobní setkání, na kterém zjistily, že si báječně rozumí. Začaly se společně zabývat ženou, která je sem přivedla. Od Kurta a Brigitte se dozvěděly, že pro Inge byl Dunaj milovaným tématem. Kurátoři jim vyprávěli její příběhy od řeky. Nabídli mladým ženám k nahlédnutí soukromé deníky Inge. Společně si uvědomili, že lidé z komunit, které Inge fotografovala, často neměli nikdy možnost vidět snímky prezentované na četných výstavách.³¹

Tak se zrodil nápad. Myšlenka vrátit se k řece, vrátit k ní fotografie Inge, uspořádat mobilní výstavu v galerii, která přijede za lidmi. Oslavit ženskou perspektivu ve fotografii. Fotografovat společně u Dunaje. Objevit práce současných fotografek žijících u Dunaje. Propojit svou tvorbu s jejich a s tvorbou ženy, která podporovala mladé umělce, měla ráda fotografii, měla ráda lidi. Uctít její odkaz tím, co osobně milovala. Tak se zrodil nápad.

Fotograf často bývá osamělou postavou. I když současný svět nabízí díky komunikačním technologiím možnost sdílení všeho, co kdo sdílet chce, přesto, nebo spíše právě proto získávají osobní setkání na ceně. Olivia, Emily a Lurdes oslovily ostatní laureátky s návrhem podniknout dohromady fotografický projekt. Představa společného dobrodružství spojeného s originálním výrazem pocty je nadchla, na pomoc s přípravami se okamžitě přidala Claire. Než se všechny konečně setkaly, a to na palubě nákladního auta, které proměnily v pojízdnu galerii, uběhly dva roky. Během nich čtyři ženy intenzivně telefonovaly a psaly emaily mezi třemi kontinenty, snažily se ze základního kamene nejrůznějších nápadů vybrousit výsledný drahokam jejich projektu. Ten drahokam má jméno spolupráce.

Klade na účastníky jiné nároky než práce samostatná, přináší spousty rozdílných názorů, termínů, komplikací. Na oplátku nabízí sdílené zážitky, pro fotografky možnost okamžité interakce nad vznikajícími snímky. Aby poukázaly na fakt, že profesionální fotografie nemusí být nutně doménou mužů, rozhodly se v projektu skloubit fotografování s rodinnými aspekty ženského života, vzít na cestu děti a najmout chůvu. Entusiasmus Inge Morath je zkrátka nakažlivý. Ženy se jím nakazily při četbě jejích deníků. Díky nim se mohly velmi důvěrně sblížit s osobností fotografky, která in memoriam zajistila průlom v jejich profesních kariérách.³²

Organizátorky Olivia, Emily, Lurdes a Claire dva roky vyjednávaly se sponzory, partnery projektu, institucemi, místními obyvateli, vymyslely a zajistily speciálně upravený nákladní automobil. Dne 9. května 2014 vypustily do světa kampaň na serveru Kickstarter, ve které požádaly veřejnost o příspěvek na realizaci vytouženého projektu. Každý dolar se počítá. Za deset dolarů pojede jméno přispěvatele s výpravou, zapsáno na korbě kamionu, resp. na venkovní stěně mobilní galerie. Kdo chtěl víc, než jen nechat cestovat své jméno, mohl si objednat polaroidový snímek z expedice. Lurdes a Olivia při přípravách projektu zpracovaly cestovní deníky Inge do podoby výstřižků z textů zapisovaných při jejich putování po USA, Číně i kolem Dunaje a vybraly k nim fotografie. Kniha *History travels badly* se stala třetí komoditou nabízenou při propagaci projektu. Dne 9. června 2014 dosáhly vytouženého cíle – 59 563 dolarů. Galerie mohla vyrazit na cestu po řece z Černého lesa k Černému moři.

Protože v počátcích mé vlastní cesty stojí *Dunaj* Claudia Magrise, napadla mě otázka, jestli se o tuto knihu před cestou zajímaly také účastnice projektu. Poslala jsem otázku fotografkám emailem, odpověď dorazila od Lurdes a Claire. Lurdes přiznala, že knihu sice začala číst, ale pro nedostatek času při plánování projektu a při cestě samotné ji musela po pár stránkách odložit. Také Claire

s politováním konstatovala, že se k četbě Magrisovy knihy nedostala. Připomněla však, jak zásadní pro ni bylo přečíst deníky Inge. Víím, jak dlouhý čas jsem nad knihou strávila já, a tento dlouhý čas na čtení se zdánlivě promítá i do mého rozvlácného přístupu k putování. Zato *Danube Revisited* byl dynamickou akcí, od počátku prezentovanou veřejnosti pomocí současných komunikačních kanálů sociálních sítí. Jeho „deník“ je veřejným záznamem, můžeme ho číst ve fotografiích doplněných svižnými informacemi na platformách Facebooku, Instagramu, Twitteru a Tumbri. Profesionální fotografky pocházející z různých koutů světa získávaly znalosti kulturně-historického povědomí o podunajském území praktickým způsobem, a to díky pomoci mladého bulharského spisovatele a novináře Dimitera Kenarova. Dimiter doprovázel cestou ženy na jejich fotografických výpravách, často byl jejich prostředníkem při komunikaci s místním obyvatelstvem. Svým uměleckým líčením sepsaným v eseji³³ nabídl pohled do zákulisí fotografování.

„Dunaj ve skutečnosti není řeka, ale spíše tepna představivosti.“ Tou myšlenkou se Dimiter zabíral na soutoku zdrojnic řeky v Donaueschingen, zatímco Kathryn Cook procházela Černým lesem poblíž pramene Bregu u Martinskapelle, v závěsu se svými dvěma malými dětmi, aby se pokusila zachytit atmosféru Grimmových pohádek. „Neboť není nakonec všechno umění jen pokusem vidět svět očima našich bývalých, mladších, kouzelnějších já?“

V Řezně se Dimiter pohyboval s Lurdes Basoli po nábřeží a sledovali luxusní výletní lodě. Lurdes zajímal neautentický, konzumní a anonymně zaměnitelný svět. „Láká mě neromantická strana Dunaje, místa, která jsou neosobní, a chtěla bych, aby divák nepoznal, kde je snímek pořízen. Chci fotografovat lidi, kteří ztratili spojení s řekou a pohybují se její setrvačností.“

Navštívit bývalý koncentrační tábor Mauthausen zajel Dimiter s Emily Schiffer, její dcerou Lolou a její bývalou studentkou Jessie. Otřesení, které na tomto místě čeká na každého z nás, nejvíce zasáhlo Jessie Carlson. Pochází z rezervace Cheyenne River, její paměť nese stopy masakru u Wounded Knee, kde americká armáda zabila stovky Lakotů. „V lakotštině existuje slovo wanagi, kdy jste v přítomnosti duchů a máte husí kůži. Právě teď se cítím wanagi.“

S Olivíí Arthur se Dimiter vypravil z Budapešti do Zebegeňy. Maďarská dokumentární fotografka Zsófia Pályi se chystala ke svatbě a pozvala Olivii, aby její obřad na břehu Dunaje při dokonalém světle západu slunce zachytila na svůj velkoformátový fotoaparát.

Společně s Claire Martin dostal Dimiter pozvání na palačinky s meruňkovým džemem. Hostitelem byl Mile Jovanović, který žije v Šangaji, čtvrti na severním břehu Dunaje ve městě Novy Sad. Většina obyvatel Šangaje jsou Romové a nepotýkají se zde s žádnými rasovými problémy. Zatímco fotografka a novinář oddechovali ve stínu cypřiše, Mile jim vyprávěl, jak přišel v roce 1991 o svou levou nohu při občanské válce v Jugoslávii. „Nic. Nemělo to žádný význam. Bojovali jsme s našimi bratry kvůli ničemu.“

Dimiter s Ami Vitale stanuli na břehu řeky v Dolním Vadinu asi měsíc poté, co 29. června na Den Dunaje zorganizoval rybář Ludmil se svými přáteli úklidovou akci řeky. Znečištění je tady veliké a zabilo spolu s přehradami většinu ryb. Ludmil byl vůči našim protagonistům zpočátku nedůvěřivý, ale brzy začal mluvit o životě a ukazovat jim loď. „Miluji to tady. Nevím, co bych bez řeky dělal. Rybařil jsem i na jiných místech, ale nic mi nepřipadá jako Dunaj.“

Claudia a Dimiter v Belene, na bulharském břehu Dunaje, povečeřeli s Raychem. Potkali se neda- leko za městem, kde Raycho jako jediný vězeň sám hlídá opuštěné vězení, komplex polorozpadlých

budov za železným plotem. Nepřízeň jeho osudu mu ve třiceti letech odebrala svobodu, Raycho se však rozhodl napravit, stal se vzorným vězněm a nakonec byl pověřen střežit opuštěný areál vlastního vězení. Po večeři uklidil ze stolu a Claudia ho začala fotit. Byl přirozený. Než ho cestovatelé opustili, požádal o „nějaký tabák a papírky. Mýdlo by bylo také hezké. A sadu na holení. Rád bych si představil, že na mě někdo myslí.“

Sulina je poslední zastávka Dunaje před splynutím vody řeky s vodou moře. „Tyhle přírodní věci mě nezajímají“ řekla Jessica Dimmock Dimiterovi, když dorazili do Suliny. Výlet lodí po močálech delty ji nudí. Ale když se s Dimiterem vypravila navštívit starou opuštěnou kovovýrobu u loděnic, byla fascinována prostorem hřbitova strojů. Všude se v něm válel koňský trus. Za rozpadlou budovou objevili na poli desetičlenné stádo divokých koní. Jessica začala fotografovat, koně však vycítili nebezpečí a začali cválat pryč podél břehu Dunaje.

Ami Vitale, US

Zdá se, že podle charakteristiky napsané jejími spolupracujícími dělá Ami čest svému jménu. Tým *Danube Revisited* tvrdí, že je ze všeho bezmezně nadšená, a to i přesto, že flámuje do čtyř do rána. U Dunaje nafotografovala soubor s názvem *In Motion*. O čem je? Přeformulováno z tiskové zprávy pro nadaci Telefonica³⁴ – její fotografie jsou jednoduše o přírodě a lidech. O tom, jak člověk ovlivňuje přírodu a příroda člověka. Tak pozorovala také svět na březích Dunaje.

Byla první, kdo dostal cenu. V roce 2002 ji obdržela za dokumentární soubor o proměně pohádkového Kašmíru ve válečnou zónu. Je fotoreportérkou a filmačkou.

Claudia Guadarrama, Mexiko

Tým *Danube Revisited* tvrdí, že Claudia je ráno první na nohou. Nikdy ji nic nevykolejí. Leda snídaně. U Dunaje vytvořila soubor *Entre lo sólido i lo efímero / Mezi pevným a pomíjivým*. Za fotografováním jezdila na kole. Přeformulováno z tiskové zprávy pro nadaci Telefonica³⁵ – zaměřila se na nedokonalosti objevené cestou kolem legendární dopravní tepny Dunaje. Zachytila zbytky civilizací, ať už plavatové židle či středověké hradby.

Byla druhou oceněnou fotografkou. Cenu Inge dostala v roce 2004 za práci *Before the Limit*, sociologický dokument o ilegálních přistěhovalcích na jižní hranici Mexika. Je fotoreportérkou.

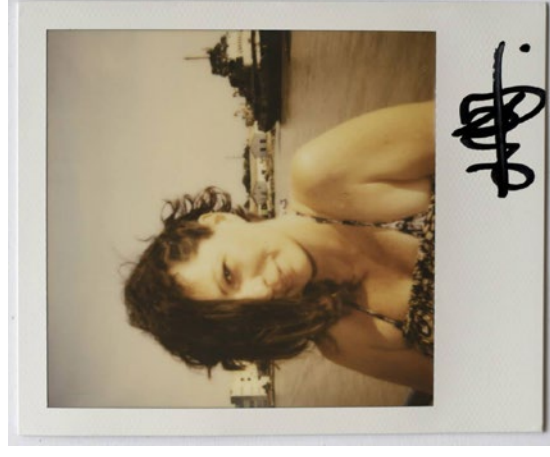
Jessica Dimmock, US

Jessica se připojila k cestě v samém závěru a fotografovala u Černého moře. Když chybí čas, je důležité zúčastnit se alespoň závěrečného večírku. Soubor jejích fotografií zůstal nenazván, respektive má název *Untitled*. Obsahuje portréty vytvořené na břehu moře. Ve svém podtextu zachycují jemné napětí mladých dívek mířících ve svých snech k mladým mužům a korespondují s mláďím účastnic projektu.

Jessica je laureátkou za rok 2006. Její vítězný soubor *The Ninth Floor* nafotila během tří let v New Yorku, kde na Manhattanu na 5. avenue žila v jedné budově s lidmi závislími na heroínu. Kromě fotografování se věnuje úspěšně tvorbě videa.

Olivia Arthur, UK

Tým *Danube Revisited* ji označil za pilíř projektu vystavěný z tvrdé práce od brzkého rána do pozdních nocí. Málem by tak všichni zapomněli, že je těhotná. „Dunaj nám dal osvobození dar, který nás nakonec všechny svedl dohromady.“³⁶ Během cesty fotografovala soubor *In and out of love*, o příbězích lásek nalezených, ztracených a hledaných u Dunaje.

Olivia získala ocenění v roce 2007 za soubor *The Middle Distance*, ve kterém nahlíží do životů žen žijících v oblastech na pomezí Evropy a Asie. Nezavislá fotografa je od roku 2020 prezidentkou agentury Magnum.

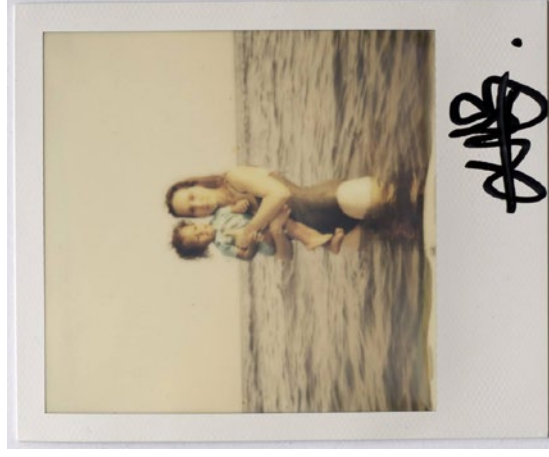
Kathryn Cook, EEUU

Tým *Danube Revisited* považuje Kathryn za osobou magickou a inspirativní, tedy přesně takovou, jaké jsou její fotografie. I její snímky od Dunaje odrážejí mystiku řeky. Soubor nese název *The Black Forest / Černý les* podle místa vzniku. Kathryn experimentovala v oblasti pramenů řeky s oblibenou vícenásobnou expozicí, špatnými světelnými podmínkami a zásahy bleskem. Čas fotografování trávila v přítomnosti svých malých dětí a pohádkovou atmosféru jejich vnímání světa přetlumočila ve svých záběrech.

Kathryn byla cena Inge udělena v roce 2008 za soubor *Memory Denied: Turkey and the Armenian Genocide*. Kathryn je nezávislou fotografkou.

Emily Schiffer, US

Tým *Danube Revisited* považuje Emily za inspiraci pro všechny matky, neboť celé putování měla při sobě malou dcerku Lolu. U Dunaje s ní v náručí nafotovala soubor *Carrying History*. Zkoumá pomocí vizuálního výrazu pořízeného telefonem a středofornátovým fotoaparátem, jak obyčejní lidé s sebou životem nesou složité příběhy.

Emily obdržela cenu v roce 2009 za projekt *Cheyenne River: V průběhu čtyř let nejen fotografovala, ale také učila fotografovat děti v indiánské rezervaci*. Společně pak pomocí fotografie zdokumentovali vztahy mezi sebou a s jejich zemí. Emily je nezávislou fotografkou.

Claire Martin, Australia

Claire vdechla do projektu australský vánek, který udržoval všem členům výpravy úsměv na rtech. Pro ni samotnou reflexe dunajské cesty přinesla nový způsob vnímání její práce, větší touhu po vytváření vlastních příležitostí. Rozhodla se spojit tyto pocity se zkoumáním maskulinity v romské komunitě v souboru *River Boys*. Fotila na březích řeky, často v noci, momenty nevinnosti, síly, nejistoty, strachu nebo radosti, které zažila s lidmi, jež tam potkala.

Mladou fotografku ocenila agentura Magnum v roce 2010 za fotografie *Selections from The Downtown East Side and Slab City*. Claire je nezávislou fotografkou se zaměřením na sociální témata.

Lurdes R. Basolí, Spain

Pro tým *Danube Revisited* se Lurdes stala duší celého projektu. Svě fotografie od Dunaje nazvala jednoduše *My Danube*. Cesta pro ni znamenala nalezení smyslu jejího ženství. Sebeuvědomění jí Dunaj pomohl vnímat s jistým odstupem a zobrazit je fotograficky pomocí alegorií.

Lurdes dostala cenu Inge Morath společně s Claire v roce 2010, neboť obě ukázaly mimořádně kvalitní práci. Ta její měla název *Caracas, The City of Lost Bullets*. Projekt, který vytváří černobílý rentgenový snímek nekonečné války. Život ve Venezuele má totiž cenu kulky a příběh Lurdes vypráví o rozbité budoucnosti. Lurdes je fotoreportérkou.

Kdyby jí nebylo, všichni by byli ztraceni.

María Bayer

Skutečně Nej! řidička kamionu v Evropě.

Chiara Fox Fossati

Mužská buňka výpravy.

Javi a Lucas

Anna Gormley

Koordinovala všemožné nápady.

Jess Thee Bess

Lakotská dívka. Pomáhala hlídat děti.

Dimiter Kenarov

Novinář. Jedním slovem Poklad.

Ami Vitale

Claire Martin

Kathryn Cook

Jessica Dimmock

Claudia Guadarrama

Emily Shiffer

Olivia Arthur

Lurdes R. Basolí

Metoda: Cesta napříč generacemi od fotografie zpět k lidem

Cesta byla cíl. *Danube Revisited* byl moderní, profesionální, dobře promyšlený a zajištěný umělecký projekt. Jeho počáteční myšlenkou byla putovní výstava. Samotné zrealizování záměru naplnilo ryzí podstatu umění, jak by mohla být současným světem chápána. Má protínat opakující se každodenní realitu, měnící lidem život do všednosti, rozmanitými impulsy, které inspirují a znovu přivolávají do života radosti a zájem. Galerie, která přijíždí k lidem, aby nabídla pohled na jim známý prostor prostřednictvím fotografických snímků z historického projektu a také ze současné tvorby lokálně tvořících fotografek. Eugena Maximovae, Bianka Schumann, Vesselina Nikolaeva, Sanja Jovanovic, Zsófia Pályi, Boryana Katsarova jsou ženy, fotografky, které reagovaly na výzvu představit svou tvorbu v rámci projektu. Jejich práce organizátorky zařadily do desetiminutové slideshow *Danube Revisited Night Projection*.³⁷ Ta byla pravidelnou součástí programu, který ženy z kamionu přivázely na předem naplánovaná místa setkání s veřejností. Noční projekce doprovázela volná debata s fotografkami, přednášky, pro zájemce hodnocení jejich přinesených portfolií a samozřejmě volný vstup do nákladního, tedy v našem případě galerijního prostoru kamionu, kde byl nainstalován výběr fotografií z cesty po Dunaji od Inge Morath. Metodou projektu je zkrátka osobní setkání. Nenahraditelný zážitek. Osobní setkání a spolupráce oceněných fotografek, osobní setkání fotografujících profesionálů, amatérů, primitivů, osobní setkání přístupu současné generace s přístupem našich předků, osobní setkání lidí, kteří si mají o čem povídat.

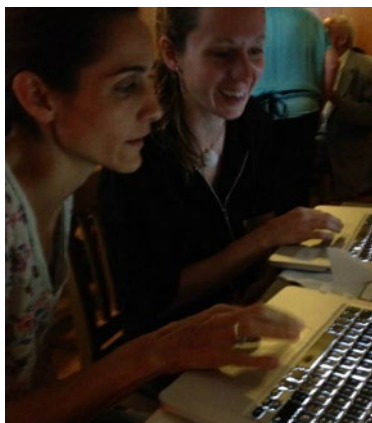
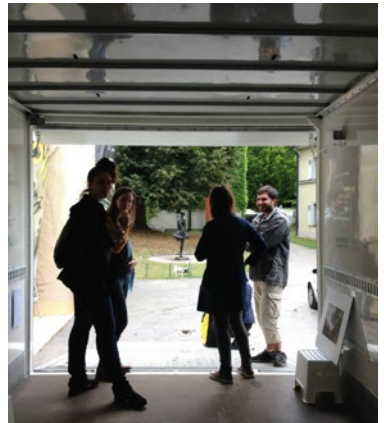
Pro samotnou realizaci projektu si osm žen napsalo čtrnáct zásad, které chtěly dodržovat: náš kamion si řídíme samy – sdílíme společně hotelové pokoje – pokud to jde, spíme v hostelu – utrácíme, co nejmíň to jde – jedeme v létě, kdy noci jsou dlouhé a lidé bývají venku – cestu urazíme za 35 dní,

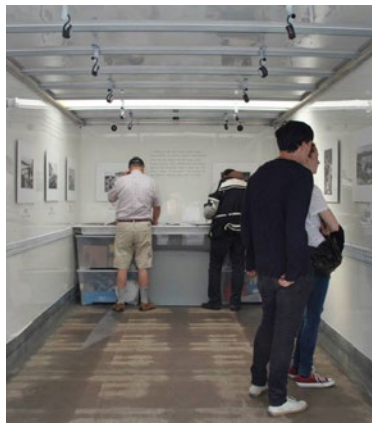
které každý z účastníků dokáže vyšetřit ze svého pracovního programu – na večer otevřeme veřejnosti expozici v naší mobilní galerii, na plachtu nákladáku budeme promítat slideshow – s lokálními fotografickými kluby a organizátory uspořádáme večerní prohlídky portfolií – každý den budeme na cestě – každý den budeme fotografovat – vyzveme k zapojení fotografky působící v místech naší cesty – ve slideshow budeme prezentovat vlastní fotografické práce společně s jejich – bereme jednoho asistenta, který zajistí logistiku a koordinaci celé cesty – až dorazíme k Černému moři, bude večírek!

Deník cesty byl publikován příspěvkem na Facebooku. 8. 7. 2014 – den 0: cesta oficiálně začala, první fotografky dorazily s kamionem k pramenu do Černého lesa, den 1: galerie v kamionu otevírá poprvé výstavu, den 2: první setkání v Ulmu, den 3: Regensburg, portfolio review, otevřená galerie, prudký déšť, den 4: Regensburg, voda všude kolem, déšť, den 5: končí Regensburg, začíná Passau, do kamionu přichází zpěvačka Barbara Dorsch, kterou fotografovala na Dunaji Inge, den 6: Passau, celý den fotografujeme, přijíždí Claire, déšť končí, aby umožnil první večerní venkovní projekci, den 7: překročily jsme poprvé hranice, Německo – Rakousko, začíná zastavení v Linci, den 8: návštěva koncentračních táborů Mauthausen a Gusen, večerní projekce v Tabakfabrik, den 9: odjíždíme do Křemže, Lurdes zůstává v Linci a fotografuje průmyslové plochy u řeky, den 10: v Křemži udeřilo horko, celý den fotografujeme, den 11: přijíždíme do Vídně, první večerní projekce tady ve Westlicht Gallery, den 12: Vídeň je pastvou pro oči, objevujeme město, večerní projekce probíhá v Ostlicht Gallery, den 13: výprava překročila druhou hranici a vstoupila na Slovensko, večerní projekce proběhla v Bratislavě ve Photoport Gallery, den 14: Zsófia Pályi se jako první přidružená fotografka připojuje k výpravě, den 15: opouštíme Bratislavu, přijíždíme do Ostřihomi, zaparkujeme přímo před katedrálou, objevujeme město, den 16: první ráno v Maďarsku, Claire fotí cikány, den 17: Eugenia Maximova a Boryana Katsarova se připojují v Budapešti k výpravě, den 18: před cestou na východ brzká ranní lázeň

v Budapešti, den 19: další zemí je Chorvatsko, portfolio review a filmová noc v Kazamatu, Osijek, den 20: rozloučení s Osijekem, příjezd do Srbska, den 21: na Bělehrad, den 22: v Bělehradu se připojila Ami Vitale, večerní program s Lurdes a Emily v U10 Gallery, den 23: Ami a Emily odjely do malé srbské vesnice fotografovat rodinu žijící na farmě, pozdě v noci přijíždí kamion do Bulharska, do Vidinu, silnice jsou kvůli záplavám pod vodou, den 24: Claire a Lurdes fotografují krajinu mezi Srbskem a Bulharskem, den 25: Amy fotografuje ve Vidinu východ slunce nad řekou, Javi a Lucas při tom natáčejí, den 26: cikánský koňský trh cestou z Vidinu do Ruse, den 27: tým je konečně úplný, v Ruse se připojila Jessica Dimmock a bulharská fotografka Vesselina Nikolaeva, den 28: Amy a Olivia fotografují v bulharské měšitě, den 29: výprava dorazila do Rumunska, do Bukurešti, Olivia a Lurdes fotografují v Control Clubu, den 30: Amy zůstává v Bulharsku a užívá života na březích Dunaje, den 31: kamion s galerií přijíždí do cílové destinace, Tulcea, den 32: brzy ráno v deltě Dunaje dochází k setkání s Černým mořem, den 33: po pěti týdnech na cestě se celý tým koupe v Černém moři, díky všem za splnění snu, den 34: večírek na rozloučenou... 26. 5. 2016 byla zahájena velká výstava *Danube Revisited "In the footsteps of Inge Morath"* v Madridu, v Espacio Fundación Telefónica.

Projekt je pryč, dobrodružství skončilo. Ale zapsalo se do kolektivního vědomí. Byl podniknut ze spousty důvodů, za všemi těmi důvody stojí v pozadí fotografie. Lidé se kvůli ní sešli, aby se viděli.

PASSAU ASTA

Ein Bild von einer Ausstellung

Fotos der Magnum-Fotografin Inge Morath steht heute noch am Nibelung

Morath (v.l.): Chiara Fossati, Fotografin aus Italien und Truck-Fahrerin, Anna Gormley, Contentmanagerin in Spanien, Maria Beyer (Organisatorin) sowie Claudia Guadagnani, Fotografin aus Mexiko.

Das vor dem Messegelände des Passauer Prinos, den allerersten Teilnehmenden bereits erhaben haben. Sie wollen mit dem unterwegs entstehenden Fotoalbum die Abende Morath neu auf-

re enthält Bilder, mit denen Morath das Leben entlang der Donau dokumentiert hat, vor und nach dem Fall des Eisernen Vorhangs. Die Reiseleiterin führt vom Schwarzwald zum Schwarzen Meer.

Hochschule Passau, die Morath die Lieblingssicht in Passau gestiftet hat. Die Morath-Fotografie auf den Leinwand.

REVISITED

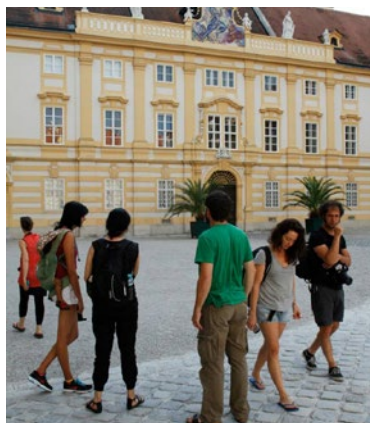
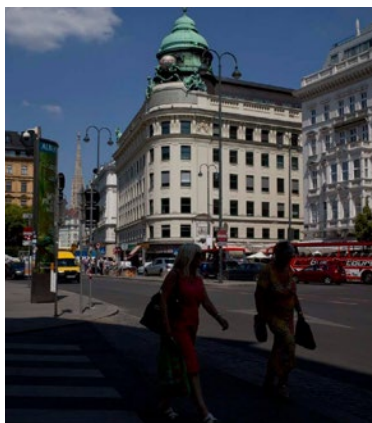
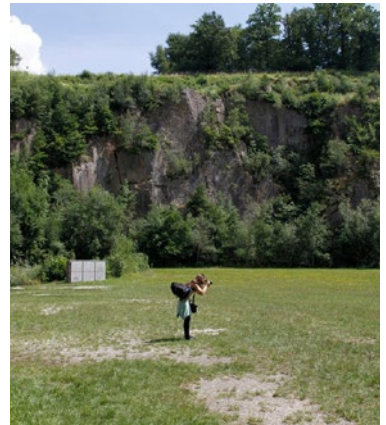
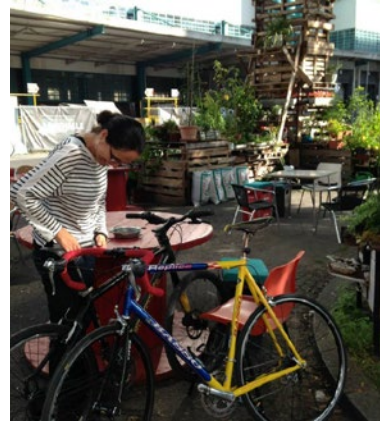
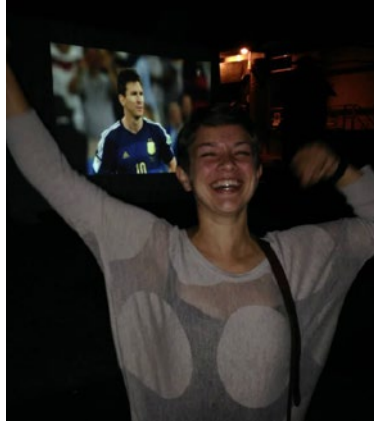
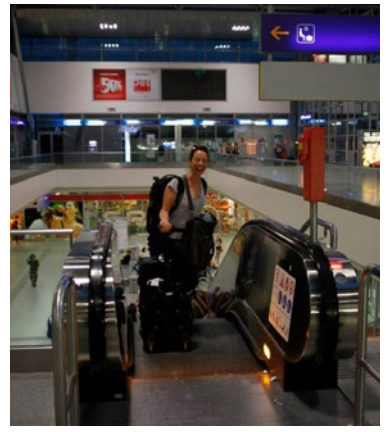
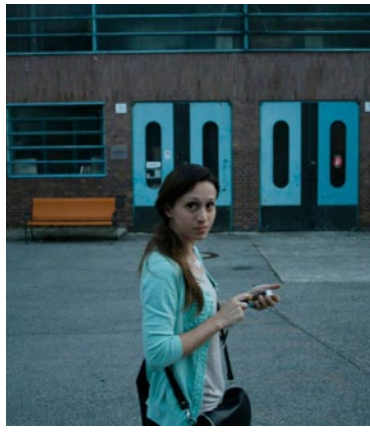
Die Magnum-Fotografin ist Na...

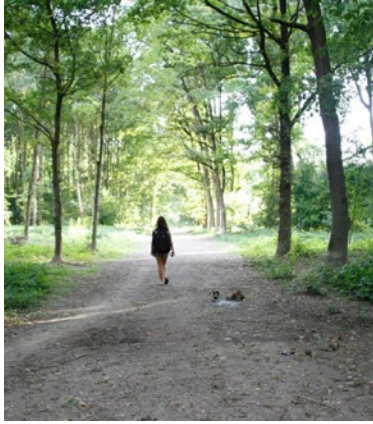
DANIUBE

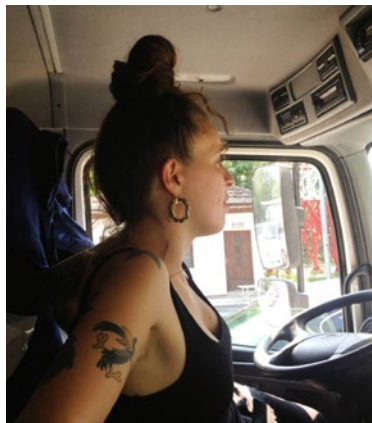
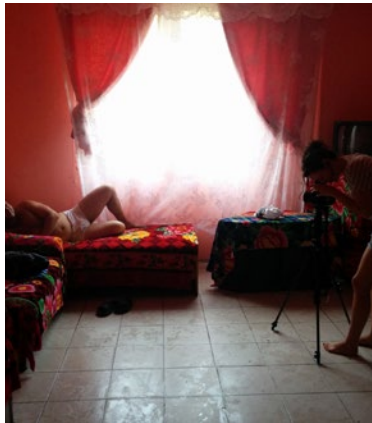
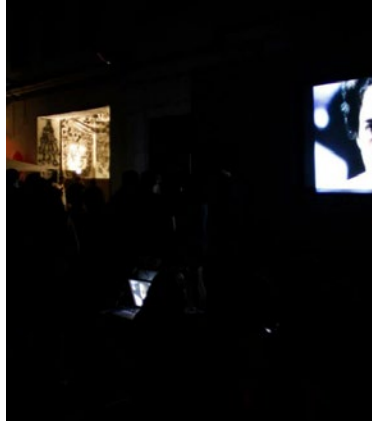
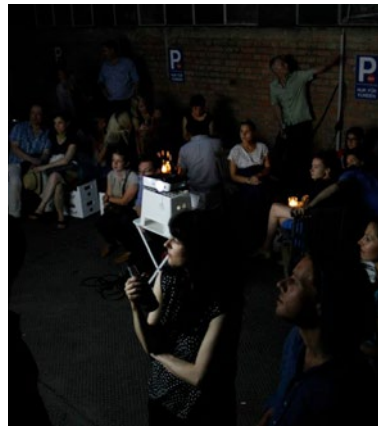
Eight female photographers...

REVISTED

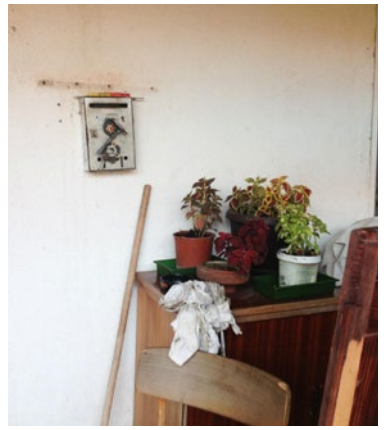
WELCOME CLAIRE

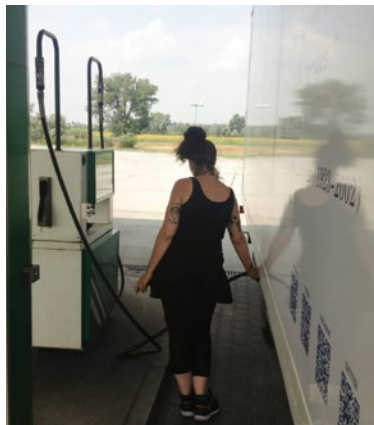

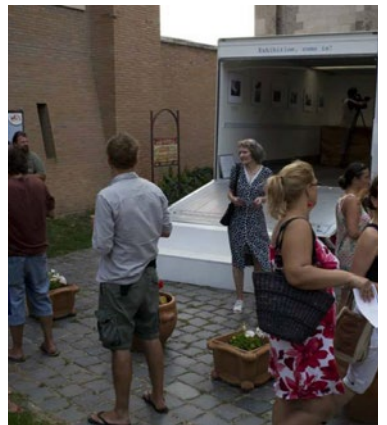
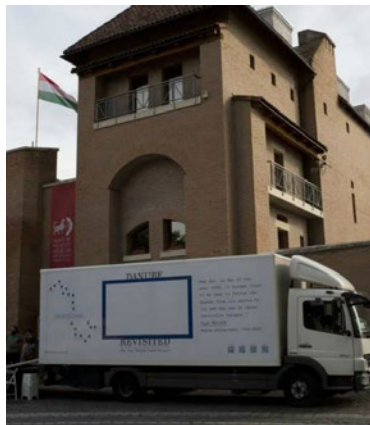
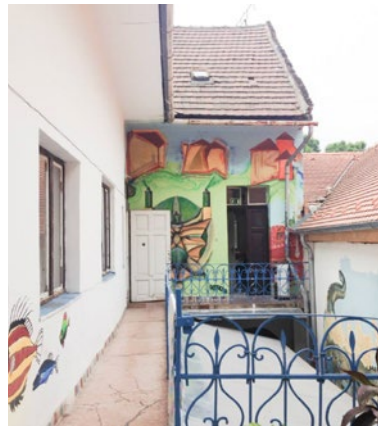
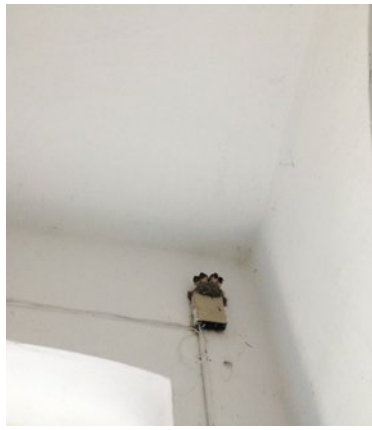

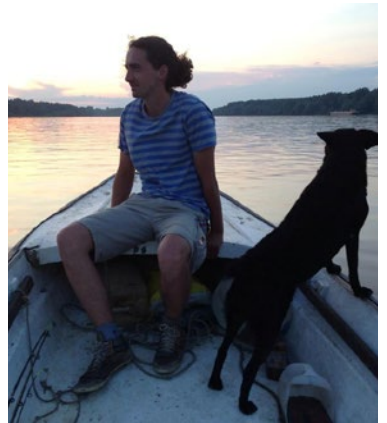
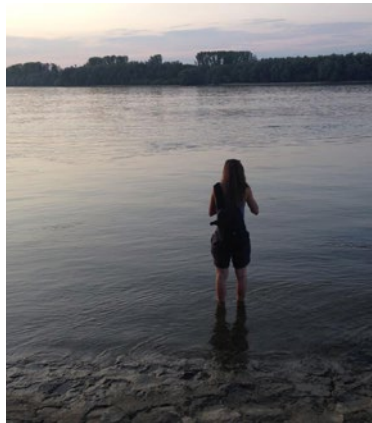
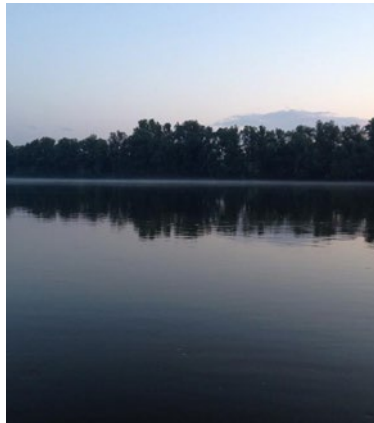
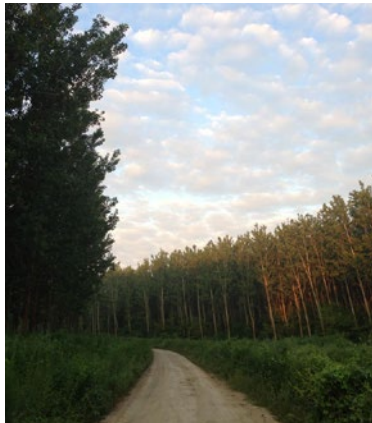
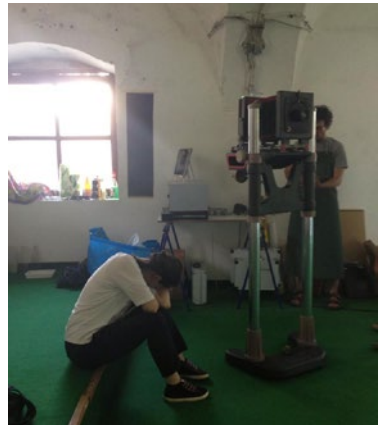
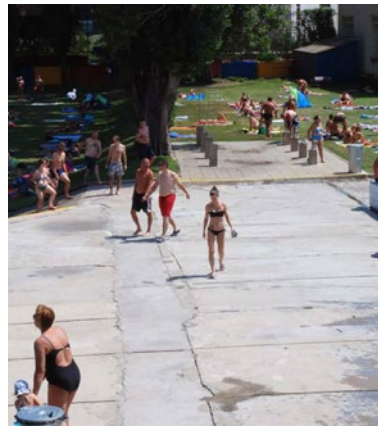

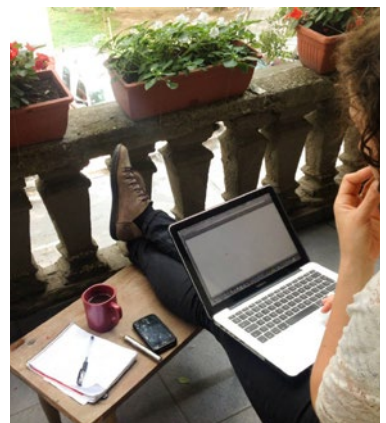
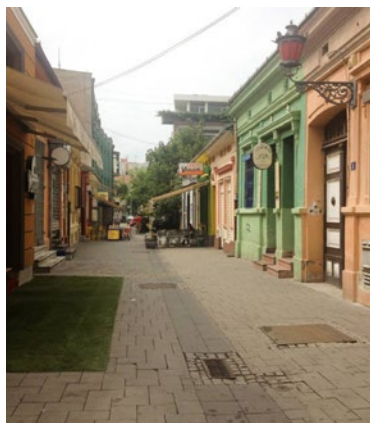
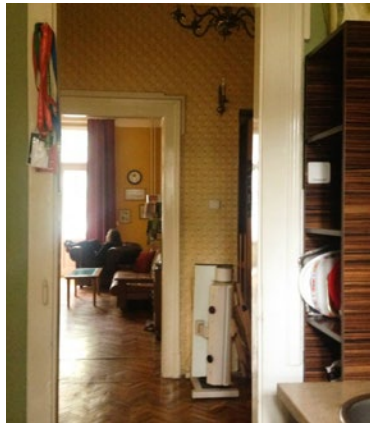
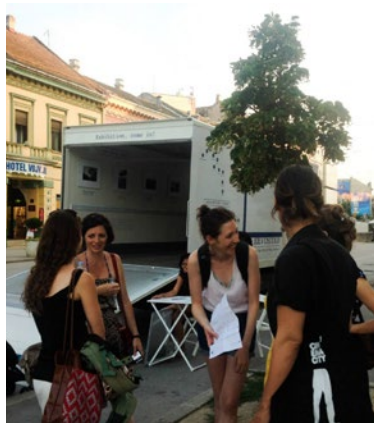
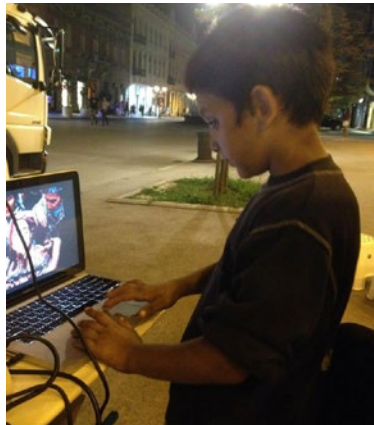
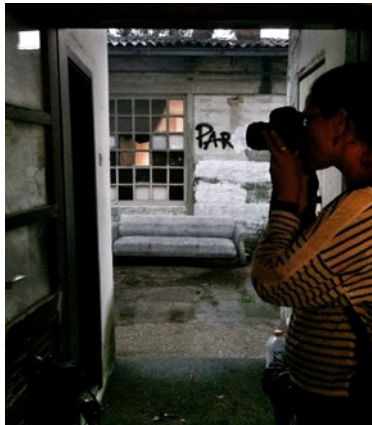
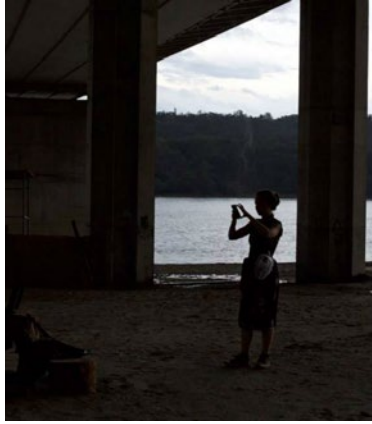
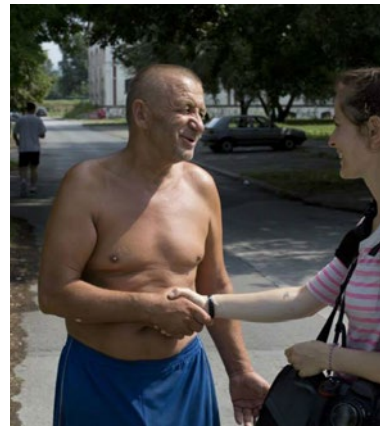

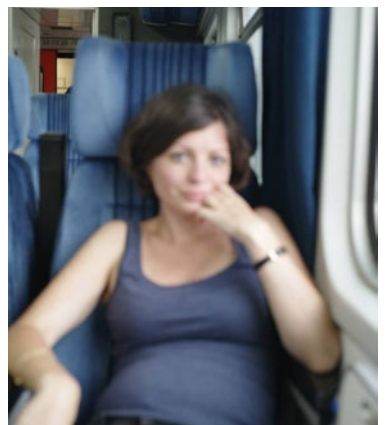
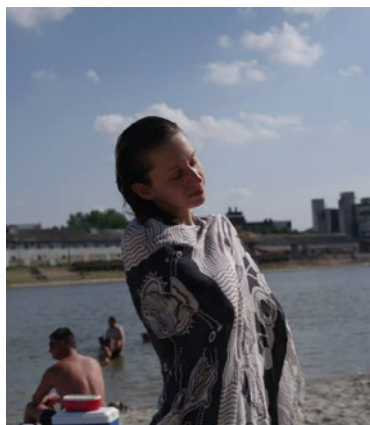
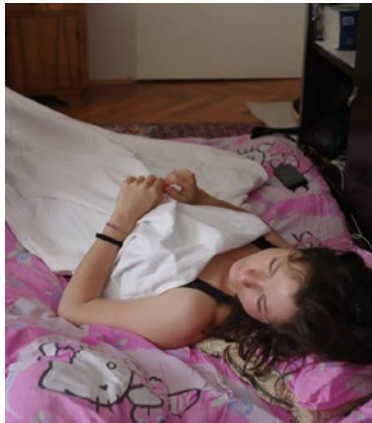
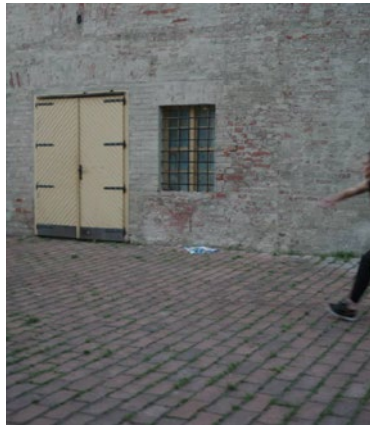
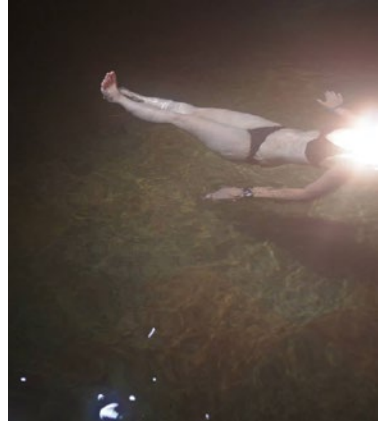
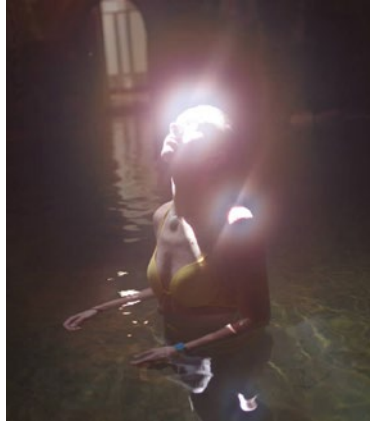
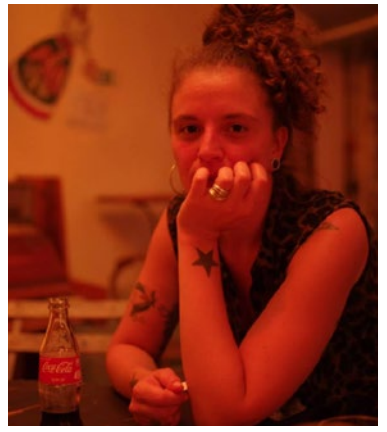
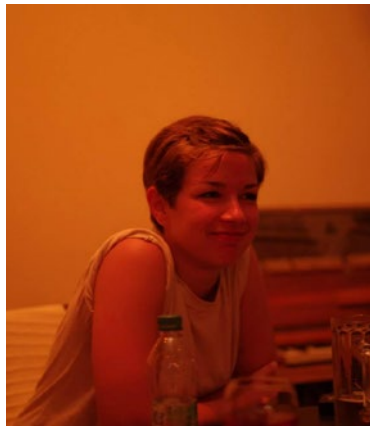

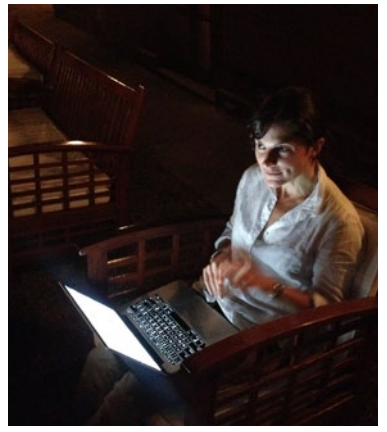

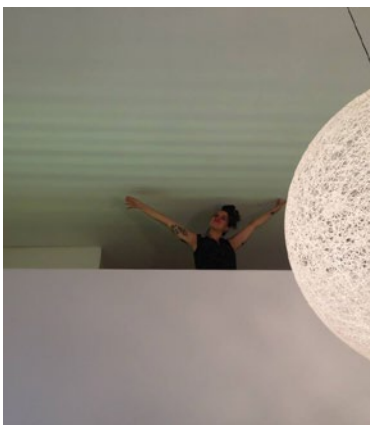
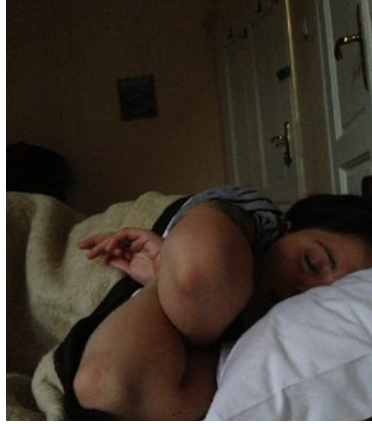
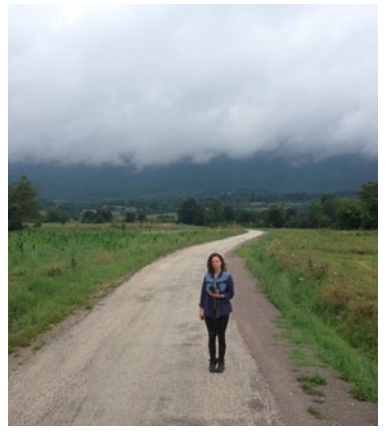
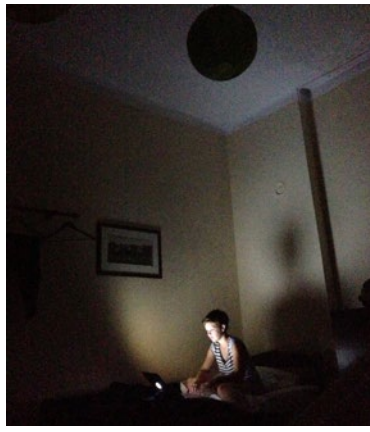

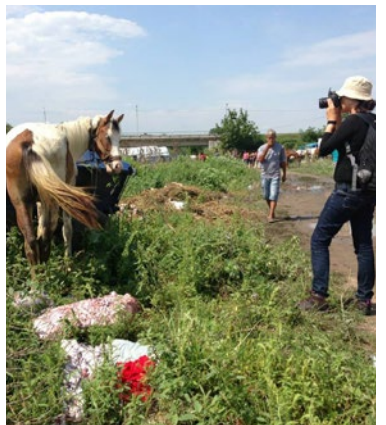

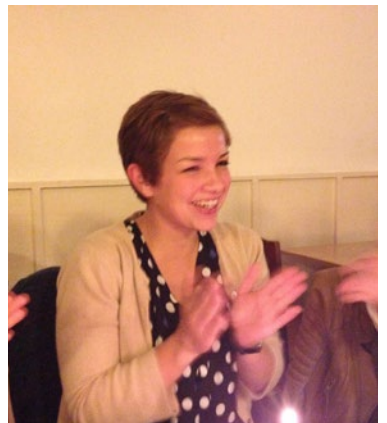
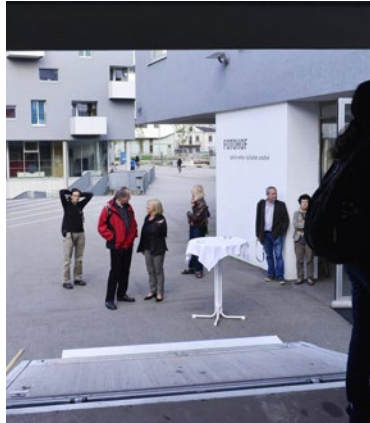
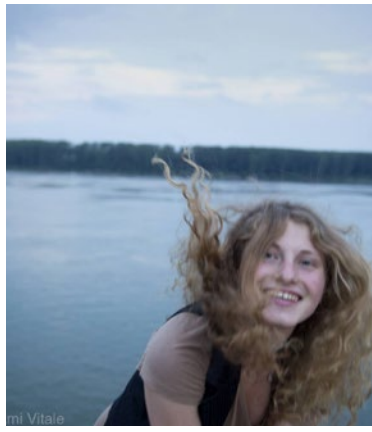

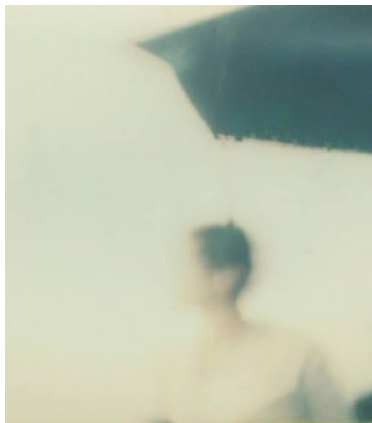
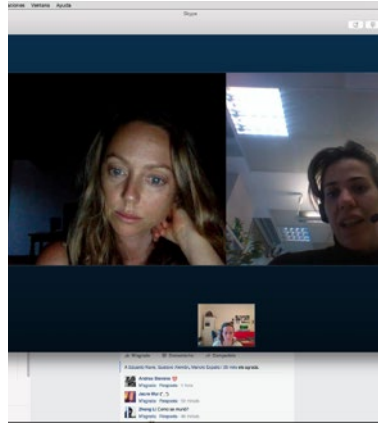
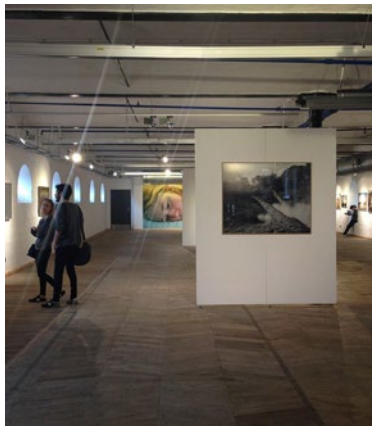

Sea

Alita

Sea

Alita

AD

Alita Water

Alita

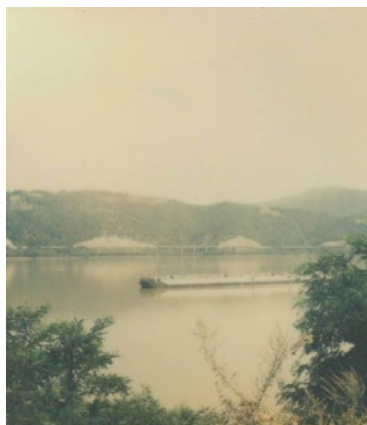
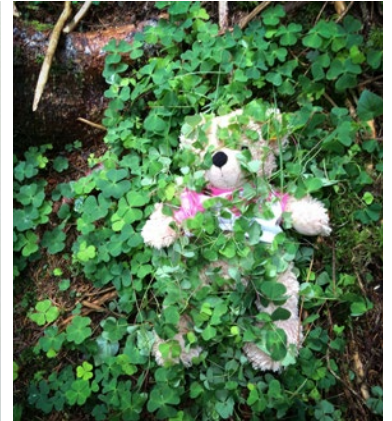
AD

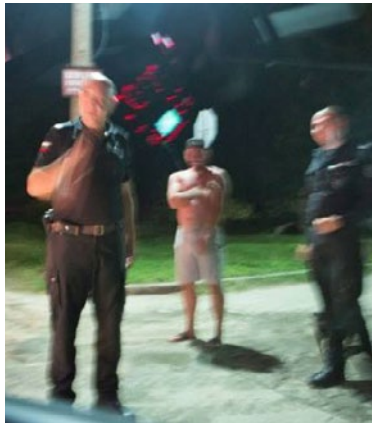
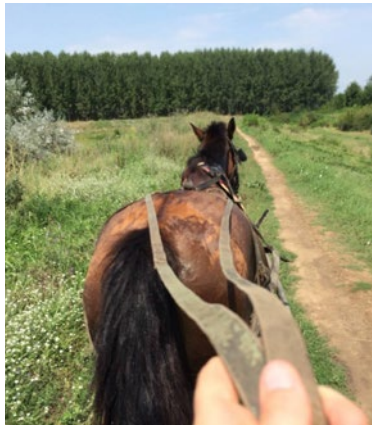

Sea

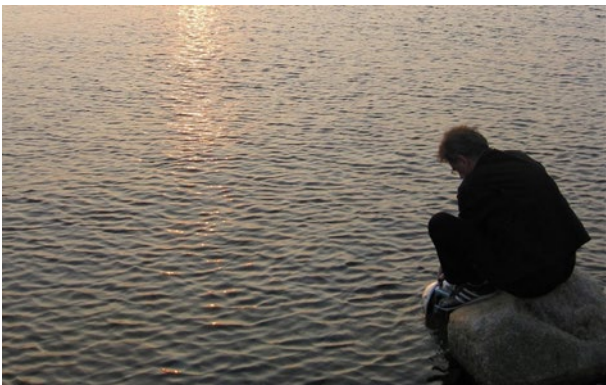

AD

ANDREAS

Total organic carbon. Parametr, zapisovaný pod zkratkou TOC nespécificky vypovídá o kvalitě vody na základě celkového množství organických látek přítomných ve zkoumaném vzorku. Konduktivita neboli vodivost odhaduje celkové množství ve vodě rozpuštěných minerálních látek. Dusičnany jsou soli kyseliny dusičné často využívané v zemědělství na výrobu hnojiv.³⁸ Fosfáty způsobují nepřirozené, nadměrné obohacování vod o živiny.³⁹ Draslík je kov stříbřitě bílé barvy zapisovaný značkou K, ve vodě nestálý, vyskytující se jen ve sloučeninách. Měkký a lehce tavitelný kov kadmium se ukládá v tělech, je toxický, do vody uniká z průmyslových výroby. Rtuť je nápadně těžký kapalný kov, který se v zemské kůře téměř nevyskytuje a je vysoce jedovatý.⁴⁰ Olovo negativně působí na nervovou soustavu, způsobuje poruchy chování či snižování intelektu, mezi hlavní zdroje příjmu olova patří v Evropě voda a potraviny.⁴¹

Andreas žije v Berlíně. Svět fotografie ho nasál z oblasti ekonomie a komunikačních studií, ve které se v 70. letech akademicky vzdělával. Rozmanitost zahrnutá pod hlavičku „komunikační studia“ v sobě prolíná disciplíny sociologie, psychologie či politologie, s tvůrčími obory z oblasti literatury, televize, filmu a nových médií. Samotná média jako komunikační prostředek či nástroj jsou středobodem těchto průsečíků.⁴² V době studií se Andreas potkal v kruhu svých přátel s fotografií. Začal

se seznamovat s technikou fotografování a objevil možnost reflektovat svůj přístup ke světu postavený na pilířích zvědavosti, kreativity a touhy po svobodě.⁴³

Text o dunajské cestě Andrease Müllera-Pohleho jsem začala **legendou**. Nejde o legendu literární, ale legendu vysvětlující souvislosti k textovým prvkům napsaným na jeho fotografiích Dunaje. Pro *The Danube River Project* je to příznačné, protože svou metodou připomíná kartografické mapování. Správně zhotovená mapa předává informace pomocí autorsky definovaných prvků, které je vždy potřeba legendou vysvětlit. Andreas je uvedl v doslovu knihy, kterou, stejně jako Inge, završil svůj fotografický projekt. Fotografický soubor tady označil jako „krevní obraz“ a „obrazový atlas“ řeky, jako stručnou sbírku informací podanou poeticky a vědecky.⁴⁴ Krásná definice. Každý autor, kterému se podaří slovy pojmenovat obsah svých obrazů, pojmenovat myšlenku tak, že divák se stane současně chápaným čtenářem, dosáhne na nejvyšší metu tvorby. Vytvoří vzájemné porozumění mezi vlastní vizí a divákovým vjemem. Čím jednodušší je podstata záměru, tím jednodušší je definice, čím upřímnější je autorské zpracování, tím snazší je čitelnost. Na zadní straně přebalu knihy se jako tečka ukončující celý fotografický příběh odvíjí citace z cestopisu Claudia Magrise: „The Breg – or the Danube? – Is a bronze band, a vivid brown, that flows... /Breg – nebo Dunaj? – Bronzový pás, živoucí hnědá, co plyne...“

Andreas pozvolna vtiskl do dunajského projektu své teoretické úvahy poté, co nejprve na univerzitní půdě v Kjótu vystoupil s příspěvkem zkoumajícím námět vody v současné evropské fotografii. Bylo to v říjnu 2002. Když v roce 2004 spolupracoval s pořadatelem FotoFestu v Houstonu na zpracování tématu vody propojením uměleckých, vědeckých a politických aspektů, otisk jeho úvah do vlastního projektu nabyl konkrétních obrysů.⁴⁵ Jakmile je myšlenka na světě, zvědavý a tvůrčí člověk jí chce

vdechnout život. Andreas vymyslel způsob, jak vytvořit čitelný obraz řeky a zároveň do něj zakomponovat všechny tři zmíněné funkce – uměleckou, vědeckou i politickou. Na pozadí kontextu fotografií se odvíjí autorova definice vizualismu ve fotografii, dále jeho úvaha o fotografických dimenzích a v neposlední řadě filozofie fotografie, jak o ní uvažoval Vilém Flusser. Andreasův přístup k fotografii není pocitový, ale přemýšlivý. Není fotografem vedeným touhou pouze vykreslovat svět pomocí světla. Chce pomocí fotografie komunikovat. Proč tedy použil pro svou metodu přístupu k fotografii název vizualismus? Pojem, který definoval zdánlivě širokým teoretickým obsahem?

Metoda: Vizualismus

Unikátním propojením teoretické podstaty s vtipně a kreativně pojatým praktickým řešením vytváří *The Danube River Project* působivý vizuální zážitek. Projekt má základní stavební kámen – fotografický snímek, který vznikne při exponování fotoaparátu částečně zanořeným pod hladinu řeky. V záběru se objeví více prostorů navrstvených sendvičově nad sebou: svět pod hladinou, jehož čitelnost závisí na míře zakalení vody, rovina vodní hladiny, čitelná podle stavu rozbouřenosti řeky, prostor nad hladinou s vystupujícími objekty v blízkosti objektivu, vzdálený horizont břehu a širé nebe. Takto vystavěný snímek byl předpokladem poetického podání informace. Jediný neustále se opakující princip záběru netříští pozornost a dává prostor k vyniknutí nejpodstatnějšího, vodě. Voda je na fotografiích postavou, dějem, cítím to mokro na dně snímku, cítím chuť dotknout se neuchopitelného skupenství, dotknout se tváří a nechat přitom oči otevřené.

Vědecký obsah obrazu zajistí hodnoty sledovaných ukazatelů kvality vody zapsané ve spodní části každé fotografie. V tomto prvku můžeme číst Andreasovu úvahu o fotografických dimenzích. „Politický význam fotografie vyplývá na jedné straně z její estetické struktury a na straně druhé

z kontextu [...] text a číslo redukuje široké množství možných interpretací, které jsou snímku vlastní, na lineární, a tedy politický rozměr.⁴⁶ Ukazatele kvality vody měřené na každém stanovišti fotografování posouvají kontext fotografií do stylu jakési obrazové dokumentace k vědeckému projektu, zároveň se jednotlivé fotografie významem vážou k přesnému místu jejich vzniku. Co je polohově přesně lokalizováno, je zmapováno. Nad jeho fotografiemi se člověk může rozhodnout, bude-li divákem nebo čtenářem, projekt má potenciál oslovovat oba okruhy zájemců. Nakonec ale zjistí, že se přirozeně stává obojím.

Jakmile Andreas vymyslel princip obsahu projektu, začal po počátečních testech na řece Spréve realizovat vlastní obrazové a chemické zmapování Dunaje. Během léta a podzimu roku 2005 podnikl celkem čtyři cesty za sběrem dat – **technické obrazy** můžeme v tomto případě považovat skutečně za jakási data. Začal postupovat od pramene, respektive od místa počátku označení řeky jako Dunaj v Donaueschingen. Nejprve pořídil snímky v Německu, Rakousku a na Slovensku. Následovala cesta do Maďarska, poté do Srbska a Chorvatska, poslední do Bulharska a Rumunska. Sebraný fotografický materiál doplnil o videozáběry a v deltě Dunaje zaznamenal zvukový projev vody, která doputovala k cíli své cesty.

„Technický obraz“ je pojem pocházející od Viléma Flussera. Vilém se přátelil s Andreasem, který jeho filozofické úvahy zabývající se komunikací, jazykem i obrazy popularizoval v německojazyčném prostředí. V úvodu jeho pojednání *Za filosofií fotografie* Flusser nabízí své definice jako pracovní hypotézy pro ty, kteří je chtějí dále rozvíjet.⁴⁷ V jeho úvaze je vývojová linka komunikačních prostředků člověka následující: obrazy – texty – vědecké texty – technické obrazy. „Obrazy prostředkují mezi světem a člověkem. [...] Kdykoliv to ovšem činí, staví se mezi svět a člověka. [...] Místo aby svět představovaly,

zakrývají ho, až člověk nakonec začíná žít ve funkci obrazů, které sám vytvořil.⁴⁸ S takovou situací se člověk vyrovnal tak, že vymyslel lineární písmo: „v průběhu druhého tisíciletí př. Kr. nabylo odcižení člověka od jeho obrazů kritických dimenzí. Proto se někteří lidé pokusili upamatovat na to, jaký byl původní záměr obrazů. [...] Vynalezli lineární písmo.“⁴⁹ Písmo přetvořilo cyklický čas magie, tedy obrazů, do lineárně plynoucího času historie, dějinného myšlení. Dalo vzniknout myšlení v pojmech. Jenže texty neznamenají svět, ale zase jen obrazy, které vysvětlují. Jelikož se vše točí v cyklech, texty se časem staly natolik složitými, že bylo nemožné si za nimi nějaký obraz představit. Patří k nim vědecké texty, které přinesly průmyslovou revoluci a vznik přístrojů. Obrazy vytvořené přístroji nazval Flusser technickými obrazy. „Dějiny jsou vlastně postupným překódováním obrazů v pojmy, postupným vysvětlováním představ, postupným od-magičtěním, postupným procesem chápání. Stanou-li se však texty nepředstavitelnými, pak už není co vysvětlovat a dějiny jsou u konce. V této krizi textů byly vynalezeny technické obrazy: Aby učinily texty opět představitelnými, aby jim dodaly magický náboj – aby překonaly krizi dějin.“⁵⁰ A aby postupem času vyvolaly novou.

Andreas dokázal dobře pojmenovat svůj postoj k vnímání komunikační hodnoty fotografie v úvaze o fotografickém vizualismu publikované v roce 1980 na stránkách časopisu *European Photography*. Vizualismus definoval široce, což v následujících letech dalo vzniknout široké škále interpretací, jak v teoretických pracích, tak ve fotografických cyklech. V samém počátku úvahy označil reflexi média za poslední zásadní vývojový krok v celé jeho historii. Estetika fotografie je dávno naplněna, rozvoj spočívá v hloubce obsahu. U hledání podstaty hloubky fotografie přitom nejde o nalézání konkrétního východiska, ale o proces vidění, které předchází stisknutí závěrky fotoaparátu. Vizualismus označil jednoduše jako přístup ke zviditelnění viditelného.

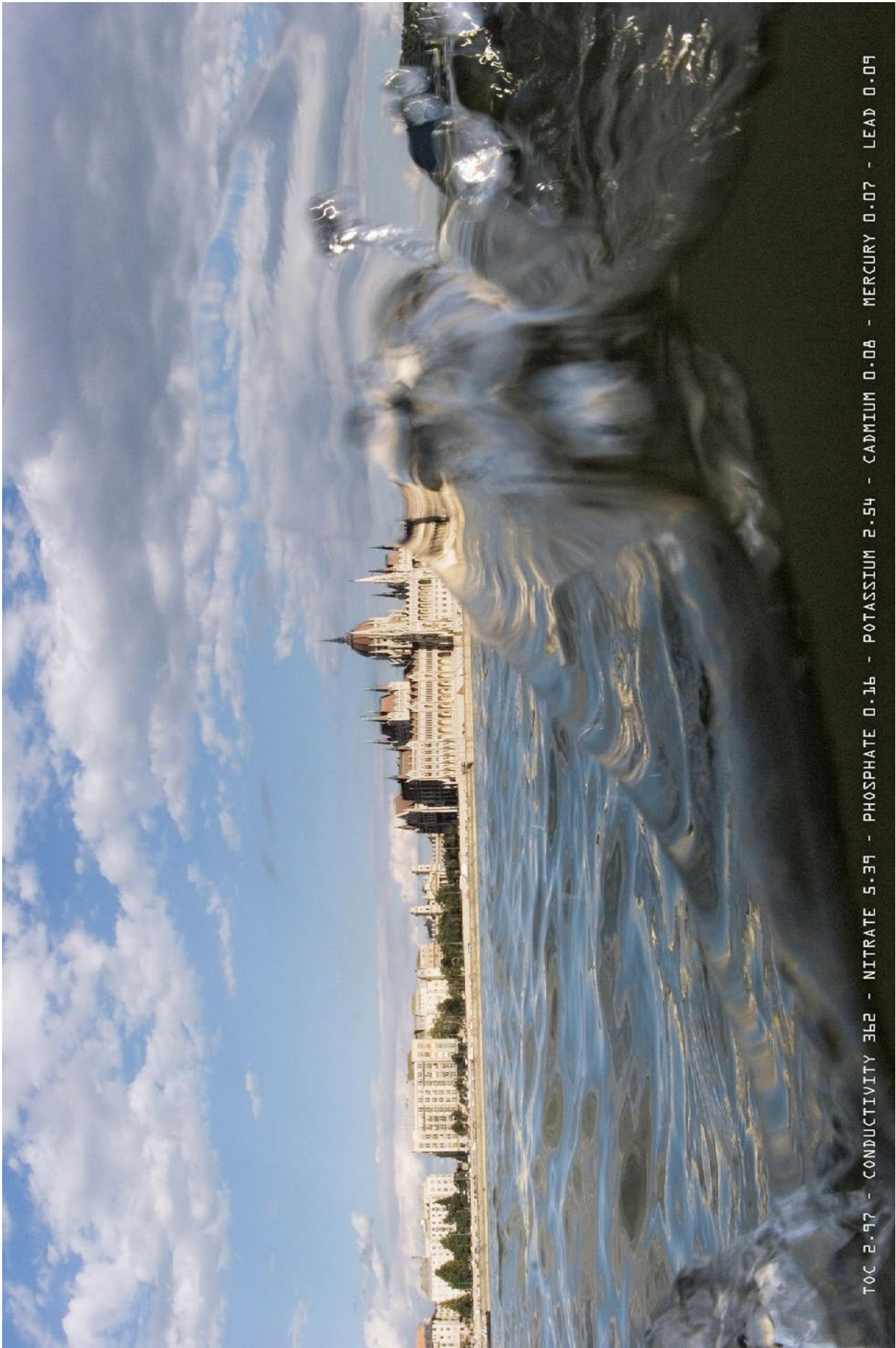
Andreas se soustředil především na umělcovo základní pojetí reality jako kritéria, tedy kdy je pro něj realita rozhodující. „Vizualismus je pojetím reality, které zahrnuje vše, co je fotografickému oku bez omezení přístupné.“ Toto konstatování v šíři jeho definice těžko kdo překoná. Svůj originální přístup k metodě vizualismu ve fotografii (neboť koncept vizualismu již existoval) se snažil vysvětlit prostřednictvím porovnání a vymezení vůči jiným fotografickým přístupům a směrům, zvažoval cíle dokumentární fotografie či principy surrealismu a konceptuální fotografie.

Fotografie je jazyk. S tou myšlenkou se v textu o vizualismu prolnul i Andreas: „Impulsem vizuální fotografie je prozkoumání vizuálního světa, impulsem dokumentární fotografie je vizuální inventura světa. Když byla ve 20. letech 20. století dokončena fotografická inventarizace předmětů v jejich konvenčním typu významu, fotografická slovní zásoba byla naplněna svými slovy.“ V analogii s jazykovou vědou bych tato slova zařadila v kategorizaci slovních druhů mezi podstatná jména a slovesa. Všechna hlavní umělecká hnutí té doby (20. let 20. století) se zaměřila na zkoumání a rozšiřování tradičního pojetí reality. Směry jako Nová věcnost nebo surrealismus zkoumaly vizuální svět, který se vymezoval vůči starému, postavenému na konvencích. Fotografická slovní zásoba se rozšířila o další slovní druhy. Jazyk se citově zabarvil.

„Obvykle vizuální svět nevidíme – pohybujeme se v něm. Je to spíše referenční rámec pro řešení každodenních životních potřeb než objekt našeho vnímání.“ Úkolem vizualismu je podle Andrease prolomit konvenční vnímání věcí a událostí ve smyslu jejich předpokládaných použití a funkcí, jejich významu. Vizualismus však k ignorování významových konvencí používá na rozdíl např. od surrealismu a jeho inspirace ve snech jednoduchého nástroje – bystrého oka. Vizuální fotografie je založena na vyváženém vztahu mezi reprezentací známého a jeho současným narušením a odcizením.

Míra případné abstrakce tedy nesmí úplně eliminovat realitu významu, jinak nám rozpor přestane fungovat. Přes příklady z dějin fotografie dospěl Andreas v teorii vizualismu k definování nejdůležitější formy přístupu, k otevřenému konceptu. Od konceptuální fotografie se odlišuje tím, že není definován výsledek a jeho předem promyšlený efekt, ale rámec, oblast pozornosti a zkoumání, kde je to právě nápad, který vede k výsledku.

Andreasův *The Danube River Project* ukázal praktický příklad výsledku originálního nápadu. A já jsem pochopila, že vizualismus je přiléhavý název pro jazyk fotografie.

obr. 464

T0C 4.20 - CONDUCTIVITY 389 - NITRATE 6.44 - PHOSPHATE 0.24 - POTASSIUM 2.26 - CADMIUM 0.04 - MERCURY 0.13 - LEAD 1.30

obr. 465

TOC 4.25 - CONDUCTIVITY 390 - NITRATE 4.07 - PHOSPHATE 0.17 - POTASSIUM 2.41 - CADMIUM 0.11 - MERCURY 0.07 - LEAD 0.09

obr. 466

MASA A DUNAJ

0002 – danubecruise	0127 – sunset	0336 – climbingplants	0549 – near	0792 – everywherevirtually
0004 – birds	0128 – industrial	0351 – composer	0550 – heidenstrom	0793 – ferry
0006 – lifestyle	0131 – accordion	0359 – cetate	0551 – pollution	0794 – people
0008 – outdoor	0132 – guardposts	0361 – soare	0552 – wolf	0796 – religion
0009 – summer	0134 – spirit	0362 – centifolia	0555 – gözmozdony	0797 – döner
0013 – lumina	0140 – archaeology	0365 – ostrov	0557 – project365	0802 – flood
0015 – apa	0141 – stillife	0368 – gens	0565 – reader	0806 – broom
0016 – press	0143 – wagon	0369 – deadpeople	0569 – street	0807 – aero
0018 – pike	0147 – trambahn	0370 – fog	0571 – ulita	0808 – moreni
0022 – water	0151 – art	0374 – ferry	0572 – ontspannaanboord	0812 – spring
0023 – ultimafrontiera	0152 – fotograf	0375 – pinto	0575 – theshirt	0816 – london
0025 – avenircimat	0154 – buildings	0376 – history	0576 – beautiful	0819 – yellow
0026 – radreise	0155 – chorus	0378 – avalon	0577 – untrevelledpath	0822 – life
0033 – cormorani	0161 – helicopter	0381 – kelvin	0578 – happycaveman	0826 – boat
0035 – roadtrip	0163 – shanty	0389 – lepus	0579 – glens	0827 – reise
0036 – sudulbasarabiei	0166 – drama	0393 – beauty	0596 – newspaper	0831 – graveyard
0037 – portraitvoyage	0167 – spring	0395 – juni	0598 – troja	0832 – geologic
0039 – taxonomy:	0169 – wildbirds	0402 – ski	0599 – frozen	0833 – after
binominal=ardeoralalloides	0170 – night	0412 – earlymorning	0601 – class10	0836 – grandcircle
0042 – conference	0173 – parc	0413 – agriculture	0602 – puturi	0837 – creation
0043 – boat	0175 – tram	0416 – trees	0603 – donkey	0838 – winter
0044 – septembrie	0176 – salt	0427 – violinist	0606 – flowers	0839 – treeoflife
0045 – waves	0180 – abstract	0428 – biserica	0610 – callme	0841 – cozia
0046 – freizeit	0181 – tatra	0429 – sunset	0621 – black	0843 – shack
0047 – green	0184 – fontana	0431 – beam	0626 – moon	0844 – vino
0049 – unescoworldheritage	0190 – port	0433 – museum	0629 – border	0847 – map
0051 – mongolrally2011	0203 – sonnar	0438 – weltreise	0631 – thirdcontact	0848 – sailingday
0052 – woman	0211 – caritas	0444 – sparrow	0633 – departure	0850 – wild
0053 – peaceful	0221 – portfoliio1	0446 – preparing	0644 – delfin	0861 – lock
0054 – reflection	0233 – train	0449 – blossom	0659 – sonnenuntergang	0864 – baltaverde
0055 – reservation	0238 – brenizer	0456 – earlybird	0678 – fairytail	0873 – schnee
0056 – bike	0244	0464 – planetearth	0680 – relax	0880 – bird
0058 – mygearandme	– transromaniarun2011etapa2	0468 – onedayatwork	0684 – czechs	0881 – iron
0059 – clouds	0249 – foraje	0469 – silk	0687 – khurlec	0884 – diary
0063 – forest	0252 – royalcrown	0470 – love	0695 – boat	0885 – twins
0064 – vacation	0258 – dream	0479 – modeling	0697 – alone	0886 – chain
0067 – abandoned	0261 – portrait	0481 – easter	0699 – sherylady	0889 – dance
0071 – peintre	0263 – oil	0482 – lights	0701 – cool	0893 – clouds
0072 – blog	0269 – drilling	0485 – forest	0702 – outofbusiness	0899 – bordistrict
0079 – instagramapp	0278 – telescope	0487 – streetdogs	0703 – botev	0908 – nieve
0081 – mood	0289 – clouds	0490 – trolleybus	0707 – montana	0910 – old
0083 – trees	0292 – stork	0492 – vagonerale	0721 – girl	0917 – above
0085 – nino	0293 – purple	0495 – design	0732 – duqueiros	0918 – hills
0087 – pastor	0294 – single	0497 – sky	0737 – commonkestrel	0919 – scenic
0090 – mercedes	0295 – engineerdriver	0498 – swimming	0739 – sunset	0922 – speed
0092 – monastery	0296 – newlife	0499 – airborne	0740 – is	0924 – vespa
0093 – goldenglobe	0298 – bridge	0502 – marathon	0742 – camping	0926 – day
0097 – christianity	0299 – savethedogs	0503 – history	0745 – transport	0928 – irongates
0099 – frog	0301 – strays	0506 – roadtocommunist	0754 – urgenza3	0930 – judo
0100 – mosaic	0302 – puppy	0508 – familyalbum	0757 – sup	0931 – fountain
0102 – cocos	0304 – windfarm	0510 – sky	0760 – forgetmenot	0932 – eurogara
0103 – blue	0312 – rod	0513 – camping	0770 – dinner	0934 – instantupload
0107 – ocell	0314 – moto	0516 – tramonto	0781 – saab	0937 – laufkraftwerk
0108 – lepra	0317 – reed	0521 – snowflakes	0784 – roadtrip	0938 – sunset
0109 – reed	0321 – redsun	0522 – dusk	0786 – decisivemoment	0941 – hülsenfrüchtler
0110 – sunset	0326 – ice	0527 – touring	0787 – birds	0943 – dam
0113 – cycling	0331 – orthodoxwedding	0531 – 1442mm	0788 – „babavidafortress“	0945 – sky
0114 – patience	0332 – papaver	0532 – furrows	0789 – bridge	0948 – kloster
0123 – docks	0334 – gemüseverkäuferin	0542 – optical	0790 – trainstation	0949 – colors

0954 – gradina	1083 – bunker	1187 – style	1322 – massgrave	1479 – outboard
0955 – picture	1086 – twilightduskcalmness	1188 – show	1323 – massacre	1480 – judo
0959 – schmetterlinge	1087 – schafrasse	1189 – but	1326 – bench	1483 – spider
0962 – ogradanaveche	1089 – kohle	1190 – computer	1329 – war	1485 – artér
0967 – eisernestor	1090 – sahara	1192 – realistic	1331 – centre	1486 – appel
0971 – autóbuszos	1091 – fall	1194 – paisaje	1337 – osnovna	1487 – hog
0973 – folyó	1096 – frozen	1196 – barbie	1340 – angel	1489 – vasút
0975 – duo	1097 – cat	1197 – cloudless	1343 – biznis	1490 – new
0976 – sculpture	1098 – sunny	1198 – agediscrimination	1352 – lavender	1491 – stone
0980 – excercise	1099 – brod	1199 – artillery	1354 – lavender	1492 – piano
0984 – teren	1100 – old	1202 – vehicle	1359 – railways	1493 – sükösd
0987 – gates	1101 – cactus	1203 – gray	1363 – church	1496 – green
0991 – medieval	1105 – day	1204 – blog	1364 – goldstaraward	1497 – mist
0993 – scape	1106 – insect	1205 – beauty	1365 – prayer	1498 – ikarus
0996 – vodopad	1107 – maxivida	1206 – plant	1371 – standuppaddling	1499 – mywinners
0998 – neolithicsite	1109 – niva	1210 – light	1373 – mrak	1503 – volán
1000 – national	1110 – október	1211 – refresh	1387 – associatearchitect	1504 – ballroom
1001 – október	1111 – dew	1212 – exclusive	1400 – blue	1506 – sun
1002 – delvidéki	1116 – thefirstworldwar	1213 – skelet	1401 – svadba	1510 – bácskiskun
1003 – vir	1118 – eggs	1215 – serenity	1404 – radost	1511 – beeeater
1005 – biodynamic	1119 – baby	1218 – hangars	1405 – swamp	1515 – lakodalom
1006 – friends	1120 – dragonfly	1220 – putopis	1408 – eyes	1518 – roadconstruction
1009 – snap	1124 – distel	1223 – thelittleprinc	1410 – whitehorse	1520 – cathedral
1013 – village	1130 – foliage	1226 – pacanje	1414 – kanal	1521 – paprikahause
1016 – place	1131 – portrait	1227 – redhotchillypepers	1415 – eko	1524 – cherry
1018 – ruin	1132 – beer	1229 – flash	1416 – bridge	1528 – nudista
1019 – fier	1133 – lines	1231 – asfalt	1417 – clouds	1530 – ballagás
1020 – colour	1134 – labradorretriever	1235 – endless	1422 – poplava	1533 – morning
1022 – cazanelemari	1136 – naked	1239 – double	1423 – personal	1535 – king
1024 – black	1138 – girl	1243 – wine	1428 – plaža	1539 – ló
1032 – gorge	1139 – teddybear	1245 – bombed	1431 – helységnévtábla	1540 – garden
1033 – ősz	1140 – boy	1247 – exit	1433 – habsburgcastle	1542 – kalvinist
1036 – chei	1142 – atlas	1248 – calvary	1435 – mini	1544 – vignette
1037 – perfectdayjosep	1143 – gathering	1249 – snowy	1438 – flickerdiamond	1549 – royalcrown
1038 – lifestyle	1145 – woods	1250 – summer	1439 – márvány	1553 – nude
1041 – golubac	1146 – music	1252 – handball	1440 – nagypartos	1556 – diesel
1044 – mygearandme	1149 – street	1253 – airplane	1441 – shepherd	1557 – godsofthe21thcentury
1045 – chutedeau	1150 – social	1256 – july2007	1444 – rangefinder	1559 – boat
1047 – stars	1151 – texture	1257 – festival	1445 – freestyle	1560 – vár
1048	1152 – ethylene	1259 – citrus	1446 – mask	1561 – autópálya
– mygearandmepremium	1154 – sputnik	1261 – fry	1447 – standard	1569 – jewish
1049 – travel	1155 – concert	1263 – ypsilon	1449 – female	1571 – bridge
1053 – irongate	1157 – amateur	1264 – cars	1450 – clock	1573 – couple
1054 – priroda	1158 – friends	1266 – koze	1453 – rain	1575 – marginalization
1055 – becominghorizon	1161 – tower	1268 – creativity	1454 – village	1578 – balancebeam
1056 – crveno	1163 – city	1269 – futog	1456 – hun	1580 – hydroplane
1058 – police	1165 – sport	1273 – mycology	1457 – walk	1581 – disco
1059 – tractor	1167 – arcadiauniversity	1274 – sad	1458 – nyár	1588 – animals
1060 – work	1168 – festival	1277 – serbianculture	1459 – shooting	1589 – expired
1062 – jezero	1171 – puzzleputovanja	1279 – devotee	1462 – tánc Tábor	1591 – darts
1068 – hirte	1175 – break	1282 – sportinghearts	1463 – superbmasterpiece	1592 – rape
1069 – soul	1176 – airshow	1284 – vajce	1465 – face	1594 – cloud
1071 – art	1177 – licenseplate	1286 – purple	1468 – árvíz	1596 – cowboy
1072 – orange	1178 – force	1293 – krđel	1470 – birdofpray	1598 – realpower
1073 – home	1179 – cigani	1300 – onepus	1472 – pörböly	1600 – fruit
1074 – bleached	1180 – planespotting	1301 – cell	1475 – szeremle	1602 – gothic
1076 – castle	1181 – stored	1310 – sexy	1476 – winning	1603 – car
1078 – windsurfing	1182 – streetart	1311 – opservatorija	1477 – november	1605 – szint
1080 – sand	1184 – yellow	1315 – help	1478 – utca	1607 – column

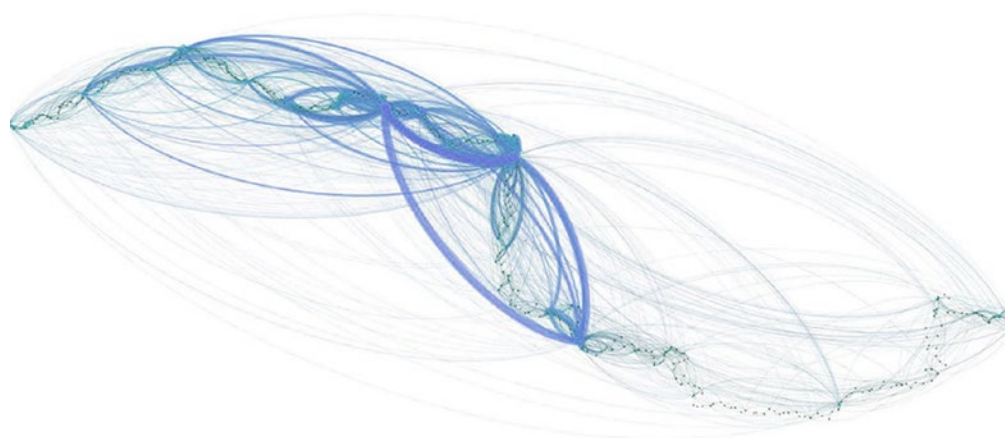
1608 – dirt	1709 – survival	1850 – church	1980 – derby	2092 – yellow
1609 – terrier	1711 – túlélo	1852 – night	1982 – rainbow	2093 – scouts
1610 – guy	1715 – myself	1855 – rybnik	1984 – test	2096 – hütting
1611 – race	1717 – love	1857 – blad	1987 – normal	2098 – reststop
1613 – formulaseries	1719 – old	1858 – labuť	1988 – wild	2102 – nextlevel
1614 – disney	1723 – family	1860 – slalom	1989 – wine	2013 – bluesky
1616 – zoo	1726 – kéktúra	1863 – sůtaž	1990 – belehrung	2104 – spas
1618 – extreme	1731 – choir	1865 – bestofcats	1996 – krustetten	2107 – rennen
1620 – feketefehér	1732 – smile	1870 – concert	2001 – sprint	2109 – jungegrüne
1621 – séta	1735 – strudel	1871 – animals	2002 – action	2110 – camp
1623 – graveyard	1736 – prime	1872 – paintings	2003 – brötchenmehr	2111 – memorial
1624 – drift	1737 – humor	1874 – sprírodou	2004 – federspiel	2112 – lager
1627 – érd	1745 – orienteering	1877 – folklore	2005 – herbst	2113 – holocaust
1628 – apartment	1748 – daypacking	1880 – schlosshof	2007 – wald	2115 – slow
1629 – cavalier	1749 – penzes	1882 – portrait	2010 – wine	2116 – freibad
1630 – tropicarium	1751 – toy	1886 – fussball	2011 – spring	2118 – life
1631 – woodfiring	1752 – horror	1889 – offproduction	2012 – flora	2119 – pink
1632 – open	1753 – bazén	1891 – ruins	2016 – hinterhaus	2120 – wasserschi
1635 – rebel	1755 – hydroturbo	1894 – wildungsmauer	2018 – spitz	2123 – hummel
1638 – emberek	1756 – desolate	1896 – garten	2019 – strukturorganismus	2124 – solarcity
1640 – zivatar	1758 – exploration	1898 – sky	2020 – ruine	2126 – damen
1643 – fashiondoll	1759 – lost	1899 – snowdrop	2023 – model	2127 – dejavu
1644 – odpictures	1766 – trains	1902 – central	2024 – langegg	2130 – dirtjump
1645 – bridge	1768 – jewish	1903 – speed	2027 – at	2131 – posthof
1649 – heroessquere	1769 – white	1904 – insekt	2029 – dunkelsteiner	2133 – bridge
1652 – music	1772 – reenactment	1905 – energy	2032 – december	2139 – kino
1653 – park	1773 – gigant	1908 – auftritt	2034 – stage	2142 – geckengemälde
1654 – urban	1774 – rain	1909 – ost	2035 – abbey	2143 – hochzeit
1655 – game	1776 – summer	1910 – shooting	2036 – stift	2144 – open
1656 – old	1781 – erőd	1911 – spotting	2037 – testtag	2146 – suchhunde
1657 – happy	1789 – canal	1913 – aircraft	2039 – schnee	2148 – marodes
1658 – kanape	1792 – ice	1914 – krähe	2041 – condor	2149 – action4
1660 – report	1794 – shadow	1917 – autobus	2043 – nursery	2151 – vogel
1662 – horse	1796 – láma	1918 – seniorentreff	2044 – familie	2155 – umgraben
1663 – library	1798 – day6	1919 – abandoned	2045 – gratulation	2156 – redcross
1664 – vernissage	1803 – green	1920 – grab	2046 – eröffnung	2158 – pflügl
1668 – mormon	1807 – detentioncentre	1924 – live	2049 – oma	2162 – gruppe
1672 – pilis	1809 – home	1927 – belvedere	2052 – westbahn	2163 – jaguar
1673 – cricet	1810 – spring	1930 – city	2056 – trucks	2164 – things
1674 – mood	1813 – girl	1932 – vikings	2059 – spire	2170 – abendlicht
1677 – grove	1814 – winter	1933 – ausklang	2060 – urlaub	2173 – granit
1680 – girls	1815 – autumn	1939 – royal	2061 – timetrial	2174 – schatten
1681 – dances	1816 – román	1941 – ferry	2062 – humour	2175 – limes
1682 – lepidoptera	1820	1946 – mostlycloudy	2063 – spray	2181 – relax
1683 – gps	– internationalprotection	1947 – fun	2066 – geburtstag	2182 – idyllisch
1684 – autumn	1821 – lock	1949 – wandern	2067 – toes	2183 – gwitter
1685 – mátrix	1823 – floodplain	1951 – action	2068 – tiere	2184 – stoneface
1688 – voorpost	1825 – friends	1952 – paddeln	2072 – clear	2187 – juni
1689 – engine	1828 – sunset	1957 – roddeln	2073 – blüte	2190 – bride
1690 – gulash	1831 – expired	1958 – kunstambau	2075 – spiegelung	2192 – himmel
1691 – statue	1839 – sunrise	1959 – party	2078 – 1973	2194 – catze
1694 – medievalgame	1840 – tiger	1961 – braut	2082 – orte	2197 – kerkhof
1697 – természet	1841 – wall	1964 – exhibition	2085 – ärzte	2198 – übung
1699 – conference	1842 – wide	1967 – aboard	2086 – studio	2199 – grill
1701 – runner	1843 – insect	1971 – sunset	2087 – morgen	2206 – forest
1702 – augusztus	1844 – trumpeter	1973 – rapeseed	2088 – agility	2209 – wald
1704 – hajó	1847 – búza	1974 – sun	2089 – inofficial	2211 – view
1705 – szob	1848 – birds	1975 – nuclear	2090 – fields	2213 – hobby
1708 – pillis	1849 – beats	1977 – pureview	2091 – leather	2214 – frühling

2216 – hügel	2354 – bridge	2495 – holz	2627 – fountain
2221 – anisoptera	2355 – frost	2499 – absturz	2629 – bordercollie
2223 – biergarten	2358 – buddha	2500 – fog	2632 – abbatiale
2225 – stadt	2360 – wiesent	2502 – mayfair	2636 – biodyssey
2227 – flagged	2361 – gott	2503 – kalt	2639 – kreuz
2229 – gladiators	2362 – snale	2505 – gliding	2641 – zell
2232 – ice	2363 – waldhaus	2507 – jacket	2644 – saint
2233 – sonne	2366 – april	2509 – shadows	2646 – rakete
2234 – tractor	2370 – flieger	2513 – sonne	2647 – fenster
2235 – enten	2371 – tankstelle	2514 – walk	2648 – neuron
2237 – spd	2375 – welp	2515 – protected	2652 – gyrokopter
2238 – franco	2376 – baseball	2516 – scene	2654 – 5bugs
2242 – abend	2378 – kirche	2521 – braut	2655 – love
2246 – radler	2380 – city	2523 – bearbeitet	2656 – storch
2251 – cargo	2381 – party	2525 – energy	2660 – rekruten
2255 – american	2384 – langosch	2528 – insel	2661 – mound
2257 – kriegsgräberstätte	2387 – catsuits	2531 – saint	2664 – malen
2258 – viking	2389 – mcdonalds	2533 – elegant	2666 – windrad
2261 – flash	2394 – gestüt	2537 – fun	2668 – beruf
2263 – stones	2398 – pearl	2543 – liberale	2671 – weihnachten
2265 – jahre	2402 – escalera	2546 – moped	2673 – scheer
2267 – umbrella	2408 – moor	2547 – karneval	2676 – mengen
2269 – willing	2409 – buses	2548 – driftcar	2681 – werbung
2273 – august	2410 – hochstand	2549 – me	2684 – september
2277 – kies	2413 – helikopter	2551 – atomkraft	2687 – workshop
2278 – flood	2414 – ministranten	2552 – grün	2690 – felsen
2282 – käfer	2421 – farmer	2553 – tgv	2693 – funghi
2289 – egg	2422 – pause	2554 – pen	2694 – freiland
2291 – arbeit	2424 – beehive	2556 – bahnhof	2698 – three
2293 – silo	2425 – rainy	2557 – birding	2700 – clouds
2299 – kirche	2426 – eining	2560 – public	2703 – wanderwoche
2301 – linien	2429 – verkehr	2561 – süd	2704 – cliff
2302 – biotop	2430 – brewery	2563 – freakshow	2707 – figuren
2303 – road	2432 – sommer	2568 – überführung	2712 – drops
2304 – getreide	2435 – reconstruction	2569 – glatze	2714 – cave
2305 – stunde	2440 – by	2572 – brücke	2721 – föhn
2306 – imago	2442 – townhall	2575 – herren	2726 – festival
2312 – monoton	2444 – kapelle	2576 – battle	2727 – fog
2314 – später	2446 – stratoscup	2578 – openings	2728 – jubiläum
2315 – mushroom	2447 – freund	2579 – butterfly	2730 – brücke
2316 – luftaufnahme	2448 – tornado	2582 – soldaten	2735 – sunset
2317 – frauen	2451 – csu	2583 – party	2736 – kraftstein
2318 – paper	2455 – autobahn	2587 – ratiopharm	2740 – chaos
2319 – partei	2456 – audioforum	2589 – concrete	2750 – year1
2330 – lemures	2460 – summerchallenge	2590 – donstag	2754 – krater
2332 – service	2464 – fasching	2591 – highschool	2755 – zwartewoud
2334 – herbst	2467 – kinderkrippe	2595 – braun	2762 – wunderbarlich
2337 – gemüse	2469 – wildtier	2596 – silence	2763 – rennen
2339 – fall	2471 – quelle	2598 – schmetterling	2764 – power
2341 – jumping	2475 – london	2599 – youmademyway	2765 – sunset
2343 – dolls	2478 – rokok	2603 – küken	2768 – longtime
2344 – powdertank	2479 – lebensart	2607 – härschen	2769 – scenic
2346 – autumn	2480 – trike	2608 – kugel	2773 – storch
2347 – day	2483 – sinning	2610 – licht	2775 – symmetrie
2348 – bug	2484 – esel	2611 – studio	2780 – hund
2349 – cross	2487 – white	2616 – baggersee	
2350 – tennisplatz	2489 – anniversary	2617 – maps	
2351 – marktplatz	2491 – unterwegs	2622 – bäckereidoll	
2353 – cloudy	2494 – schilf	2625 – kanzel	

Každý dnes bez nadsázky fotografuje. Masově dostupná digitální forma záznamu zasypala virtuální svět nánosem obrazového materiálu. Elektronicky zaznamenané fotografie jsou při ukládání do digitálních skladů tříděny pomocí visaček, znají polohu, datum a čas svého vzniku. Takto fotografie poskytuje nový typ informace zcela nezávislý na její obrazové výpovědi. Mátyás Gede a Bálint Kádár⁵¹, spolupracující kartografové z Budapešti, využili fotografie z úložiště internetové služby Flickr.com k sestavení technického obrazu řeky za účelem zkoumání pohybu turistů v mezinárodním prostoru, za jaký je Dunaj považován. Vizualizují statistické výpočty z informací o poloze přibližně 2 milionů fotografií pořízených v katastrech sídel ležících na březích Dunaje. Díky informaci o čase vzniku a autorství prozkoumali pohyb lidí, na které je nahlíženo jako na turisty, efektivněji než analýzou ubytovacích služeb. Místo, kde usínám, totiž nevyovídá nic o tom, kde jsem se pohybovala přes den. Zato fotografie funguje jako stopa. Autoři vytvořili webovou mapovou aplikaci, která ukazuje, jak je uživateli Flickru fotograficky pokryt každý jednotlivý říční kilometr s rozlišením pravého a levého břehu, a tím umožňuje analýzu pohybu lidí.⁵² Výsledkem analýzy je mimo jiné fakt, že četnost návštěvníků podunajských lokalit má výrazný hraniční bod. Je jím [Bělehrad](#).

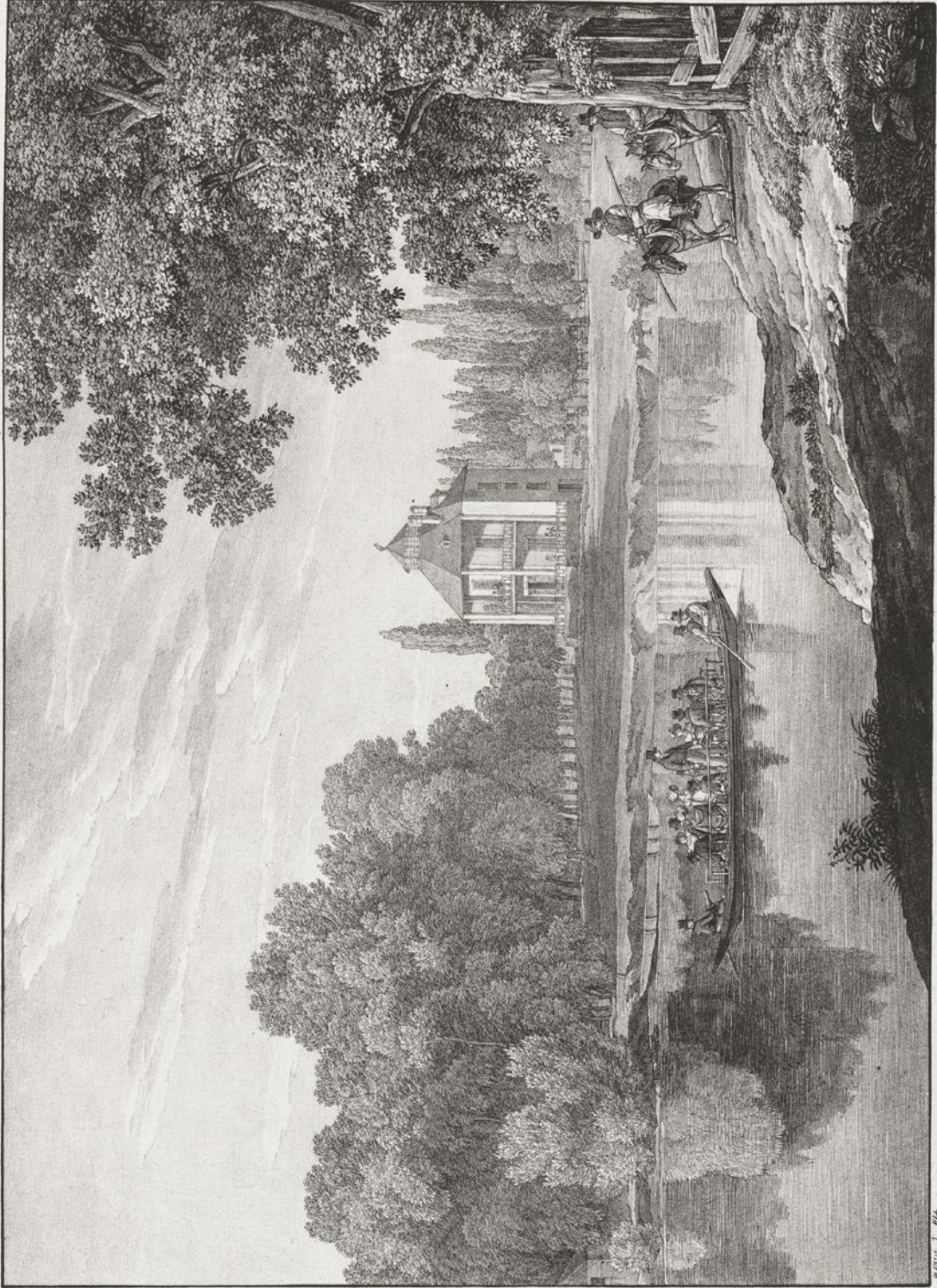
Bělehrad sehrál významnou roli hraničního místa v jednom z prvních uměleckých projektů ztvárnění podunajského prostoru. Ve Vídni sídlící malíř a litograf Jakob Alt přijal zakázku na vyhotovení série obrazů, které měly splňovat požadavek zobrazení reality namísto ideální krajiny. Můžeme je vnímat jako přímé předchůdce fotografie. Před dvěma sty lety náležela značná část území řeky k osmanské říši a cestování do těchto končin bylo pro cizince vystupujícího jako malíř krajiny nebezpečné, neboť na něj snadno padlo podezření špionáže. Jacob Alt raději z původní dohody odstoupil. Zobrazil Dunaj jen po Bělehrad. Od Bělehradu po ústí do Černého moře pak pokračoval v díle hlavně Ludwig Erminy.

V roce 1824 publikoval vídeňský vydavatel Adolph Kunike dílo *Donau-Ansichten. Vom Ursprunge bis zum Ausflusse ins Meer*. Litografie obsažené ve třech svazcích patří díky svému rozsahu k nejvýznamnějším uměleckým projektům tehdejší monarchie.⁵³ (obr. 467, obr. 468)

(obr. 466) Síťový graf lokalit na Dunaji zobrazuje pomocí síly čáry proporcionalně počet uživatelů pohybujících se mezi jednotlivými destinacemi. Z obrázku je patrné, že turistický pohyb podél Dunaje se koncentruje v západní části povodí, za Bělehradem, posledním hlavním městem ležícím po proudu, návštěvnost prudce klesá. Pohyb po celé délce toku je minimální.

Podunajský prostor stvořený Gedom a Kadárem si mohu prohlédnout pomocí fotografií, které nevidím. Obraz chybí. Virtuální cesta po říčních kilometrech však na každém zastavení nabídne seznam nejčtenějších tagů, klíčových slov, jimiž autoři ve službě Flickr.com označili své fotografie v daném úseku (úseky jsou rozlišeny po jednom říčním kilometru). Zapisování tagů nepodléhá žádným

NIEDER-ÖSTERREICH.
Das Lusthaus im Pöstei.

21

SERVITIEN und BUCGAREN
Chapelle des Servitiens

obr. 468

pravidlům. Objevují se jména autorů, **názvy míst**, typů fotografické techniky, označení nálad, povětrnostních podmínek, zážitků, barev, věcí, tvorů, tvarů a jevů, a to v nejrozmanitějších jazycích, s překlady a gramatickými nesrovnalostmi, v podobě všech možných ohebných i neohebných slovních druhů. Svět tagů je babylón. Prošla jsem si virtuální cestu od ústí řeky v deltě Dunaje po soutok zdrojnic v Donaueschingenu vyprávěnou jazykem fotografií přeložených do moderního textového kódu a vyprávění zaznamenala. Přistoupila jsem k němu autorsky, z palety deseti nejčastěji zapsaných tagů vybrala podle vlastního uvážení jediný: hlavním parametrem výběru byla míra obyčejnosti, poetičnosti a obskurnosti slova. Záměrně jsem vynechala všechny místopisné názvy, protože cílem mého úsilí je vytvořit slepou mapu. Proto také některé kilometry zůstaly beze slov.

Takový příběh je z podstaty svého vzniku nesrozumitelný, chaotický a povrchní. Abych v textech mohla hledat smysl, musela jsem si svůj výběr prohlédnout, zobrazit ho v prostoru. Vytvořila jsem tedy mapu. Mapa, obdobně jako fotografie, je technickým obrazem. Vykresluje viditelný svět pomocí matematických rovnic. Zobrazením jevů tvořících povrch zkoumaného (například planety Země, Měsíce, lidského mozku atd.) vhodnými výrazovými prostředky vzniká obraz odkrývající našemu vnímání nové souvislosti, které si jinak dokážeme těžko uvědomit. Fotografie vykresluje (zkoumaný) viditelný svět pomocí světla, což přináší možnost vytvoření nekonečného množství obrazů, se soudobým usnadněním přístupu k jejich vytváření také zmatenou živelností přirozeného jazyka. Mapa a fotografie. Obě média se potýkají se stejným „prokletím“ pramenícím z jejich podstaty. Jsou velmi přesnými nástroji zobrazení světa. A přesnost vyvolává dojem objektivity.

Při pročítání tagů se ukazuje, že lidé nejčastěji ztotožňují obraz s pojmenováním místa vzniku v různých úrovních: voda, řeka, Dunaj (v četných jazykových variantách), názvy obcí či měst až po konstatování, že jsme v Evropě (označení planeta Země se mezi klíčovými slovy neobjevuje, fotografující lidé konvenčně omezují sféru vlivu svých obrazů jen na známý, pozemský svět). Je to logický a v dějinách lidstva pevně zakotvený způsob nazývání. Dunaj nese podobu svého jména už tisíce let, protože názvy velikých řek jsou mezi jmény zeměpisnými těmi nejstaršími a nejtrvalejšími. Vodní toky byly v dávných časech bez zpevněných cest nejdůležitějšími komunikačními liniemi i orientačním prostředkem. Ti, kdo se pohybovali, ať už za lovem nebo táhli do boje, přicházeli mezi ty, kteří setrvali. U veliké řeky bylo mnoho takových, kteří se po ní pohybovali, také mnoho lidí na březích sídlilo. Vždy, když se potkali, předávali si zkušenosti, mluvili o řece⁵⁴ a říkali voda. Zbyněk Holub ve své habilitační práci u vývoje podoby hydronyma Dunaj uvádí, že ani pod tíhou jazykových důkazů kolonizace Podunají z východní Evropy nelze původ jména přesně stanovit. Jazykovědci znají slovní základ *danu – označení pro vodu – u indoevropské jazykové skupiny, kam řadí i obyvatele od Dunaje.⁵⁵ Podoba jména se tvaruje v čase a ústech příslušníků národů, pojme do sebe s vodou ještě nivy, palouky a říční krajiny, třpytivou svižnost (Istros), nakonec může přinést i bahno a záplavy. Jenže s vývojem lidské civilizace dostávala řeka nové funkce. Za doby římského impéria získala status severní hranice rozsáhlé říše a pro takovou se nehodí prostý původ jména. Velkolepost a posvátná úcta je spojena se jmény bohů, Velkou vodu Římané přiřkli Danuviovi. V době antické však lidé nazývali Danuviem řeku jen v oblasti horního toku, na dolním toku jí patřilo jméno Ister, řeka totiž teče rychle a hbitě.⁵⁶ Dunaj se stal Danuviem v celé své délce teprve až když lidé, kartografové, dokázali řeku správně zobrazit.

ATLAS

Tag/klíčové slovo má za úkol definovat fotografii. Pro rychlou komunikaci skryje obraz za text. Fotografie, kterou známe pouze pomocí slova, je slepá. V případě mapového zobrazení je proces zaslepení opačný. Zrcadlo mapy, které se skládá s grafických prvků a jejich popisů oslepne, pokud texty z mapy odstraníme. *Dunaj Otisk* je mapový atlas v měřítku 1 : 500 000, který zobrazuje prostor kolem toku Dunaj. Na slepé reliéfní mapě objevíme tok Dunaje pomocí klíčových slov fotografií pořízených v okolí řeky.

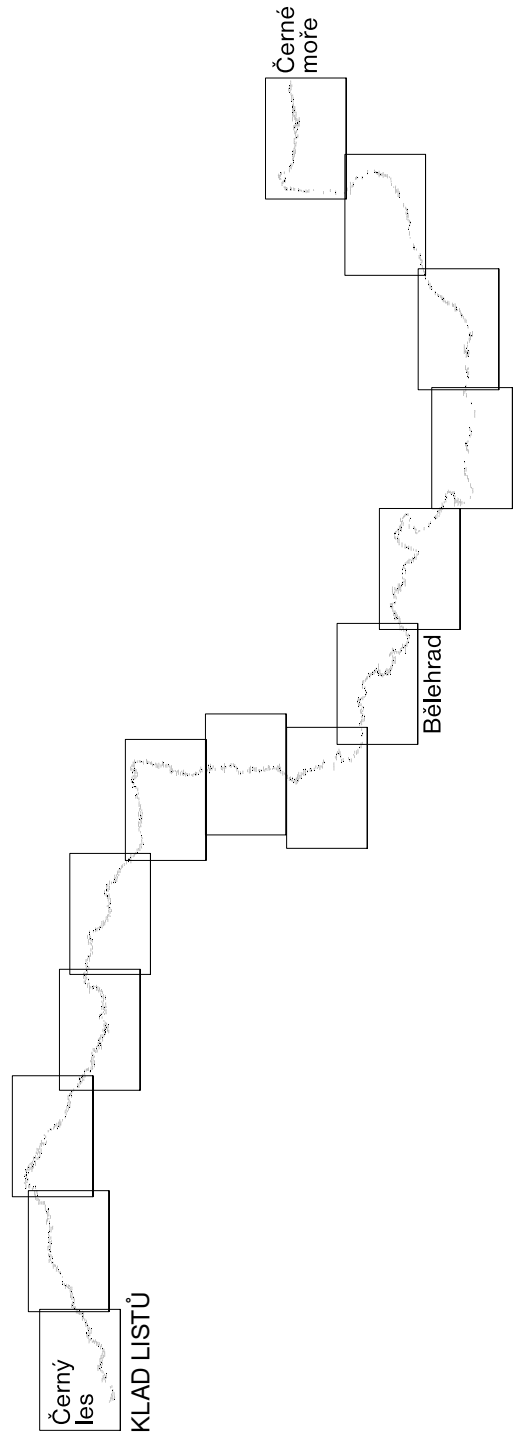
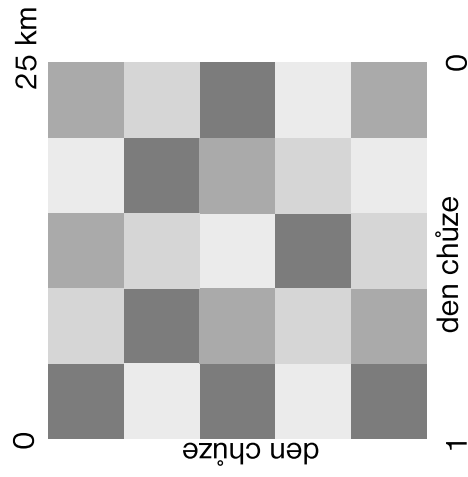

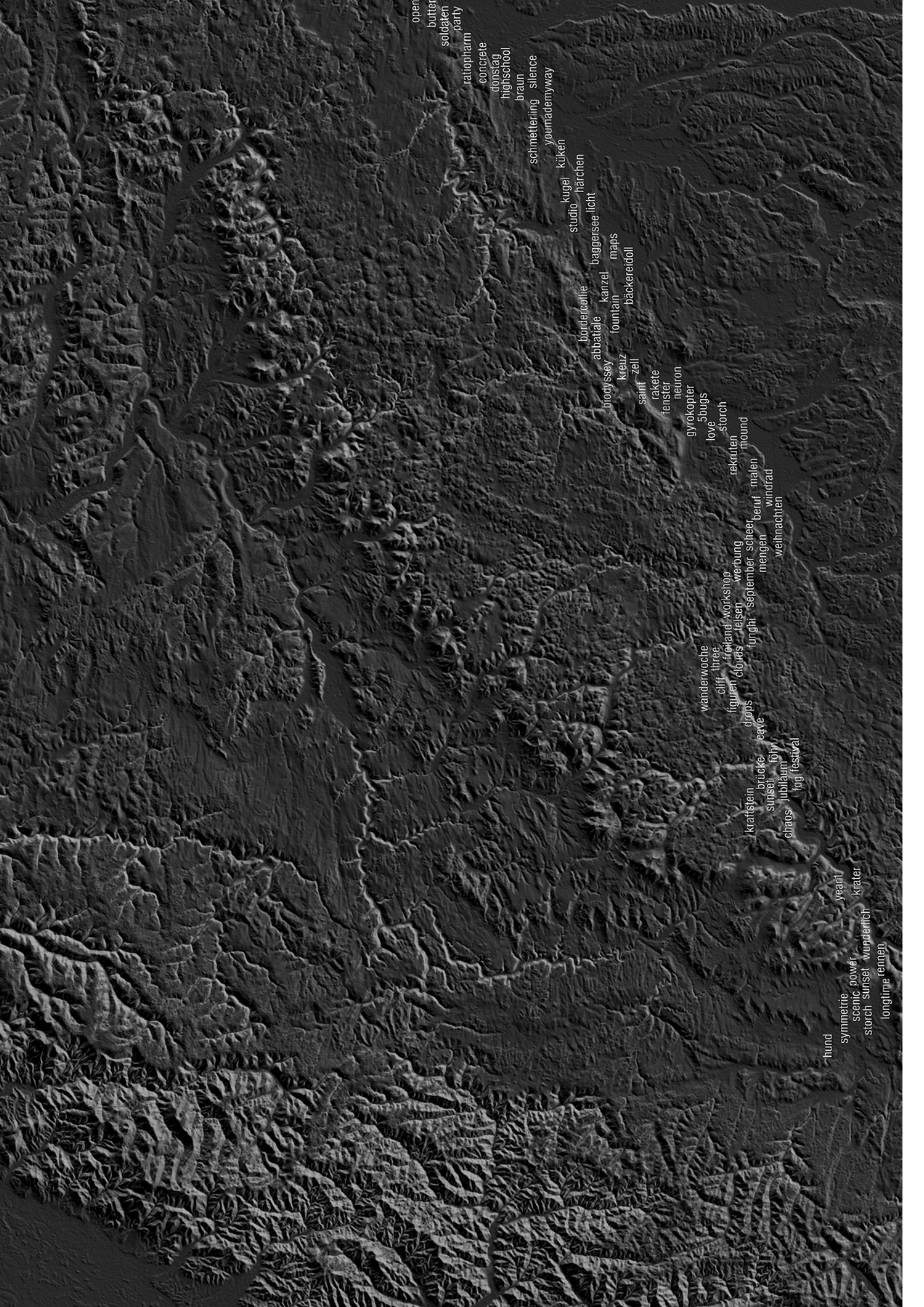
DUNAJ – OTISK

Cesta z Černého lesa do Černého moře
1 : 500 000

Projekce:
UTM/WGS 84, Zone 33 North
EPSG: 32633

Zdroj dat:
SRTM – výšková data s rozlišením 30 m
NASA servers (<https://dwtkns.com/srtm30m/>)
DANUBE EXPLORER (<http://mercator.elte.hu/~saman/de/>)

open
butter
soldaten
party
ratiopharm
concrete
donstag
highschool
braun
schmetterling
silence
youmademyway

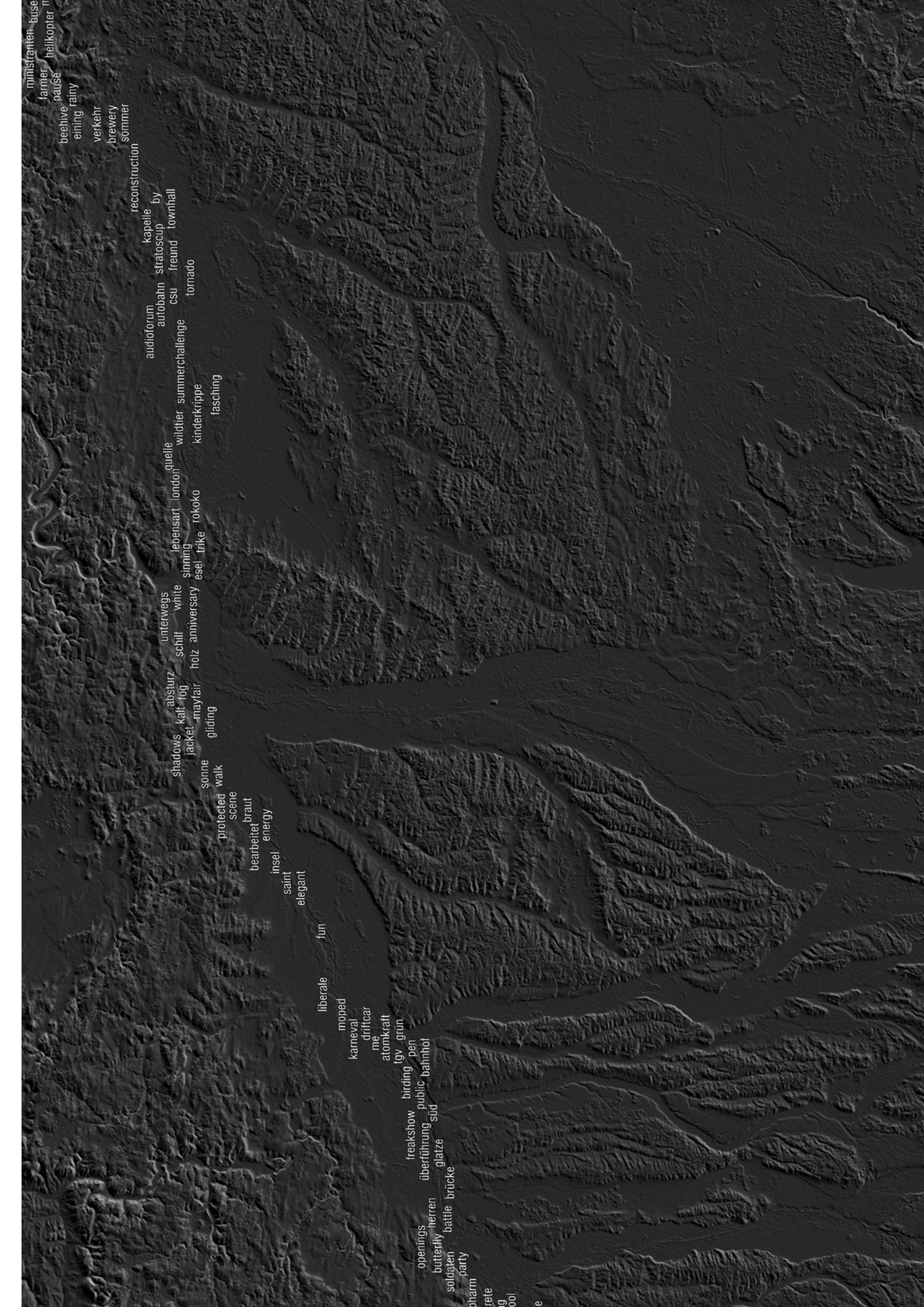
kugel
küken
studio
härchen
baggersee
licht
maps
bäckereidoll
batterie
kanzel
fountain
biodyssey
kreuz
zelle
saint
rakete
fenster
neuron
gyrokopter
love
bugs
storch

rekruten
mound
men
beruf
malen
windrad
weihnachten

wanderwoche
cliff
three
freiland
workshop
figuren
clouds
felsen
werbung
tunghi
september
schnee
mengen

kratstein
brücke
cave
sunset
toin
jubiläum
fog
festival
chaos

hund
symmetrie
scenic
power
storch
sunset
wunderlich
longtime
rennen
year1
krater

ministranten
buse
farmer
pause

beehive
eining
rainy
verkehr
brewery
sommer

reconstruction

kapelle
by
statoscup
freund
townhall
tornado
audioforum
autobahn
csu

wildtier
summerchallenge
kinderkrippe
fasching

lebensart
london
quelle
wildtier
summerchallenge
kinderkrippe
fasching

unterwegs
white
sinning
esel
trike
rokoko

abssturz
schilf
anniversary
holz
trike
rokoko

shadows
kalt
fog
mayfair
gliding
sonne
walk

protected
scene
braut
energy

bearbeitet
insel
saint
elegant

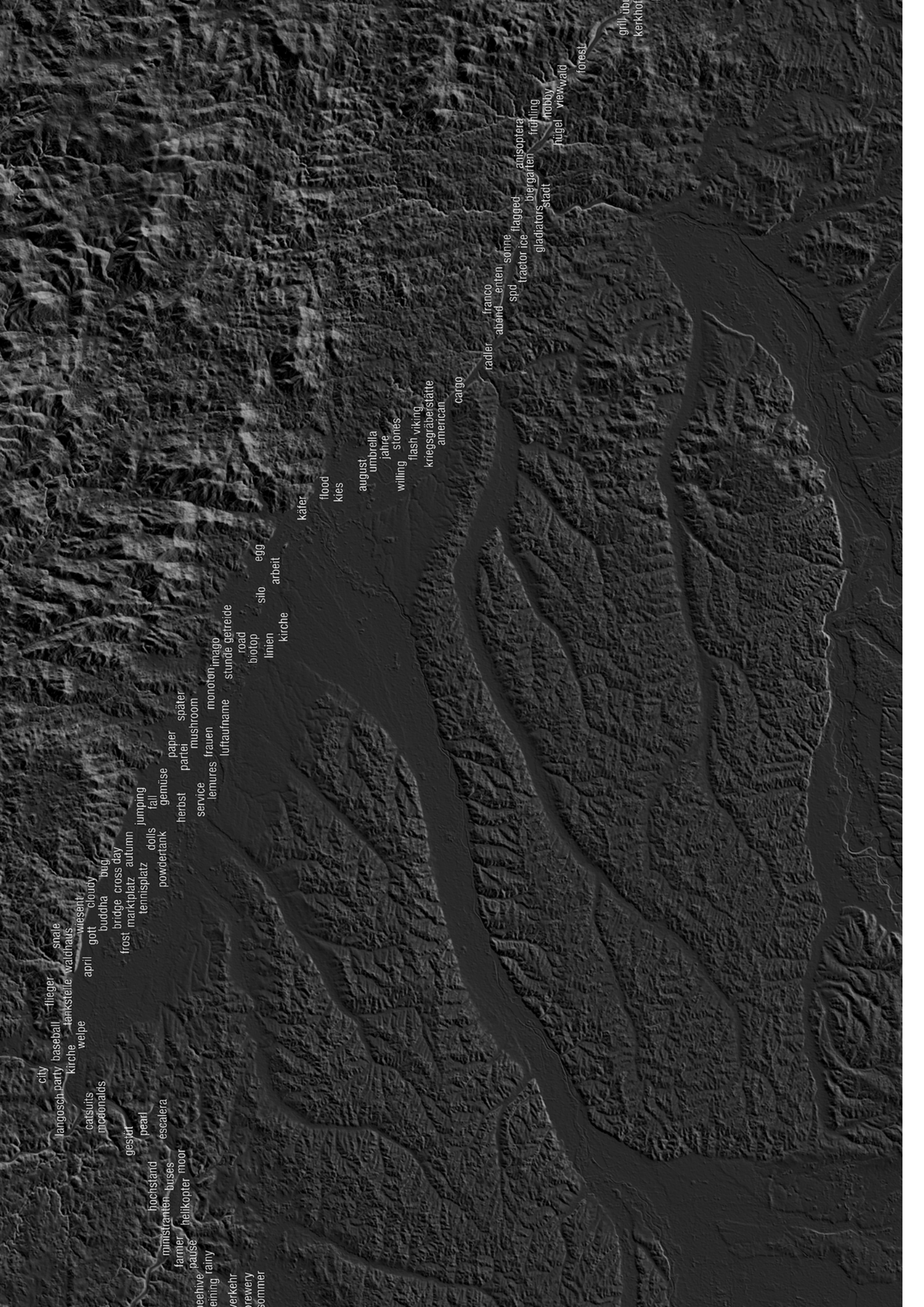
fun

liberale
moped
karneval
me
driftcar
atomkraft

freakshow
birding
public
bahnhof
überführung
sid
glatze

battle
brücke
openings
herren
soldaten
party

oharm
reife
ig
ool
e

city
langosch party
baseball
kirche
welpa

flieger
snale
tankstelle
waldhaus
april

wiesent
gott
cloudy
buddha
bug
bridge
cross day
frost
marktplatz
autumn
tennisplatz
dolls
powdertank

jumping
fall
herbst
service
lemures

paper
partei
später
mushroom
frauen
monoton
luftaufname

stunde
getreide
road
biotop
limien
kirche

silos
arbeit

egg
käter
flood
kies

august
umbrella
jahre
willing
stones
flash viking
kriegsgräberstätte
american

cargo

radler
franco
abend
enten
spd

sonne
flagged
tractor
ice
gladiators
berggarten
stadt

anisoptera
frühling
robby
hügel
viewwald

forest
grill
über
kerkhof

geschikt
pearl
escalera

hochsland
buses
mimisfranten
helikopter
moot

farmer
pause
beehive
rainy
eining

verkehr
brewery
sommer

L

grillübung
kerkhof
catze
idyllisch
himmel
twitter
bride
relax
stoneface
limes
juni
schatten
abendlicht
granit

things
jaguar
gruppe

plügl
redcross
umgraben
vogel
marodes
open
suchhund
hochzeit
action4
geckengemäde
brüde
kino

posthol
dirtjump
delavu
solarcity
damen
pink
himmel
freibad
lager
holocaust
camp
life
slow
junggegrüne
wasserschi

memorial
rennen
spas
bluesky
leather
morgen
nextlevel
yellow
agility
ärzte
fields
studio
hitting
inofficial
reststop

spiegelung
1973
blüte
gear
tiere
loose
humour
westbahn
eröffnung
nursery
gratulation

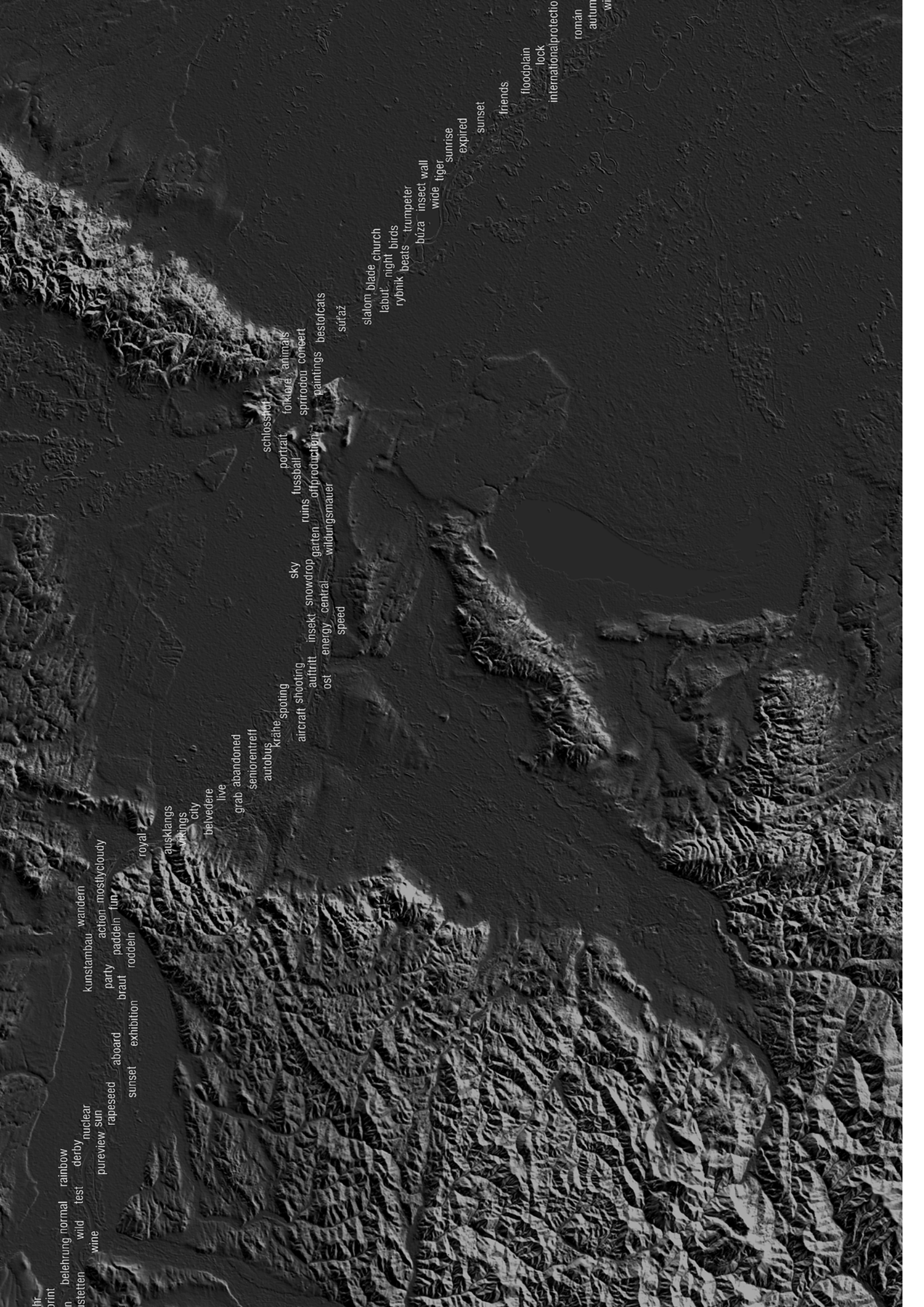
ona
familie
condor
siff
testtag
schnee

gratulation
spire
trucks

spring
brüchenmehr
flora
wine
federspiel
sprint
karobst
action
belele
krusteten

hinterhaus
wald
struktur
gigantismus
spitz
ruine
modell
langeegg
at

dünkersteinen
obscember
stage
abbey

hr
print

n
belehrung normal rainbow
wild test derby
pureview sun
wines
repeased
sunset exhibition

kunstambau wandern
action-mostlycloudy
party paddeln fun
braut roddeln
royal

ausklang
vikings
city
belvedere
live

grab abandoned
seniorentreff
autobus
krähe spotting

aircraft shooting
auftritt inspekt snowdrop
ost energy central
speed

sky
garden wildungsmauer

ruins
offproduction

schlossrot
portrat
fussball
paintings bestofcats
suffaz

slalom blade church
labul night birds
rybnik beats trumpeter
buza insect wall
wide tiger

sunrise
expired
sunset
friends

floodplain
lock
internationalprotectio

roman
atum
wi

action

án

utumn

winter

girl

spring

home

detention

centre

green

day6

shadow

canal

ice

reenactment

rain

summer

eröd

láma

lost

white

trains

jewish

exploration

bazén

toy

hydroturbo

desolate

horror

daypacking

strudel

smile

prime

humor

family

kéktúra

love

old

strudel

smile

prime

humor

survival

tüfelo

myself

love

old

strudel

smile

prime

humor

szob

pillis

hajó

augusztus

medvevagame

puhner

természet

conference

vocumost

engine

matrix

autumn

gps

lepidoptera

dances

girls

grove

gulasch

statue

medvevagame

puhner

természet

conference

strudel

smile

prime

humor

vernissage

library

horse

report

kanape

happy

old

urban

game

music

park

heroessquare

bridge

odjictures

fashiondoll

zivatar

emberek

rebel

woodfiring

open

cavalier

tropicarium

apartment

érd

ohift

graveyard

seta

feketefeher

extreme

disney

zoo

formulaseries

race

terrier

guy

dirt

column

szint

car

gothic

fruit

realpower

cowboy

cloud

rape

darts

expired

disc
hydroplane
balancebeam
marginalization
couple
bridge
jewish
autópálya
vár boat
godsofthe21thcentury
diesel
nude
royalcrown
vignette
kalvinist
king garden
ló
morning
ballagás
nudista
cherry
paprikahouse
roadconstruction
lakodalom
beeater
bátskiskun
sun
ballroom
volán
mywinners
ikarus
misi
green
sikkösd
piano
new stone
hog
appel
arter
spider
judo
outboard
utca
szeremle november
pörbolywinning
birdotpray
árviz
superbmasterpiece
face
táncfőbor
shooting

táncfőbor

shooting

walk nyár

rain village

clock

female

standard mask

freestyle rangerfinder

shepherd nagypartos

marvány

flickerdiamond

mini

habsburgcastle

helységnévtábla

plaza

personal

poplava

clouds

bridge

eko

kanal

whitehorse

eyes

swamp radost

svadba

blue

associatearchitect

mrak

standuppaddling

prayer

goldstaraward

church

railways

lavender

lavender

angel

osnovna

business

war

centre

bench

massacre

massgrave

help

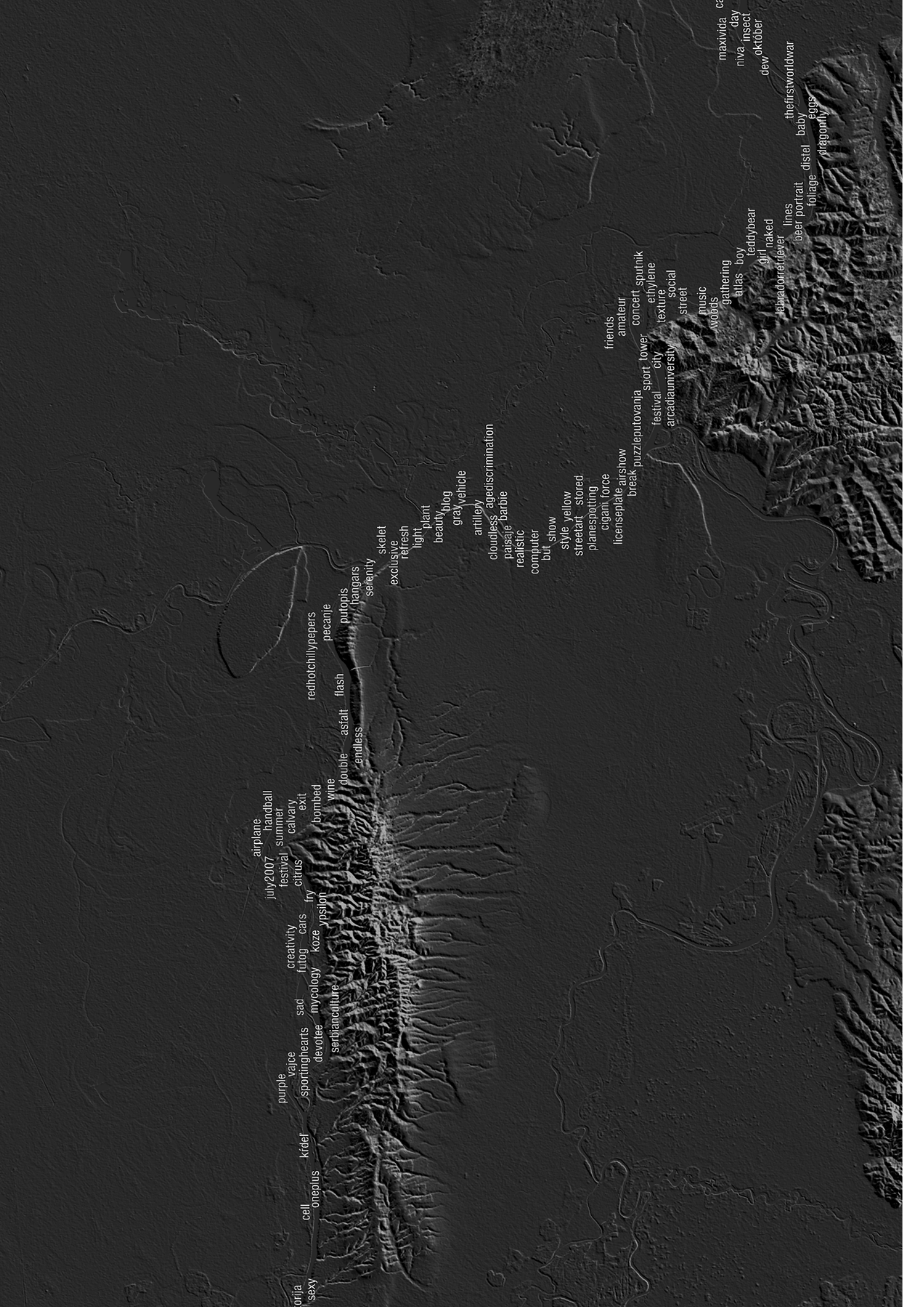
observatorija

sexy

cell

oneplus

kridel

orija
sexy

cell
oneplus

křidef

purple

vajce

sportinghearts

devotee

sad

mycology

koze

psilon

fry

creativity

futog

cars

exit

bombed

wine

double

endless

asfalt

flash

redhotchillypapers

pecanje

putopis

hangars

serenity

skelet

exclusive

refresh

light

plant

beauty

blog

gray

vehicle

artillery

cloudless

agediscrimination

paisaje

barbie

realistic

computer

but show

style yellow

streetart

stored

planespotting

cigant force

licenseplate

airshow

break

puzzle

putovanija

sport

lower

festival

city

arcadia

university

social

street

music

woods

gathering

atlas

boy

teddybear

girl

naked

rever

lines

beer

portrait

disstel

foliage

theirstworldwar

baby

eggs

dragonfly

maxivida

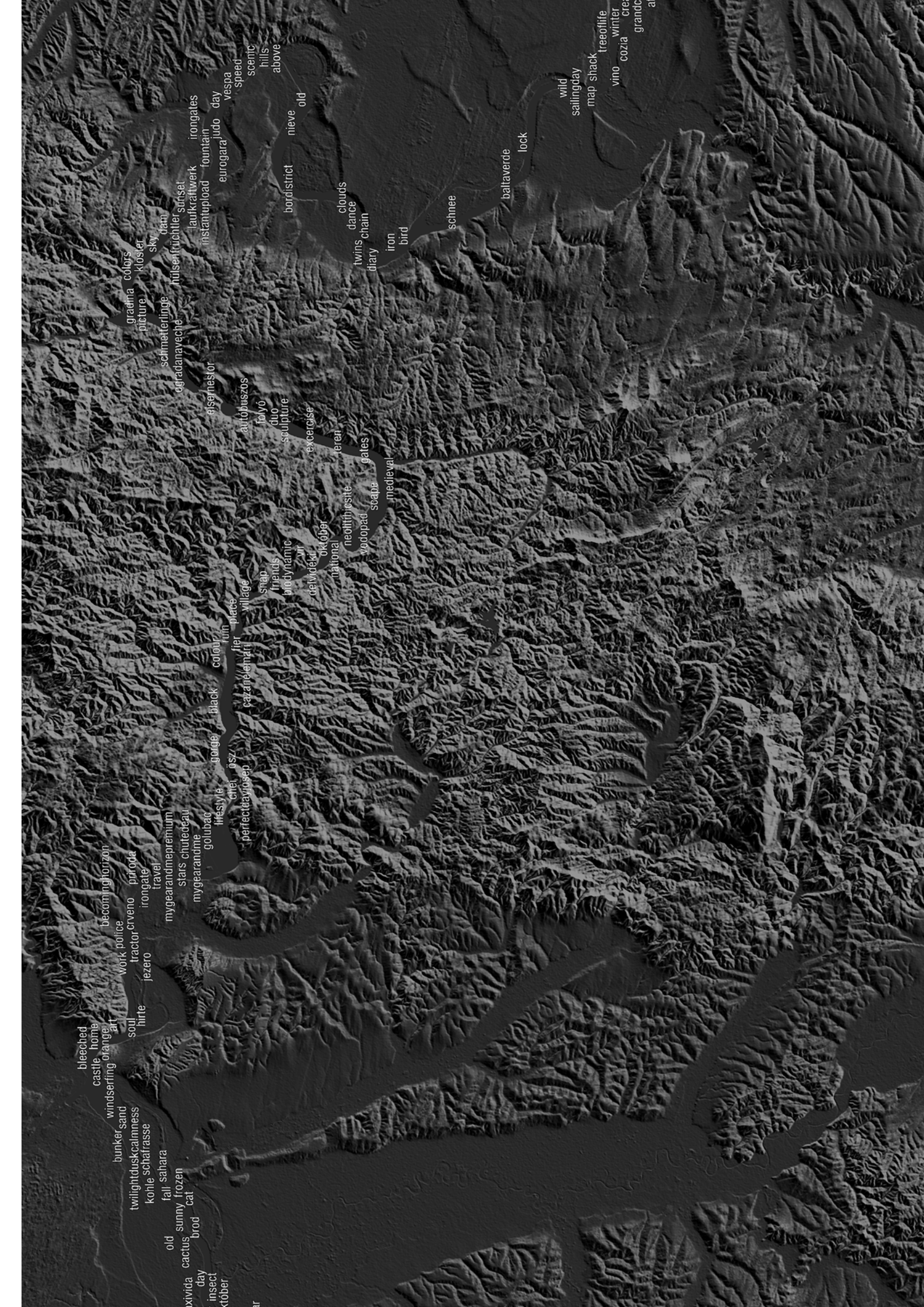
day

niva

insect

dew

oktober

bleached
castle home
windsurfing orange art
bunker sand
twilight dusk calmness
kohle schaftrasse
fall sahara
old cactus sunny frozen
brod cat
xivida day
insect
oktober

work police
tractor crveno
jezero
mygear and me premium
stars chuteau
mygear anome
golubac
lifestyle
chel ösz
perfect day osep

becoming horizon
pirroda
iron gate
travel
mygear and me premium
stars chuteau
mygear anome
golubac
lifestyle
chel ösz
perfect day osep

ruin place
village
snap friends
biodynamic
deliriolekt
national
október
neolithicsite
votopad
scape
medieval

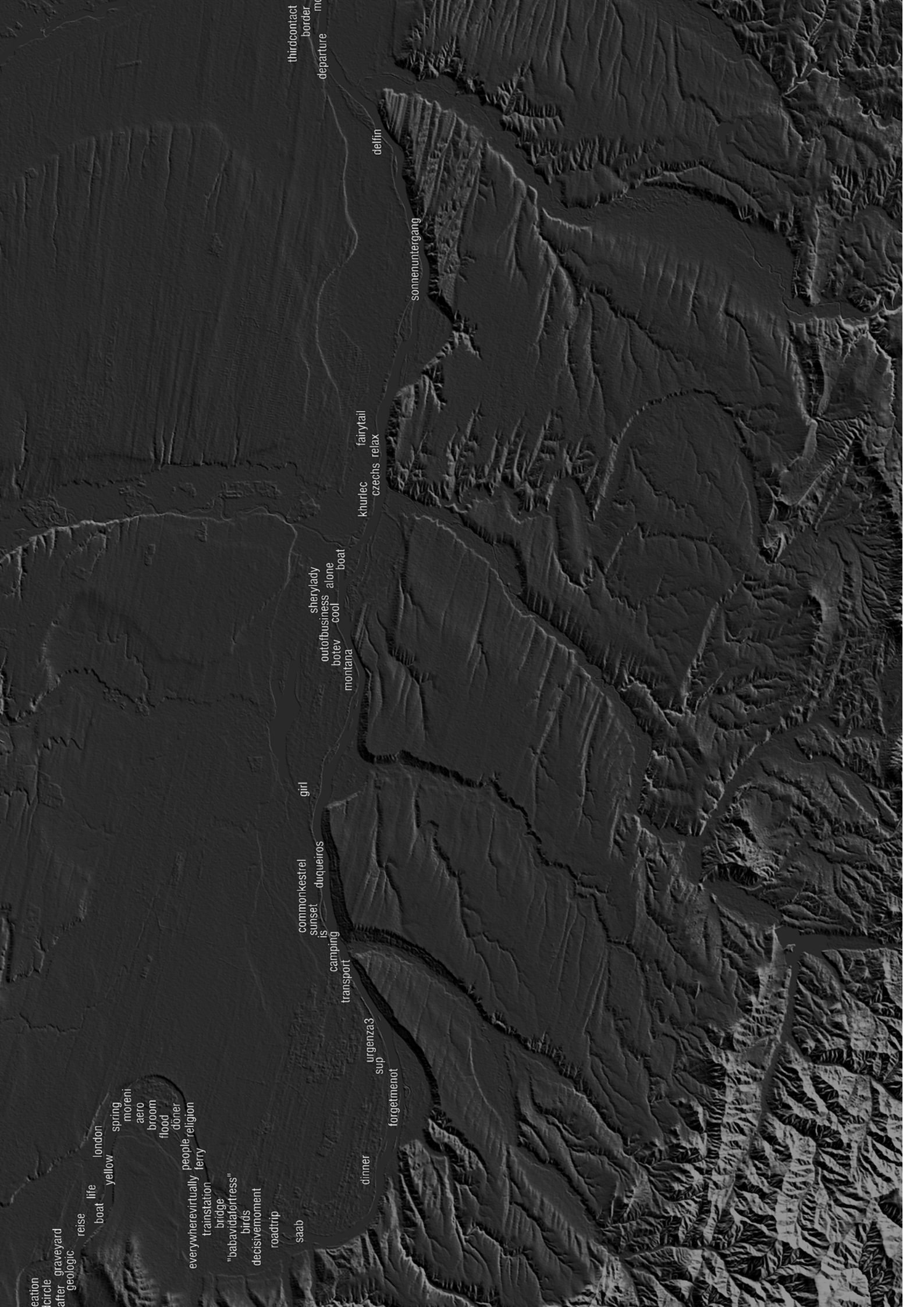
autobuszos
folyo
duo
sculpture
exceroise
teren
gates

gracina colors
picture kloster
sky
schmeiterlinge
ogradanaveche
eisermeister
nüssenfrüchtler
laufkraftwerk
instanupload
fontain
eurogara
judo day
vespa
speed
scenic hills
above
nieve
old

borfistrict
clouds
dance
chain
twins
diary
iron
bird
schnee
baltaverde
lock

wild
sailing bay
map shack
treosilife
vino
winter
cozia
grandc
at

at

eaton

circle

after

graveyard

geologic

reise

boat

life

london

yellow

spring

moreni

aero

broom

flood

doner

people

religion

ferry

everywhere

virtually

translating

bridge

birds

decisive

moment

roadtrip

saab

dinner

urgenza3

sup

forgetmenot

camping

transport

common

kestrel

duqueiros

girl

sunset

is

camping

transport

montana

outofbusiness

alone

boat

cool

she

vicky

botev

fairytail

czechs

relax

khurtec

delphin

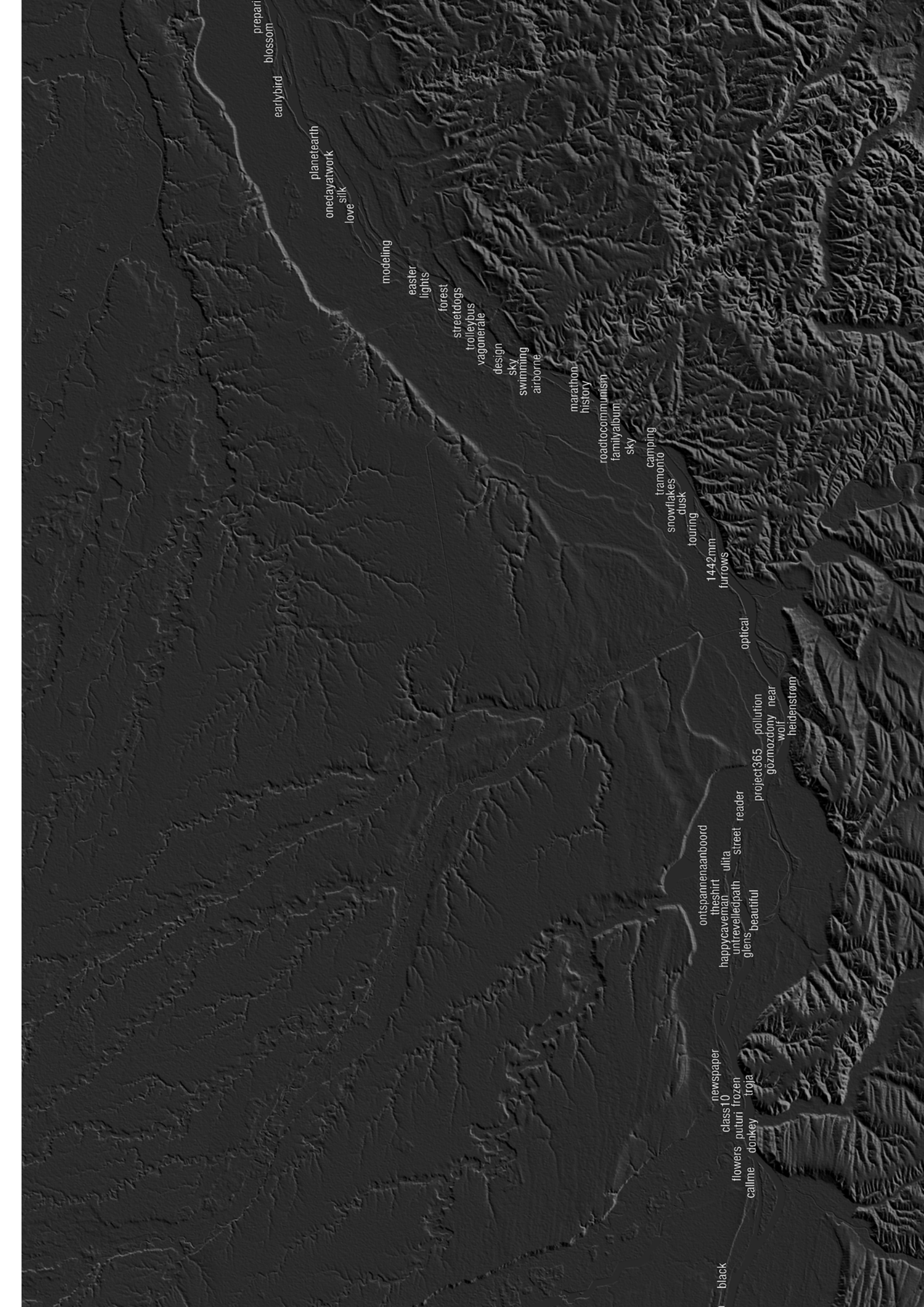
sonnenuntergang

thirdcontact

border

departure

m

prepari

blossom

earlybird

planetearth

onedayatwork

love silk

modeling

easter

lights

forest

streetdogs

trolleybus

vagoneerate

design

sky

swimming

airborne

marathon-

history

roadtocommunist

familyalbum

sky

camping

tramonto

snowflakes

dusk

touring

1442mm

furrows

optical

pollution

near

wolf

heidenström

project365

gozmozodny

reader

ontspanneraanboord

theshirt

happycaveman

untrevelledpath

glens

beautiful

ulita

street

newspaper

class 10

frozen

troja

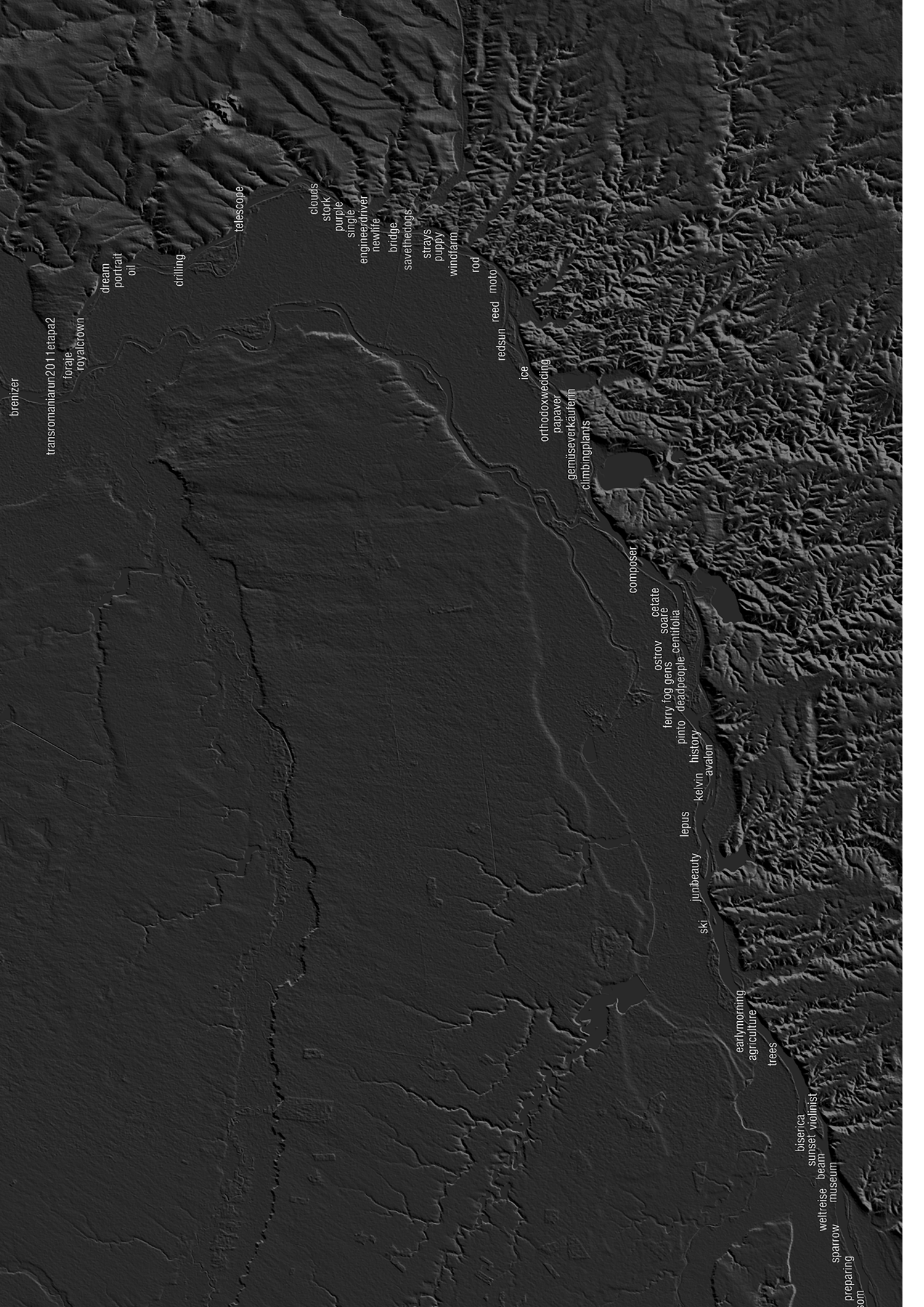
flowers

calline

puturi

donkey

black

brenizer

transromaniarun2011etapa2

foraje

royalcrown

dream

portrait

oil

drilling

telescope

clouds

stark

purple

single

engineerdriver

newlife

bridge

savethedogs

strays

puppy

windfarm

rod

moto

reed

redsun

ice

orthodoxwedding

papaver

gemüseverkäuferin

climbingplants

composer

celate

ostrov

soare

ferry fog gens

deadpeople

centifolia

pinto

history

kelvin

avalon

lepus

junbeauty

ski

earlymorning

agriculture

trees

biserica

sunset violinist

weltraise

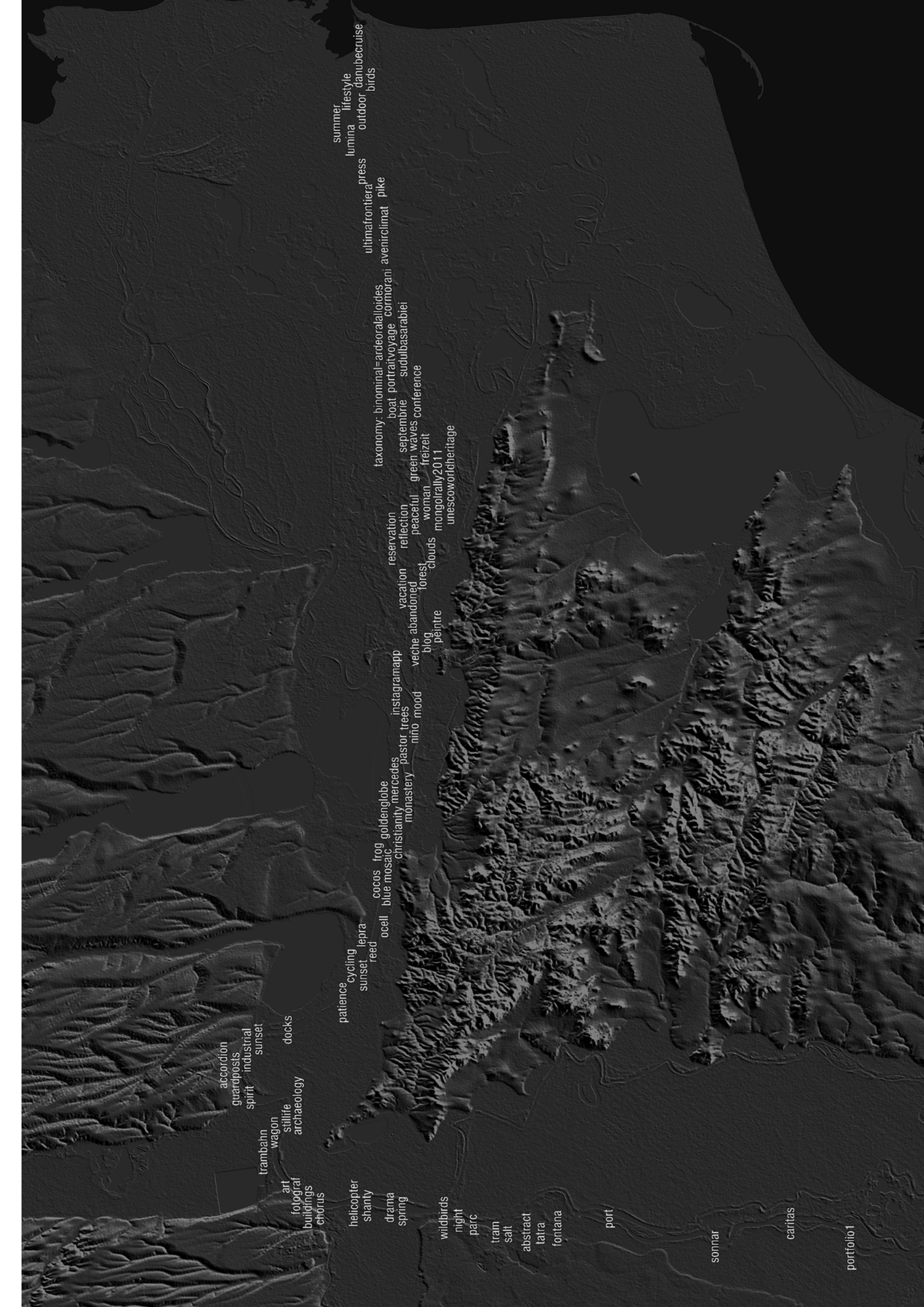
beam

museum

sparrow

preparing

50m

summer
lifestyle
lumina
outdoor
danube
cruise
birds

ultima
frontiera
press
avenir
climat
pike

taxonomy: binominal=ardeoralaloides
boat portrait voyage comorani
septembre sudulbasarabiei
green waves conference
woman freizeit
mongol rally 2011
unesco world heritage

reservation
reflection
peaceful
forest
clouds

vacation
abandoned
veche
blog
peintre

instagram
mood
niño

pastor trees
monastery
mercedes

cocos frog
goldenglobe
mosaic
christianity

patience
cycling
sunset
lepra
reed
ocell

accordion
guardposts
spirit
industrial
sunset
docks

trambahn
wagon
satellite
archaeology

art
fotograf
buildings
chorus

helicopter
shanty
drama
spring

wildbirds
night
parc

tram
salt

abstract
tatra
fontana

port

sonnar

caritas

portfolio1

HIT DEM RAD D
Blick ins Maifeld
Waldschutten des Pfaffen (174m üNN)
Quelle
Blick ins Maifeld, unterhalb der Waldschutten
Blick ins Maifeld
Ökonomie-Plan
1:10000
1997
1:10000
1997

DURCH DIE "REGION DER ZUKUNFT"

ZÁVĚR

Konec každého putování přináší směs nejrozmanitějších pocitů, od triumfální euforie z dosažení cíle po melancholické ohlédnutí za časem, který už se nevrátí. Tento závěr je však jiný, neboť se ohlédne za dunajskými cestami autorů, kteří již k Černému moři doputovali, já ale zůstávám na cestě. Moje fotografické album od Dunaje obsahuje stále mnoho prázdných rámců pro další snímky. Melancholie se tedy nekoná.

Záměrem eseje bylo seznámení s metodami přístupu k uměleckému ztvárnění rozsáhlého a velmi vrstevnatého tématu, jakým je prostor Dunaje, řeky se spoustou geopolitických superlativů. Putovala jsem nad knihami a ozářena bílým světlem monitoru počítače spolu s autory rozličných zaměření: jedním literátem, několika profesionálními fotografy, i s davem fotografujících anonymních tváří. Každá cesta byla úplně jiná, stejně jako je rozmanitý svět, kterým řeka protéká.

Claudio stál na začátku všeho. Vytvořil impulz měnící potenciální energii v kinetickou. Rozpohyboval mou představivost prostřednictvím literárního díla, které svůj smysluplný naučný obsah podává textem originální formy. Jak jsem při pozdějším zkoumání zjistila, forma se začala rodit až v průběhu procesu psaní. To mě utvrdilo v přesvědčení z počátku vlastní cesty, že není třeba váhat, ale následovat pocitově svá rozhodnutí, i když nejsou dokonale promyšlena.

U Inge jsem sledovala podrobněji fakta jejího života. Způsob fotografování souvisel přímo s její osobností a její žitou zkušeností. Pochopila jsem, že výsledek jakékoliv ryzí posedlosti nemusí být vždy nutně zdařilý. Tak na mě její kniha o Dunaji působí. Avšak v čase stráveném pročitáním informací o této ženě ve mně rostlo uvědomění síly její osobnosti. Pochopila jsem, že lidská stránka fotografa je neoddělitelnou součástí jeho díla.

Zákon zachování energie platí, naštěstí nemůže být lidmi přepsán. A tak se jedna veliká fotografická posedlost trvající třicet let stala opět impulzem měnícím potenciální energii na kinetickou. Zrodil se dynamický fotografický projekt *Danube Revisited*. V dalším století plném pokroku, nových možností okamžitého sdílení prožitků, prezentování a audiovizuálních technologií, navázal na klasický dokumentární přístup ve fotografii. Osm fotografek, které byly hlavními protagonistkami, postavilo PR projektu na odkazu Inge, na zviditelnění žen fotografek, na představení fotografií při osobním kontaktu s lidmi cestou k Černému moři. Metodou projektu byl dobře vypracovaný plán a výsledkem nepřetržitý proud snímků dokumentujících jeho průběh. Zákonitě mě napadá srovnání projektu s cestami pánů Hanzelky a Zikmunda. I oni po večerech sedávali v polní kanceláři svého nákladního vozu, psali deníky, korespondenci, evidovali fotografie. Vše nakonec zúročili v knihách. Osm žen své dobrodružství zakončilo velkou výstavou. Myslím, že jednoho dne dojde i na jeho knižní zpracování, jak se pro projekty stvořené na Dunaji sluší a patří.

Fotografie Andree Müllera-Pohleho vznikly také po dlouhodobé přípravě, která však spočívala v teoretickém přemýšlení nad podstatou fotografického obrazu. I když je metodou jeho projektu jednoduchý nápad, cesta k němu vedla přes komplexní filozofické úvahy. Výsledkem je koncept zrealizovaný v relativně krátkém čase, aniž by to ubíralo na síle vjemu výsledných fotografií. Ta síla spočívá v jednoduchosti celého sdělení podpořené jednoduchostí zobrazení. Pochopila jsem, že Andreas tuto sílu nazývá vizualismem.

Nakonec jsem se vydala na virtuální cestu po řece a míjela fotografie neznámých lidí. Neviděla jsem ani jednu, nechala jsem na sebe působit pouze jazykové kódy, do kterých byl jejich obraz převeden. A ačkoliv je jejich proud nesmyslný, nebo snad právě proto, výběr „kódů“ zobrazený nad reliéfní mapou působí tak lidsky!

Mezinárodní jazyk fotografie je dnes užíván většinou populace naší planety. Slouží ke komunikaci, nicméně lidstvo se touto řečí stále učí smysluplně mluvit. Když jsem začala přemýšlet o fotografii jako o jazyku, položila jsem si otázku, jak z ní vytvořit jazyk ideální a posunout tak hranice našeho světa. Ideální jazyk je takový, který všichni ovládnou prostřednictvím základní výuky ve škole. Fotografie učí umění pozorovat svět. Je to umění dostupné každému. Fotoaparát není třeba. Žádná fotografie nedokáže plně nahradit zážitek, který vzniká fotografovi při fotografování. Napadá mě jedno řešení: ctít jako základní pravidlo komunikace upřímnost. Jen tak bude snímek vládnout komunikační silou.

Kam pomáhá fotografie rozšiřovat hranice světa? „V krizi textů byly vynalezeny technické obrazy: Aby učinily texty opět představitelnými, aby jim dodaly magický náboj – aby překonaly krizi dějin.“⁵⁷ A aby postupem času vyvolaly krizi novou, kterou dnes žijeme. Fotografie se nyní, když je zásadním způsobem nadužívána, velikou měrou podílí na sílícím pocitu odcizení, který se line civilizací. Musíme se vrátit zpět do světa osobních příběhů a osobních setkání. Musíme se vidět. A co se stane s fotkou? Bude existovat, bude jí kolem nás spousta, stále více, špinavé ukazující lesk, zaprodané ukazující bídu, vymyšlené ukazující smyšlenky. Ale v té hromadě bude i fotografie čistá. Bude pocházet od lidí, kteří vidí, kteří do ní dokáží zaznamenat to, co osobně žijí. Takové fotografie ve svém kontextu vytváří obraz kolektivní paměti. Vizualizují ji.

„Všude můžeme pozorovat, jak aparáty všeho druhu začínají v tupé automatizaci programovat náš život [...] jak naše myšlenky, city, přání a jednání robotizují [...] Kde je tu ještě prostor pro lidskou svobodu? [...] A pak objevíme lidi, kteří snad znají na tuto otázku odpověď. Fotografy – míněno v onom výše uvedeném smyslu. Jsou to, v malém, už dnes lidé budoucnosti, která bude určována aparátovou sférou. Jejich gesta jsou programována fotoaparátem, hrají si se symboly, jsou činní v „terciárním sektoru“, zajímají se o informace, vyrábějí bezhodnotné věci. A přesto považují svou činnost za všechno, jen ne za absurdní, a jsou přesvědčeni, že jednají svobodně. [...] Zkrátka: Svoboda je strategie, jak podřídit náhodu a nutnost lidskému záměru. Svoboda je hra proti aparátu.“⁵⁸

Největším ze všech umění našeho vědomého světa je umění svobodně žít. Vlastně je to umění jediné. Všechny ostatní umělecké projevy jsou pouze repliky, jeho zobrazení, jeho transformace do různých žánrů. Nejdou podél Dunaje proto, abych fotografovala. Fotografuji proto, abych mohla jít podél Dunaje. Svoboda totiž neleží ve výsledném produktu fotografování, tedy v obraze, kterým autor sdílí svá vidění s ostatními lidmi, ale v samotném procesu fotografování, kterému nutně předchází koncentrace na vidění a promýšlení toho, co vidím.

A jak dál? Já osobně odjíždím k Dunaji. Uvidím, co uvidím.

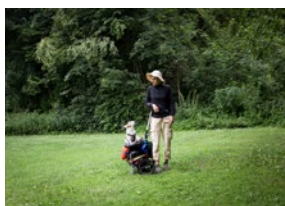

#DUNAJ

Zuzana Karlíková

Cestuju se psem I
2. 7. 2021

Plavu
9. 9. 2021

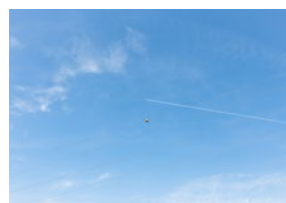
Cestuju se psem II
2. 7. 2021

Dívám se po chlapech
2. 8. 2020

Hledám pramen
23. 7. 2019

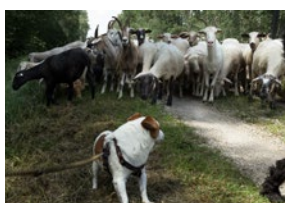
Mířím daleko I
11. 9. 2021

Spím stranou
19. 9. 2019

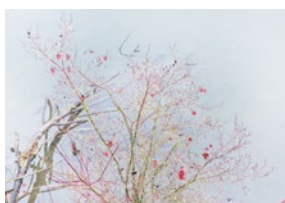
Mířím daleko II
8. 9. 2021

Řeším blízká setkání
4. 7. 2020

Vnímám obrazy
6. 8. 2021

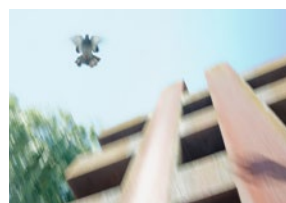
Přecházím mosty
21. 12. 2019

Loupu slupky
10. 9. 2021

Jím místní pečivo
6. 7. 2020

Sním za chůze
8. 9. 2021

UŽITÁ LITERATURA

- Aristoteles, *Poetika*, Praha: Orbis, 1964.
- Arthur, Olivia, Basolí, Lurdes R., *History Travels Badly* by Inge Morath, London: Fishbar, 2015.
- Barthes, Roland, *Světlá komora*, Poznámka k fotografii, Praha: Fra, 2005.
- Berger, John, *O pohledu*, Praha: Fra, 2009.
- Drtikol, František, *Oči široce otevřené*, Praha: Svět, 2002.
- Feuchtwanger, Lion, *Lišky na vinici*, Praha: Odeon, 1980.
- Flusser, Vilém, *Za filosofii fotografie*, Praha: Fra, 2013.
- Gordon, Linda, *Inge Morath, an illustrated biography*, Munich, London, New York: Prestel, Series: Magnumlegacy, 2018.
- Magris, Claudio, *Dunaj*, Praha: Odeon, 1992.
- Morath, Inge, *Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss*, Salzburg, Wien: Müller, 1995.
- Müller-Pohle, Andreas, *The Danube River Project*, Berlin: Peperoni Books, 2007.
- Musil, Robert, *Muž bez vlastností*, Praha: Argo, 2008.
- Steichen, Edward, *The Family of Man*, New York: The Museum of Modern Art, 2003 [1955].
- Wittgenstein, Ludwig, *Tractatuslogico-philosophicus*, Praha: Oikoymenh, 2017.

POZNÁMKY

- 1 <https://citas.in/frases/963873-agusto-monterroso-cuando-el-rio-es-lento-y-se-cuenta-con-una-buena-b/> [7. 2. 2022].
- 2 Magris, Claudio, *Dunaj*, Praha: Odeon, 1992, str. 10.
- 3 Drtikol, František, *Oči široce otevřené*, Praha: Svět, 2002, str. 11.
- 4 Musil, Robert, *Muž bez vlastností*, Praha: Argo, 2008, str. 286
- 5 Berger, John, *O pohledu*, Praha: Fra, 2009, str. 74.
- 6 Horňáček, Jakub, *Pravda je podivnější než fikce*, dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2016/25/pravda-je-podivnejsi-nez-fikce> [7.12.2021].
- 7 Aristoteles, citát v úvodu knihy: Feuchtwanger, Lion, *Lišky na vinici*, Praha: Odeon, 1980, str. 8. Pro srovnání překlad originálního znění Julii Novákovou: „báseň totiž líčí spíše věci obecně platné, kdežto dějepisectví jednotlivostí“. Aristoteles, *Poetika*, Praha: Orbis, 1964, str. 45.
- 8 Berger, John, *O pohledu*, Praha: Fra, 2009, str. 74.
- 9 Magris, Claudio, *Dunaj*, Praha: Odeon, 1992, str. 188.
- 10 Morath, Inge, *Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss*, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 142.
- 11 Dolák, Antonín, *Jazyk ve Wittgensteinově Tractatu*, dostupné z: https://is.muni.cz/el/1421/jaro2010/PH0288/um/dolak_organon_jazyk_uprava.pdf [10.4.2022].
- 12 Wittgenstein, Ludwig, *Tractatuslogico-philosophicus*, Praha: Oikoymenh, 2017, str. 65.
- 13 Gordon, Linda, *Inge Morath, an illustrated biography*, Munich, London, New York: Prestel, Series: Magnumlegacy, 2018, str. 35.
- 14 Berger, John, *O pohledu*, Praha: Fra, 2009, str. 84.
- 15 Berger, John, *O pohledu*, Praha: Fra, 2009, str. 88.
- 16 Morath, Inge, *Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss*, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 142.
- 17 Gordon, Linda, *Inge Morath, an illustrated biography*, Munich, London, New York: Prestel, Series: Magnumlegacy, 2018, str. 16.
- 18 Morath, Inge, *Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss*, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 142.
- 19 Gordon, Linda, *Inge Morath, an illustrated biography*, Munich, London, New York: Prestel, Series: Magnumlegacy, 2018, str. 53.
- 20 <https://aperture.org/editorial/inge-morath-adventure-danube/> [10.4.2022]

- 21 <https://aperture.org/editorial/inge-morath-adventure-danube/> [10.4.2022].
- 22 <https://aperture.org/editorial/inge-morath-adventure-danube/> [10.4.2022].
- 23 Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 143.
- 24 Gordon, Linda, Inge Morath, an illustrated biography, Munich, London, New York: Prestel, Series: Magnumlegacy, 2018, str. 151.
- 25 Barthes, Roland, Světlá komora, Poznámka k fotografii, Praha: Fra, 2005, str. 31.
- 26 Barthes, Roland, Světlá komora, Poznámka k fotografii, Praha: Fra, 2005, str. 32.
- 27 Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 143.
- 28 Wittgenstein, Ludwig, Tractatuslogico-philosophicus, Praha: Oikoymenh, 2017, str. 83.
- 29 https://vimeo.com/108884321?fbclid=IwAR0pMviK-ZPFXG6C8iaupJDk8nYWu3t59hLbFK8C_6JvCUmLySiVEgoPzFk [2.4.2022].
- 30 <https://www.ingemorath.org/award/> [2.4.2022].
- 31 https://www.kickstarter.com/blog/traveling-down-the-danube?fbclid=IwAR1rjTXQZGiKRu5xHAe1j2BPx3pKYVw-6ft7DboqQ6OUC_pcNmuFvrlPpvCo [2.4.2022].
- 32 https://www.kickstarter.com/blog/traveling-down-the-danube?fbclid=IwAR1rjTXQZGiKRu5xHAe1j2BPx3pKYVw-6ft7DboqQ6OUC_pcNmuFvrlPpvCo [2.4.2022].
- 33 <https://taxismag.com/danube-revisited-16677600bf71> [2.4.2022].
- 34 <https://espacio.fundaciontelefonica.com/wp-content/uploads/2014/12/Dossier-de-prensa-Expo-Tras-los-pasos-de-Inge-Morath.pdf> [2.4.2022].
- 35 <https://espacio.fundaciontelefonica.com/wp-content/uploads/2014/12/Dossier-de-prensa-Expo-Tras-los-pasos-de-Inge-Morath.pdf> [2.4.2022].
- 36 <https://espacio.fundaciontelefonica.com/wp-content/uploads/2014/12/Dossier-de-prensa-Expo-Tras-los-pasos-de-Inge-Morath.pdf> [2.4.2022].
- 37 https://vimeo.com/108884321?fbclid=IwAR0pMviK-ZPFXG6C8iaupJDk8nYWu3t59hLbFK8C_6JvCUmLySiVEgoPzFk [2.4.2022].
- 38 Müller-Pohle, Andreas, The Danube River Project, Berlin: Peperoni Books, 2007, str. 168.
- 39 <https://arnika.org/toxicke-latky/databaze-latek/celkovy-fosfor> [6.2.2022].
- 40 <https://cs.wikipedia.org/wiki/Rtu%C5%A5> [6.2.2022].
- 41 <https://arnika.org/toxicke-latky/nase-temata/toxicke-latky/olovo-a-dalsi-tezke-kovy> [6.2.2022].
- 42 <https://fsv.cuni.cz/uchazeci/bakalarske-studium/komunikacni-studia> [6.2.2022]
- 43 <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/1024851-je-jeste-fotografie-fotograficke-promenne-mullera-pohleho> [6.2.2022].
- 44 Müller-Pohle, Andreas, The Danube River Project, Berlin: Peperoni Books, 2007, str. 170.
- 45 Müller-Pohle, Andreas, The Danube River Project, Berlin: Peperoni Books, 2007, str. 170.
- 46 <http://muellerpohle.net/texts/the-photographic-dimension/> [10.4.2022].
- 47 Flusser, Vilém, Za filosofii fotografie, Praha: Fra, 2013, str. 9.
- 48 Flusser, Vilém, Za filosofii fotografie, Praha: Fra, 2013, str. 13.
- 49 Flusser, Vilém, Za filosofii fotografie, Praha: Fra, 2013, str. 13.
- 50 Flusser, Vilém, Za filosofii fotografie, Praha: Fra, 2013, str. 16.
- 51 Gede, Mátyás, Kadár, Bálint, Analysing tourism movements along the Danube river based on geotagged Flickr photography, dostupné z: <https://www.proc-int-cartogr-assoc.net/2/37/2019/ica-proc-2-37-2019.pdf> [10.4.2022].
- 52 <http://mercator.elte.hu/~saman/de> [10.4.2022].
- 53 Výstava Obrazy Dunaja od prameňa až po ústie rieky do mora, 1826, dostupné z: <http://www.panorama.sk/2103/sprievodca/obrazy-dunaja-od-pramena-az-po-ustie> [10.4.2022].
- 54 Šmilauer, Vladimír, O jménech našich řek, dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=3983> [10.4.2022].
- 55 Holub, Zbyněk, Jazykové doklady prehistorické podunajské migrace slovanského etnika na český jih, dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/jazyk/knihy/holub.pdf> [10.4.2022].

- 56 Holub, Zbyněk, Jazykové doklady prehistorické podunajské migrace slovanského etnika na český jih, dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/jazyk/knihy/holub.pdf> [10.4.2022].
- 57 Flusser, Vilém, Za filosofii fotografie, Praha: Fra, 2013, str. 16.
- 58 Flusser, Vilém, Za filosofii fotografie, Praha: Fra, 2013, str. 87.

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

- str. 26 / obr. 1 Claudio Magris. Autor neznámý. Dostupné z: <https://www.topzine.cz/claudio-magris-v-praze-predstavi-novou-knihu-poslepu> [11.4.2022]
- str. 34 / obr. 2 Inge Morath v rybářské lodi, Rumunsko, 1994. Foto: Kurt Kaindl. Dostupné z: <https://www.nachrichten.at/kultur/Kunst-ueber-Wasser-und-auf-den-Spuren-von-Inge-Morath;art16,2903699,B::pic344,1993658>. [11.4.2022]
- str. 38 / obr. 3 Österreich. Lobau. 1994. Foto Inge Morath. Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 65.
- str. 39 / obr. 4 Österreich. Mauthausen. 1958. Foto Inge Morath. Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 47.
- str. 42 / obr. 5 Österreich. Maria Lanzendorf. 1961. Foto Inge Morath. Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 57.
- str. 43 / obr. 6 Österreich. Wien. 1959. Foto Inge Morath. Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 71.
- str. 46 / obr. 7 Deutschland. Kelheim. 1959. Foto Inge Morath. Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 36.
- str. 47 / obr. 8 Deutschland. Donaustauf. 1959. Foto Inge Morath. Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 37.
- str. 50 / obr. 9 Jugoslawien. Paraćin. 1958. Foto Inge Morath. Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 90.
- str. 51 / obr. 10 Deutschland. Sigmaringen. 1959. Foto Inge Morath. Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 47.
- str. 52 / obr. 11 Ungarn. Győr. 1993. Foto Inge Morath. Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 77.
- str. 53 / obr. 12 Ungarn. Ungarische grenze. 1994. Foto Inge Morath. Morath, Inge, Donau: Fotoessay, mit einem text von Karl-Markus Gauss, Salzburg, Wien: Müller, 1995, str. 76.
- str. 66 / obr. 13 Ami Vitale. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353696144783513>
- str. 66 / obr. 14 Claudia Guadarrama. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353696054783522>
- str. 66 / obr. 15 Jessica Dimmock. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353695998116861>
- str. 66 / obr. 16 Olivia Arthur. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353696108116850>
- str. 67 / obr. 17 Kathryn Cook. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353740268112434>
- str. 67 / obr. 18 Emily Schiffer. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353696124783515>
- str. 67 / obr. 19 Claire Martin. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353696091450185>
- str. 67 / obr. 20 Lurdes R. Basolí. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353696068116854>
- str. 68 / obr. 21 Maria Bayer. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353696004783527>
- str. 68 / obr. 22 Chiara Fox Fossati. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353695994783528>
- str. 68 / obr. 23 Javi a Lucas. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353696214783506>
- str. 68 / obr. 24 Anna Gormley. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353696178116843>
- str. 68 / obr. 25 Jess Thee Bess. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353696191450175>
- str. 68 / obr. 26 Dimiter Kenarov. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos/353696231450171>

- str. 69 / obr. 27 – 31 Ami Vitale. In Motion, 2014. Tisková zpráva Fundación Telefónica. Dostupné z: <https://espacio.fundaciontelefonica.com/evento/danube-revisited-siguiendo-los-pasos-de-inge-morath/>
- str. 69 / obr. 32 – 36 Claire Martin, River Boys, 2014. Tisková zpráva Fundación Telefónica. Dostupné z: <https://espacio.fundaciontelefonica.com/evento/danube-revisited-siguiendo-los-pasos-de-inge-morath/>
- str. 70 / obr. 37 – 41 Kathryn Cook, Black Forest, 2014. Tisková zpráva Fundación Telefónica. Dostupné z: <https://espacio.fundaciontelefonica.com/evento/danube-revisited-siguiendo-los-pasos-de-inge-morath/>
- str. 70 / obr. 42 – 44 Jessica Dimmock, Black Sea, 2014. Tisková zpráva Fundación Telefónica. Dostupné z: <https://espacio.fundaciontelefonica.com/evento/danube-revisited-siguiendo-los-pasos-de-inge-morath/>
- str. 71 / obr. 45 – 49 Emily Shiffer_Carrying History, 2014. Tisková zpráva Fundación Telefónica. Dostupné z: <https://espacio.fundaciontelefonica.com/evento/danube-revisited-siguiendo-los-pasos-de-inge-morath/>
- str. 71 / obr. 50 – 53 Claudia Guadarrama, Entre lo sólido i lo efímero, 2014. Tisková zpráva Fundación Telefónica. Dostupné z: <https://espacio.fundaciontelefonica.com/evento/danube-revisited-siguiendo-los-pasos-de-inge-morath/>
- str. 72 / obr. 54 – 58 Olivia Arthur, In and out of love, 2014. Tisková zpráva Fundación Telefónica. Dostupné z: <https://espacio.fundaciontelefonica.com/evento/danube-revisited-siguiendo-los-pasos-de-inge-morath/>
- str. 72 / obr. 59 – 62 Lurdes R Basoli, My Danube, 2014. Tisková zpráva Fundación Telefónica. Dostupné z: <https://espacio.fundaciontelefonica.com/evento/danube-revisited-siguiendo-los-pasos-de-inge-morath/>
- str. 76 – 95 / obr. 63 – 462 Souhrn obrazových příspěvků z facebookového profilu Danube Revisited. <https://www.facebook.com/danuberevisited/photos>
- str. 96 / obr. 463 Andreas Müller-Pohle. Autor neznámý. Dostupné z: <https://images.app.goo.gl/TUBD8cMrtRBVkaCo8>
- str. 103 / obr. 464 Budapest, Hungary. Müller-Pohle, Andreas, The Danube River Project, Berlin: Peperoni Books, 2007, str. 105.
- str. 104 / obr. 465 Iron Gate, Romania. Müller-Pohle, Andreas, The Danube River Project, Berlin: Peperoni Books, 2007, str. 131.
- str. 105 / obr. 466 Vidin, Bulgaria. Müller-Pohle, Andreas, The Danube River Project, Berlin: Peperoni Books, 2007, str. 141.
- str. 111 / obr. 466 Síťový graf lokalit na Dunaji. Gede, Mátyás, Kádár, Bálint, Analysing tourism movements along the Danube river based on geotagged Flickr photography, dostupné z: <https://www.proc-int-cartogr-assoc.net/2/37/2019/ica-proc-2-37-2019.pdf>
- str. 112 / obr. 467 Alb, Jacob, Das Lusthaus im Prater, 1824. https://www.meisterdrucke.com/kunstwerke/1200w/Jakob_Alt_-_Nieder-oesterreich_Das_Lusthaus_im_Prater_-_%28MeisterDrucke-796691%29.jpg
- str. 113 / obr. 468 Erminy, Ludwig, Asfluss der Timuck, 1824. https://www.zvab.com/servlet/BookDetailsPL?bi=30694707898&searchurl=kn%3DDonau%2BErminy%26sortby%3D20&cm_sp=snippet-_srp1-_image16#&gid=1&pid=1

JMENNÝ REJSTŘÍK

- Aichinger, Ilse ⁴⁰
Alt, Jakob ¹¹⁰
Aristoteles ²⁸
Arthur, Olivia ^{61, 62, 66, 72, 75}
Barthes, Roland ⁴⁵
Basolí, Lurdes R. ^{61 - 63, 67, 72, 74, 75}
Bayer, Maria ⁶⁸
Benn, Gottfried ¹⁹
Berger, John ^{27, 35}
Bess, Jess Thee ⁶⁸
Birch, Lionel ³⁶
Blüml, Brigitte ^{41, 61}
Capa, Robert ³⁶
Cartier-Bresson, Henri ³⁶
Cook, Kathryn ^{63, 67, 70}
Danuvius ¹¹⁵
Dimmock, Jessica ^{65, 66, 70, 75}
Diotima ²⁶
Dorsch, Barbara ⁷⁴
Drtikol, František ¹⁹
Erminy, Ludwig ¹¹⁰
Flusser, Vilém ^{98, 99}
Fossati, Chiara Fox ⁶⁸
Gauß, Karl-Markus ⁴⁵
Gede, Mátyás ^{110, 111}
Gordon, Linda ⁴⁵
Gormley, Anna ⁶⁸
Guadarrama, Claudia ^{64 - 66, 71}
Guttman, Simon ³⁶
Haas, Ernst ³⁵
Hanzelka, Jiří ¹³⁹
Hegel, Georg Wilhelm Friedrich ¹⁹
Holub, Zbyněk ¹¹⁵
Javi a Lucas ^{68, 75}
Jovanović, Mile ⁶⁴
Jovanovic, Sanja ⁷³
Kádár, Bálint ^{110, 111}
Kaindl, Kurt ^{41, 61}
Katsarova, Boryana ^{73, 74}
Kenarov, Dimiter ^{63 - 65, 68}
Kunike, Adolph ¹¹¹
Ludmil, rybář ⁶⁴
Magris, Claudio ^{17, 26 - 29, 41, 44, 54, 62, 97, 138}
Martin, Claire ^{61, 62, 64, 67, 69, 74, 75}
Maximovae, Eugena ⁷³
Miller, Arthur ⁴⁹
Morath, Inge ^{18, 27, 34 - 37, 40, 41, 44, 45, 48, 49, 54, 55, 60 - 63, 66, 67, 73 - 75, 97, 138, 139}
Müller-Pohle, Andreas ^{18, 27, 96 - 102, 139}
Nikolaeva, Vesselina ^{73, 75}
Pályi, Zsófia ^{64, 73, 74}
Putna, Martin C. ¹⁷
Raycho ^{64, 65}
Schiffer, Emily ^{61, 62, 64, 67, 71, 75}
Schumann, Bianka ⁷³
Steichen, Edvard ²⁹
Vitale, Ami ^{64, 66, 69, 75}
Wittgenstein, Ludwig ^{34, 35, 55}
Zikmund, Miroslav ¹³⁹

#DUNAJ

Zuzana Karlíková

Teoretická bakalářská práce

Institut tvůrčí fotografie,

Filozoficko-přírodovědecká fakulta,

Slezská univerzita v Opavě

Vedoucí práce: doc. Mgr. Josef Moucha

Oponent: MgA. Ing. Peter Korček

Počet stran: 152

Počet znaků vlastního textu (včetně mezer): 84 306

Tisk: www.knihovnicka.cz, Brno

Zuzana Karlíková

Zlín, 2022